

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจ
ที่มีต่อการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์
ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย

THE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON THAI STRING ENSEMBLE AND
SATISFACTION TOWARD TEACHING AND LEARNING THROUGH THAI STRING

กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจ
ที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส
ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON THAI STRING ENSEMBLE AND
SATISFACTION TOWARD TEACHING AND LEARNING THROUGH THAI STRING
ENSEMBLE INSTRUCTION PACKAGES BASED ON DAVIES' MODEL
OF PRACTICAL SKILLS FOR THAI MUSIC STUDENTS, WATYANGCHAI SCHOOL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Art Education)

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจ
ที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์
ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย

ของ

กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉานิก หวังพานิช)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงนุช สุนทรธรรณผล)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางช้าง
ผู้วิจัย	กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฌานิก หวังพานิช

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนและหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางช้าง ด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางช้างที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางช้าง จำนวน 6 คน ตามแบบแผนรูปแบบวงเครื่องสายวงเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เครื่องมือทดลอง คือ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ และเครื่องมือรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ด้วยสถิติการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ โดยใช้สถิติพื้นฐานประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า นักเรียนดนตรีไทยที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนดนตรีไทยมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์อยู่ในระดับมาก ($X = 4.45$, $S.D. = 0.67$)

คำสำคัญ : ชุดการสอน, การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย, รูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

Title	THE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON THAI STRING ENSEMBLE AND SATISFACTION TOWARD TEACHING AND LEARNING THROUGH THAI STRING ENSEMBLE INSTRUCTION PACKAGES BASED ON DAVIES' MODEL OF PRACTICAL SKILLS FOR THAI MUSIC STUDENTS, WATYANGCHAI SCHOOL
Author	KANOKWAN BUNTHIPPHANON
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Chanick Wangphanich

This research is a quasi-experimental research and using One-Group Pretest-Posttest Design. This study aims to: (1) examine the learning achievement of a Thai string ensemble through the instructional package on Davies' model of practical skills; and (2) study the satisfaction of students toward teaching and learning through the instructional package on Davies' model of practical skills. The sample consisted of six Thai music students at Watyangchai School according to the pattern of a small Thai string ensemble. The research tools were as follows: (1) the experimental tools, including the Thai string ensemble instructional package, based on Davies' model of practical skills; and (2) the data-collection tools, including the learning achievement in the Thai string ensemble test and the satisfaction toward teaching and learning through the instructional package on the Davies' model of practical skills test. The results were derived by comparing learning achievement in the Thai string ensemble through the Thai string ensemble instructional package based on Davies' model of practical skills used a statistical analysis of the t-test for the dependent Sample; and analyzing satisfaction with teaching and learning through the instructional package on Davies' model of practical skills using a simple descriptive statistical analysis, including mean and standard deviation. The results were learning achievement in the Thai string ensemble composed of Thai music students were significantly higher than before using the instructional package on Davies' model of practical skills at a .05 level; and the satisfaction of Thai music students toward teaching and learning through the instructional package on Davies' model of practical skills was at a high level ($X = 4.45$, $S.D. = 0.67$).

Keyword : Instructional Package, Thai String Ensemble, Davies' Model of Practical Skills

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉานิก หวังพานิช อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่ได้ให้ความเมตตา คอยช่วยเหลือติดตาม ให้คำปรึกษาในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงนุชกา สุนทรธนะผล ที่ให้ความกรุณาสอบปริญญาานิพนธ์ ให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้ถูกต้องและมีคุณภาพมากขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สมภพ เขียวมณี ดร.ทิพนงค์ กุลเกตุ อาจารย์วิวัฒน์ เสนจันทร์ศิษย์ ที่ได้ให้ความรู้และตรวจเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ช่วยผลักดัน ให้กำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยมาจนถึงวันนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ได้ให้การอบรมเลี้ยงดู คอยเป็นกำลังใจสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. ดนตรีไทย.....	10
1.1 ความสำคัญของดนตรีไทย.....	10
1.2 องค์ประกอบของดนตรีไทย.....	11
1.3 การปรับวงดนตรีไทย.....	19
1.4 วงเครื่องสาย.....	22
2. ชุดการสอน.....	26

2.1 ความหมายของชุดการสอน	26
2.2 ประเภทของชุดการสอน	27
2.3 องค์ประกอบของชุดการสอน	29
2.4 การสร้างชุดการสอน.....	32
3. รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davie's Instructional Model for Psychomotor Domain).....	34
3.1 แนวคิดของรูปแบบ	34
3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	34
3.3 กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์.....	34
3.4 ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากรูปแบบการเรียนรู้.....	35
4. ภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	36
4.1 วจนภาษา	36
4.2 อวจนภาษา	37
5. ภาษามือ.....	38
5.1 ลักษณะของภาษามือ	38
5.2 โครงสร้างของภาษามือ ประกอบด้วย.....	39
6. นวัตกรรม	40
6.1 ความหมายของนวัตกรรม.....	40
6.2 ลักษณะของนวัตกรรม	41
6.3 การพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอน	42
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	44
7.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	44
7.2 แนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	44

7.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	45
8. ความพึงพอใจ	46
8.1 ความหมายความพึงพอใจ	46
8.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ	47
9. โรงเรียนวัดยางซ้าย	48
9.1 ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษา	48
9.2 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน.....	49
9.3 แผนที่โรงเรียน.....	50
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
1. แบบแผนการวิจัย.....	55
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	55
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	56
4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	56
4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย.....	57
4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการ บรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส	58
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	61
7.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	61
7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย ที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติ ของเดวีส์	67
2. ความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์	68
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
สรุปผลการวิจัย	72
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก.....	84
ภาคผนวก ข.....	193
ภาคผนวก 8.....	199
ภาคผนวก ง.....	205
ภาคผนวก จ.....	207
ประวัติผู้เขียน.....	216

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวง เครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส.....	68
ตาราง 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวง เครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส.....	69

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	9
ภาพประกอบ 2 จังหวะเคาะ (Beat)	13
ภาพประกอบ 3 ลีลาจังหวะ (Rhythm)	13
ภาพประกอบ 4 จังหวะฉิ่ง	14
ภาพประกอบ 5 จังหวะหน้าทับ	15
ภาพประกอบ 6 วงเครื่องสายวงเล็ก	23
ภาพประกอบ 7 วงเครื่องสายเครื่องคู่	24
ภาพประกอบ 8 วงเครื่องสายผสมฆ้อง	24
ภาพประกอบ 9 วงเครื่องสายปี่ชวาวงเล็ก	25
ภาพประกอบ 10 วงเครื่องสายปี่ชวาวงใหญ่	26
ภาพประกอบ 11 ตราประจำโรงเรียนวัดยางซ้าย	49
ภาพประกอบ 12 แผนที่โรงเรียนวัดยางซ้าย	50

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ยุทธศาสตร์ชาติ (พุทธศักราช 2561 – 2580) เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพศักยภาพคน ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการเกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีแผนแม่บท 23 ประเด็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และสอดคล้องกับการเรียนดนตรี มี 4 ประเด็น คือ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นการพัฒนาระบบการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม กล่าวคือ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ของประชาชนไทยเรื่องการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตอาสา จิตสาธารณะ และความตระหนักถึงหน้าที่ต่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นสถาบันหลักที่เป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยที่มีอัตลักษณ์และความโดดเด่นจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก โดยวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่การพัฒนาคนให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคน

ตลอดช่วงชีวิต เป็นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย พัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็ม ศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหา ในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งการศึกษาใน ระบบ นอกกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อ การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจาก ระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้ อย่างมั่นคง สุดท้ายคือ ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มุ่งเน้นการวิจัย พัฒนา และ นวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคมไทย โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และ ประยุกต์ใช้ในนวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตลอดทุกช่วงวัย (ปฐมวัย วัยเด็ก วัยเรียน วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่ หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนไทยมีทักษะความรู้ และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ การพัฒนา ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในวัยเรียนและวัยแรงงาน บุคลากรทางการศึกษา ครู หลักสูตร และกระบวนการสอน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นได้จากการเรียนดนตรี ความสามารถด้านดนตรีช่วยพัฒนาทั้งอารมณ์ (Soft Skill) และความรู้ (Hard Skill) ของผู้เรียน เนื่องจากดนตรีส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) เช่น การบรรเลงไม่คล่องของผู้เรียน เกิดจากปัญหาอะไร ต้องฝึกฝนเพิ่มเติมทักษะ เรื่องอะไร ใช้เทคนิควิธีการแก้ไขอย่างไร เป็นต้น ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ฝึกสมองผู้เรียนให้เกิดจินตนาการในการบรรเลง เช่น การจินตนาการเรื่องราวประกอบบทเพลง การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในดำเนินทำนองเพลงทางเครื่องดนตรีของตนเอง การประพันธ์เพลง การปรับวงในการบรรเลงรวมวงเพื่อให้เกิดสุนทรียะ เป็นต้น การสื่อสาร (communication) เกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนต้องเรียนรู้ร่วมกันก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน นำไปสู่การร่วมมือ (Collaboration) ในการบรรเลงรวมวงที่ผู้เรียนต้องสื่อสาร รับฟัง และแสดงความคิดเห็นต่อกัน เพื่อให้การบรรเลง

รวมวงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจด้านสังคมและวัฒนธรรม (social and cultural awareness) ดนตรีจากสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทำให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ความแตกต่างนั้น เป็นโอกาสในการหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อบูรณาการความรู้สู่การสร้างสรรค์ผลงานดนตรีบนโลกที่ไร้พรมแดนได้อีกด้วย (Trinityexamsthailand, 2563)

การเรียนดนตรี เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 182) สอดคล้องกับสุเทพ บรรลือสินธุ์ (2537, น. 12-13) ที่กล่าวไว้ว่า ดนตรีควรเป็นวิชาที่ทุกคนเรียนได้ สอนได้ เป็นวิชาสามัญต้องมีการเรียนที่ต่อเนื่องกันจากประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา ควรมีการเน้นภาคปฏิบัติ สามารถเล่น-ร้องได้ เข้าใจหลักทฤษฎีดนตรีไทยและสากล และยังกล่าวต่ออีกว่า วิชาดนตรีในระดับประถมศึกษา ก็เหมือนวิชาสามัญอื่น ๆ ที่มีการเรียนการสอนมุ่งส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาให้เจริญขึ้น ซึ่งในการเรียนดนตรีให้เกิดประสิทธิผลย่อมขึ้นอยู่กับการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูเป็นสำคัญ ญรุทธ์ สุทธิจิตต์ (2538, น. 103) กล่าวว่า การเรียนการสอนดนตรี ถ้าผู้สอนมีหลักการหรือเทคนิควิธีการสอนที่ถูกต้อง เหมาะสม ย่อมช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีความเข้าใจในสาระดนตรีได้ ในระดับประถมศึกษาผู้เรียนยังอยู่ในวัยที่ไม่สามารถจะเรียนรู้ หรือเข้าใจบางสิ่งบางอย่างที่เป็นนามธรรมได้อย่างถ่องแท้ ผู้สอนจึงควรหาวิธีการช่วยทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมมีความหมายกับผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ได้ดีขึ้น ส่วนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาผู้เรียนมีการพัฒนาด้านความคิดเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ดีขึ้น ดังนั้น เทคนิควิธีสอนจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ตรงตามศักยภาพ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนให้ดีขึ้น การเรียนการสอนดนตรีที่ดี จึงควรเป็นวิธีการที่พัฒนามาจากหลักการหรือแนวคิดที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนและสาระดนตรี

ปัจจุบันการศึกษาของไทยยังประสบปัญหาด้านการขาดแคลนผู้สอน ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนใดมีจำนวนนักเรียนน้อยก็ได้รับจัดสรรผู้สอนน้อยตามนโยบายการจัดสรรผู้สอนให้แก่โรงเรียนขนาดเล็กในอัตรา 1 คนต่อนักเรียน 20 คน ส่งผลให้เกิดปัญหาผู้สอน

สอนไม่ครบชั้น (เชษฐา ทองยิ่ง, 2559, น. 2-7) แม้ผู้สอนจะครบทุกระดับชั้นทุกห้องเรียน แต่ไม่ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้สอนที่ไม่มีความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะทางอย่างเช่น วิชาดนตรีต้องมาสอนดนตรี หรือไม่มีผู้สอนดนตรีโดยตรง ทำให้ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ในวิชาดนตรี หรือได้รับการฝึกหัดที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งปัญหาด้านการขาดแคลน ผู้สอนนี้ถือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อในหลาย ๆ โรงเรียนที่อาจเชื่อมโยงถึงภาระงานผู้สอนที่มาก ตามไปด้วยเช่นกัน โรงเรียนวัดยางซ้าย นับเป็นโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนหนึ่งที่ประสบปัญหาดังกล่าว ได้รับจัดสรรผู้สอนไม่พอกับจำนวนนักเรียน และไม่ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์โดยตรงในการฝึกปฏิบัติวิชาดนตรี

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนวัดยางซ้าย แต่เดิมนั้นไม่มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติทักษะทางดนตรี เนื่องจากไม่มีผู้สอนที่จบด้านดนตรีโดยตรง ทำให้ระบบการเรียนการสอนยังขาดรูปแบบการพัฒนาทักษะปฏิบัติที่ดี หลังจากผู้วิจัยได้บรรจุเป็นครูโรงเรียนวัดยางซ้าย ผู้วิจัยมีความต้องการให้ผู้เรียนที่มีความสนใจดนตรีไทยได้ฝึกทักษะการปฏิบัติดนตรี และสามารถบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยได้ ซึ่งการพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีไทยของผู้เรียนสู่การบรรเลงรวมวงที่สมบูรณ์ตามแบบแผนของการบรรเลงดนตรีไทยนั้น ผู้เรียนแต่ละคนต้องมีความรู้ความเข้าใจทักษะการปฏิบัติเครื่องมือเอกของตนเองก่อน จากนั้นจึงเชื่อมโยงความรู้ของตนเองเข้าสู่กระบวนการทำงานร่วมกัน หรือ การบรรเลงรวมวง โดยผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้บทบาทการบรรเลงรวมวงร่วมกันของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เข้าใจการสื่อความหมายร่วมกันในวง รวมถึงสามารถแก้ไข ปรับการบรรเลงของตนเองให้เข้ากับส่วนรวมได้ ผู้สอนจึงควรมีกระบวนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติที่เป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบด้วยทักษะส่วนย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะส่วนใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น (ทิตินา แคมมณี, 2545, น. 244-245) หากการบรรเลงรวมวงมีกระบวนการที่ชัดเจนอันเป็นพื้นฐานของการฝึกหัดให้กับผู้สอน ย่อมส่งเสริมให้ผู้สอนเกิดแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน รวมถึงผู้เรียนสามารถประเมินพัฒนาการของตนเองได้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้น คือ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ และ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ลำดับขั้นกระบวนการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสส่งผลให้การบรรเลง

รวมวงเป็นไปอย่างราบรื่น หรือสามารถแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้ตรงประเด็น เนื่องจากสามารถตรวจสอบข้อผิดพลาดในแต่ละขั้นตอนได้ โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนในชั้นที่ 4 ขึ้นให้เทคนิควิธีการนั้น ครูดนตรีไทย ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเทคนิคในการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การสื่อสาร ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้ นำมาใช้ในการอธิบายประกอบภาคทฤษฎีดนตรีให้เกิดความเข้าใจในภาคปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น หากแต่ในภาคปฏิบัติขณะที่ผู้เรียนกำลังบรรเลงอยู่นั้น การสื่อสารด้วยวัจนภาษาผ่านการพูดจากผู้สอนสู่ผู้เรียนไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากอุปสรรคด้านเสียงดนตรีที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ ณ ขณะนั้น รวมถึงการรับรู้ของผู้เรียนที่ใช้สมาธิส่วนหนึ่งอยู่กับการบรรเลง ทำให้การรับรู้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมการบรรเลงรวมวงที่มีนักดนตรี หรือ เครื่องดนตรีจำนวนมาก การสื่อสารด้วยวัจนภาษาผ่านการพูดจึงเป็นไปได้ยากที่จะให้ผู้เรียนทุกคนจะเข้าใจข้อความ หรือรับคำสั่งจากผู้สอนได้โดยพร้อมเพรียงกัน และถูกต้อง เสนาะ ตีเขาวี (2541, น. 3) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารทำให้คาดคะเนความคิดกันได้ การที่บุคคลติดต่อสื่อสารกันโดยการใช้สัญลักษณ์ หรือ เครื่องหมายใด ๆ เป็นเวลานาน นอกจากจะทำให้เข้าใจความหมายกันได้แล้ว ยังทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถคาดคะเนการกระทำ หรือความคิดกันได้ ทั้งนี้เพราะบุคคลย่อมจะเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า รูปแบบการสื่อสารอย่างหนึ่งเกิดจากความคิดอย่างหนึ่งหากใช้รูปแบบและวิธีการอย่างหนึ่ง ความคิดจะเป็นอีกอย่างหนึ่งซึ่งแตกต่างกัน อวัจนภาษา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจพัฒนานวัตกรรม “สัณญาณมือดนตรีไทย” และนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส อีกทั้งยังเป็นเทคนิคการสอนที่ต่อยอดกระบวนการขั้นที่ 5 ในการปรับวง เพื่อให้บรรเลงรวมวงดนตรีไทยเกิดความสมบูรณ์สอดคล้องกับความคิดเห็นของ นัฐพงศ์ ไส้วัตร (2544, น. 53) ว่าการปรับวงดนตรีไทย มุ่งหวังให้วงดนตรีไทยนั้น ๆ มีคุณภาพในการบรรเลงดีขึ้น ลักษณะของการบรรเลงทุกส่วนในวงดำเนินไปอย่างสอดคล้องกลมกลืนเป็นไปตามความหมายและอารมณ์ของเพลง ตรงตามเป้าหมายของผู้ปรับวง ดังนั้นเพลงที่เกิดจากการบรรเลงรวมวง ซึ่งได้รับการปรับวงแล้ว จึงมีความไพเราะงดงามขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส อันประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้น มาสร้างเป็นชุดการสอนการบรรเลงรวมวงดนตรีไทย โดยแบ่งย่อยทักษะใหญ่ออกเป็นทักษะย่อยในแผนกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติทักษะทางดนตรีที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ

คำกล่าวของชัชียงค์ พรหมวงศ์ (2539, น. 113-114) ที่ว่า ชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิตที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ผสมผสานกับนวัตกรรม “สัญญาณม็อดนตรีไทย” เพื่อให้การสื่อสารขณะการบรรเลงรวมวงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้แผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย และความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย อันก่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนสอนดนตรีไทยรูปแบบใหม่ที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงดนตรีไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย ด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

ความสำคัญของ การวิจัย

1. ทราบผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนโรงเรียนวัดยางซ้าย
2. ทราบความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์
3. ได้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย
4. ได้เทคนิคการสอนนวัตกรรม “สัญญาณม็อดนตรีไทย” เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างครูและนักเรียนโรงเรียนวัดยางซ้าย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย โดยมีเนื้อหาสาระดังนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย

1.2 ความพึงพอใจ

1.3 ชุดการสอน

1.4 รูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีความสนใจเรียนดนตรีไทยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย จำนวน 6 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามแบบแผนรูปแบบวงเครื่องสายวงเล็ก โดยคัดเลือกจากทักษะปฏิบัติระดับเดียวกัน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

การบรรเลงรวมวงดนตรีด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

3.2 ตัวแปรตาม

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย

- ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยทดลองสอนกับนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ใช้เวลาช่วงหลังเลิกเรียน 1 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการสอน หมายถึง ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสประกอบด้วยหัวข้อการเรียนรู้ดังนี้

1. องค์ประกอบดนตรีไทย
2. วิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่เบื้องต้น
3. ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น และเพลงลาวล่องน่าน สองชั้น
4. ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น
5. ทำนองทางเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา และเพลงลาวล่องน่าน สองชั้น
6. หลักการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

การบรรเลงฆ้องวงใหญ่ หมายถึง การบรรเลงทำนองหลักด้วยฆ้องวงใหญ่ เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างของเพลง และวิธีการบรรเลงเบื้องต้นของเพลงนั้น ๆ ก่อนต่อทำนองทางเครื่องดนตรีไทย

การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย หมายถึง การนำเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสายเป็นหลักมาบรรเลงรวมกัน ประสมวงตามรูปแบบวงเครื่องสายวงเล็ก ประกอบด้วย จะเข้ ซอด้วง ซออู้ ขลุ่ย โทน-รำมะนา และฉิ่ง เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้

การปรับวงดนตรีไทย หมายถึง กระบวนการแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาให้การบรรเลงรวมวงมีความสอดคล้อง กลมกลืน เป็นไปตามความหมาย และอารมณ์ของเพลง ตรงกับเป้าหมายที่มุ่งหวัง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สื่อสารให้เกิดความเข้าใจ

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย จากการเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

ความพึงพอใจ หมายถึง ความเห็นหรือความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

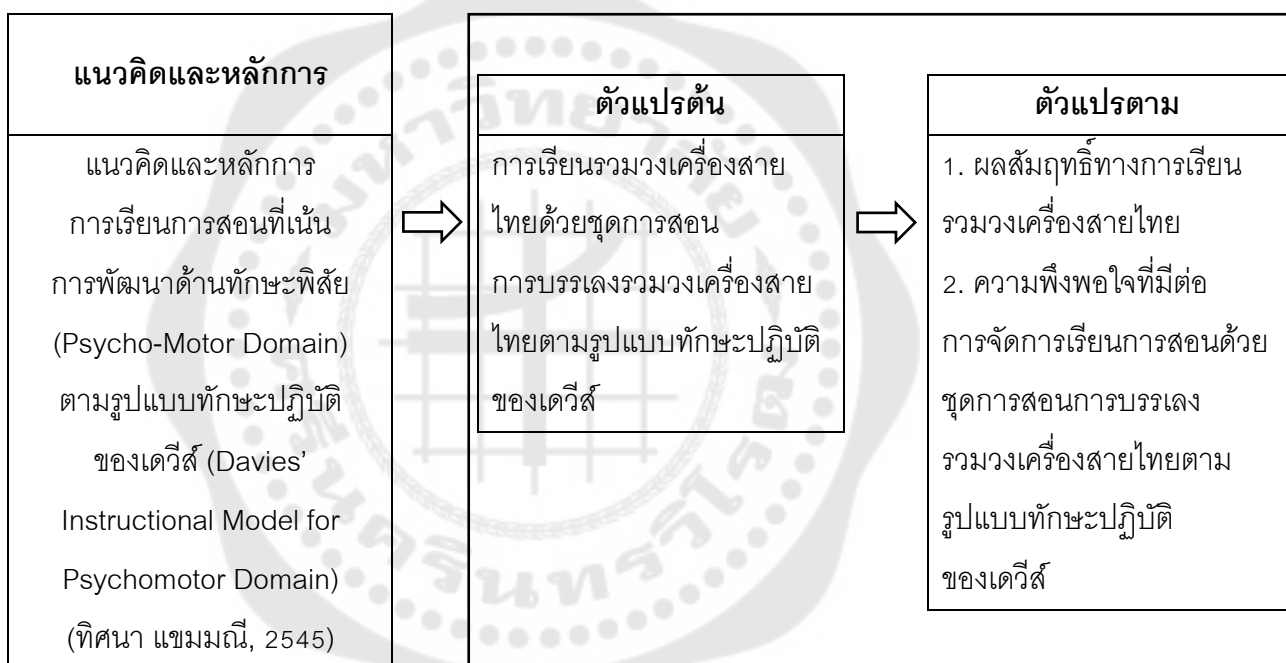
สัญญาณมือดนตรีไทย หมายถึง อวัจนภาษา ซึ่งประกอบด้วยการสื่อสารด้วยมือ ร่างกาย หรือริมฝีปาก ใช้สื่อความหมายแทนเสียงพูดในการควบคุมวงดนตรีไทย เพื่อช่วยในการสื่อสารความคิดของผู้วิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังจากการเรียนรู้รวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ นักเรียนดนตรีไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยสูงกว่าก่อนเรียน

2. หลังจากการเรียนรู้รวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ นักเรียนดนตรีไทยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและ ความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติ ของเดวิส ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ดนตรีไทย
2. ชุดการสอน
3. รูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส
4. ภาษาเพื่อการสื่อสาร
5. ภาษามือ
6. นวัตกรรม
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. ความพึงพอใจ
9. โรงเรียนวัดยางซ้าย
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ดนตรีไทย

1.1 ความสำคัญของดนตรีไทย

ดนตรีไทยเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่สำคัญยิ่ง ชาติที่เจริญย่อมมีดนตรีประจำชาติ ของตน ซึ่งดนตรีเหล่านี้แตกต่างกันด้วยรูปร่าง น้ำเสียง ระดับเสียง วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี และวิธีการบรรเลง แต่ละชาติย่อมมีความภาคภูมิใจในดนตรีประจำชาติของตน และมีการพัฒนา ให้เจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมแต่ละแขนงรวมทั้งดนตรีด้วยนั้น เป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญทางด้านความคิด ความรู้ของคนในชาตินั้น

ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของชาติไทย เป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึง ความเป็นไทยมีประวัติความเป็นมา และมีการสั่งสมสืบทอดของบรรพบุรุษทางดนตรีไทย อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนานมีระเบียบแบบแผนในการบรรเลง มีนักประพันธ์เพลงที่มี ความสามารถ และมีผลงานเพลงที่ทรงคุณค่ามากมายและที่สำคัญที่สุดดนตรีไทยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย (สมบุญ วงศ์คำลือ และจันทร์อาภา คอนชนะ, 2548)

1.2 องค์ประกอบของดนตรีไทย

ดนตรีเป็นศิลปะของเสียงที่เกิดจากความพากเพียรของมนุษย์สร้างเสียงให้อยู่ในระเบียบของจังหวะ ทำนอง สีสันทของเสียง และคีตลักษณ์ ดนตรีไม่ว่าจะเป็นของชาติใดภาษาใดล้วนมีพื้นฐานมาจากส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งสิ้น ความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละส่วนแต่ละวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่การที่จะแตกต่างกันอย่างไรนั้น กรอบวัฒนธรรมของแต่ละสังคมจะเป็นปัจจัยที่กำหนดให้ตรงตามรสนิยมของแต่ละวัฒนธรรมจนเป็นผลให้สามารถแยกแยะดนตรีของชาติหนึ่งแตกต่างจากดนตรีของอีกชาติหนึ่งอย่างไร ดังนั้น ในการศึกษาองค์ประกอบของดนตรีไทยจึงควรพิจารณาจากองค์ประกอบดังนี้ (เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี, 2542)

1.2.1 เสียง (Tone)

ศิลปินผู้สร้างสรรค์ดนตรีสามารถสร้างเสียงที่หลากหลาย โดยอาศัยวิธีการผลิตเสียงเป็นปัจจัยกำหนด เช่น การดีด การสี การตี การเป่า เป็นต้น เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ส่วนเสียงอีกทีกหรือเสียงรบกวนเกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศที่ไม่สม่ำเสมอ ลักษณะความแตกต่างของเสียงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการ คือ ระดับเสียง ความยาวของเสียง ความเข้มของเสียงและคุณภาพของเสียง

1) **ระดับเสียง (Pitch)** หมายถึง ความสูง-ต่ำของเสียง ซึ่งเกิดจากจำนวนความถี่ของการสั่นสะเทือนกล่าวคือ ถ้าเสียงที่มีความถี่สูง ลักษณะการสั่นสะเทือนเร็ว จะส่งผลให้มีระดับเสียงสูง แต่ถ้าหากเสียงที่มีความถี่ต่ำ ลักษณะการสั่นสะเทือนช้า จะส่งผลให้มีระดับเสียงต่ำ

2) **ความสั้น-ยาวของเสียง (Duration)** หมายถึง คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความยาว-สั้นของเสียง ความยาวและสั้นของเสียงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งของการกำหนดลีลาจังหวะในดนตรีตะวันตก การกำหนดความสั้น-ยาวของเสียงสามารถแสดงให้เห็นได้จากลักษณะของโน้ต เช่น โน้ตตัวกลม ตัวขาว ตัวดำ เป็นต้น สำหรับในดนตรีไทยนั้น แต่เดิมมิได้ใช้ระบบการบันทึกโน้ตเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามการสร้างควมยาว-สั้นของเสียง อาจสังเกตได้จากลีลาการรอรระนาดเอก ฆ้องวง กรณีย์ของซอแสดงออกมาในลักษณะการลากคันทักยาว ๆ

3) **ความเข้มของเสียง (Intensity)** ความเข้มของเสียงเกี่ยวข้องกับน้ำหนักของ ความหนักเบาของเสียงความเข้มของเสียงจะมีคุณสมบัติที่ก่อประโยชน์ในการเกื้อหนุนเสียงให้มีลีลาจังหวะที่สมบูรณ์ ในกรณีของดนตรีไทยปรากฏอย่างเด่นชัดในเพลงเชิดจีน

4) **คุณภาพของเสียง (Quality)** เกิดจากคุณภาพของแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ทำให้คุณภาพของเสียงเกิดความแตกต่างกันนั้น เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น วิธีการผลิตเสียง รูปทรงของแหล่งกำเนิดเสียง วัสดุที่ใช้ทำแหล่งกำเนิดเสียง เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดลักษณะคุณภาพของเสียง ซึ่งเป็นหลักสำคัญให้ผู้ฟังสามารถแยกแยะสีสันทันของเสียงระหว่างเครื่องดนตรีเครื่องหนึ่งกับอีกเครื่องดนตรีหนึ่งได้อย่างชัดเจน

1.2.2 พื้นฐานจังหวะ (Element of Time)

จังหวะเป็นศิลปะการจัดระเบียบเสียงที่เกี่ยวข้องกับความซ้ำเร็ว ความหนักเบา และความสั้น-ยาว องค์ประกอบเหล่านี้หากนำมาร้อยเรียงปฏิบัติต่อเข้าด้วยกันตามหลักวิชาการเชิงดนตรีแล้ว สามารถที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดลีลาจังหวะอันหลากหลาย เชิงจิตวิทยาอิทธิพลของจังหวะที่มีผลต่อผู้ฟังจะปรากฏพบในลักษณะของการตอบสนองเชิงกายภาพ เช่น ฟังเพลงแล้วแสดงอาการกระดิกนิ้วมือ ประบมือร่วมไปด้วย หรืออาการสูดซัดที่มักจะกล่าวกันว่าเกิดอาการ “เนื้อเต้น” จังหวะในดนตรีไทยสามารถแยกพิจารณาได้ 2 ประเภท คือ จังหวะภายในและจังหวะภายนอก

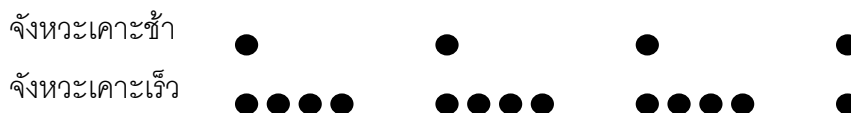
1) **จังหวะภายใน** เป็นจังหวะที่เกื้อหนุนและแฝงอยู่ในลีลาทำนอง ได้แก่ ความซ้ำเร็ว (Tempo) ความหนัก-เบา (Accent) และลีลาจังหวะ (Rhythm)

(1) ความซ้ำเร็ว (Tempo) เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบจังหวะที่เกี่ยวข้องกับอัตราความซ้ำเร็ว (Speed) วัฒนธรรมดนตรีตะวันตกความเร็วของบทเพลงจะระบุไว้ชัดเจน เช่น Presto (เร็วมาก) Moderato (เร็วปานกลาง) Lento (ช้า) Grave (ช้าเฉื่อย) เป็นต้น ทั้งนี้โดยอาศัยเมโทรโนม (metronome) เป็นเครื่องกำหนดจังหวะมาตรฐาน

สำหรับดนตรีไทยความเร็วของบทเพลงไม่ได้มีการกำหนดตายตัวเช่น วัฒนธรรมดนตรีตะวันตก เพียงแต่ตกลงร่วมกันในหมู่นักดนตรีว่าต้องการให้มีความซ้ำเร็วเพียงใด ดังนั้น จึงปรากฏพบว่า เพลงเพลงเดียวกันบริเวณโดยนักดนตรีคนละกลุ่ม จะมีความเร็วที่แตกต่างกัน เช่น ในกรณีของเพลงเถา เพลงสามชั้น สองชั้น ชั้นเดียว เป็นต้น อย่างไรก็ตามอัตราของจังหวะซ้ำเร็วทั้งในดนตรีตะวันตกและดนตรีไทยต่างก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจำนวนความถี่ของจังหวะเคาะต่อระยะเวลาที่เท่ากัน

(2) **จังหวะเคาะ (Beat)** เป็นมาตราส่วนที่ใช้วัดหรือกำหนดความสั้น-ยาวของเสียงที่เคลื่อนที่ไปการเคลื่อนที่ของจังหวะเคาะจะเป็นอัตราที่สัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะจังหวะที่เคลื่อนที่ไปนั้นจะช้าหรือเร็วเพียงใด จังหวะเคาะจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่ง ผู้ที่ฝึกหัดดนตรีถ้าหากขาดพื้นฐานจังหวะที่ดีจะไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็น

นักดนตรีที่ดีได้โดย ลักษณะของความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอของจังหวะเคาะสามารถแสดงให้เห็นได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 จังหวะเคาะ (Beat)

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2542, น. 5)

(3) ลีลาจังหวะ (Rhythm) ลีลาจังหวะเป็นศิลปะของการจัดระเบียบความหนัก-เบา (Accent) และความสั้นยาว (Duration) ของเสียง เสียงสั้น ๆ ยาว ๆ หรือเสียงหนัก ๆ เบา ๆ จะประกอบอยู่ในส่วนประโยคและสลับเปลี่ยนกันไป ในวิธีแห่งการดำเนินของเพลงควบกับจังหวะ ดำเนินเป็นระยะ ๆ ตามแบบของการประพันธ์เพลงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบจังหวะทั้งในส่วนของจังหวะเคาะ (Beat) ความหนัก-เบา (Accent) และความสั้น-ยาว (Duration) เมื่อนำมารวมกันจะทำให้หรือรสที่หลากหลายและงดงาม ดังเช่นกรณีของเพลงลาวดวงเดือน ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ลีลาจังหวะ (Rhythm)

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2542, น. 5)

2) **จังหวะภายนอก** เป็นจังหวะเสริมเพิ่มเติมจากภายนอก สามารถแยกได้จากลีลาของท่านอง จังหวะภายในประสานสัมพันธ์อยู่ในลีลาท่านอง โดยมีเครื่องดนตรีประเภทท่านองหรือเสียงร้องทำหน้าที่เป็นสื่อผลิต ในขณะที่จังหวะภายนอกเป็นจังหวะที่เพิ่มเติมให้กับลีลาท่านองได้มีสีสันมากขึ้น โดยมีเครื่องดนตรีประเภทใช้ทำจังหวะเป็นสื่อผลิตเสียง จังหวะภายนอกสามารถแยกเป็น 2 ประเภท คือ จังหวะฉิ่ง และจังหวะหน้าทับ

(1) **จังหวะฉิ่ง** เป็นจังหวะที่เกิดจากการกระทำของฉิ่ง มีระเบียบการบรรเลงแตกต่างกันไป ตามลักษณะประเภทของเพลงและสำเนียงของเพลง ถึงแม้ว่าฉิ่งจะมีศักยภาพใน

การผลิตเสียงเพียง 2 เสียง คือ เสียง “ฉิ่ง” และเสียง “ฉับ” ก็ตามที่ แต่ในเชิงปฏิบัติแล้ว การสลับสับเปลี่ยนระหว่างเสียงฉิ่งและฉับที่เปลี่ยนไปตามลีลาของเพลงและสำเนียง สามารถสร้างรูปแบบของการบรรเลงได้อย่างหลากหลาย ดังตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

แบบที่ 1	-	+	-	+	-	+
	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ

เช่นในกรณีของเพลงเถา เพลงสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว

แบบที่ 2	-	-	-	-	-	-
	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง

เช่นในกรณีของเพลงสาธุการ เข็ดฉิ่ง เพลงสำเนียงฝรั่ง เป็นต้น

แบบที่ 3	-	-	-	+	+	+
	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉับ	ฉับ	ฉับ

เช่นในกรณีของเพลงสำเนียงจีน

ภาพประกอบ 4 จังหวะฉิ่ง

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2542, น. 5-6)

(2) จังหวะหน้าทับ เป็นจังหวะที่เกิดจากการกระทำของเครื่องหนังหรือกลอง ความหนักเบาของเสียงที่สลับสับเปลี่ยนกันไปมานั้น มีผลอย่างมากต่อการสร้างสีสันแก่บทเพลง แต่เดิมวัตถุประสงค์หลักของหน้าทับมีไว้เพื่อวัดขนาดว่าขาดหรือเกินหรือไม่ หน้าทับที่ใช้บรรเลงในดนตรีไทยมีหลายประเภท แต่หน้าทับที่มักจะได้ยินเสมอ คือ หน้าทับปรบไก่อ และหน้าทับสองไม้

หน้าทับปรบไก่อ

สามชั้น

- ดิง - ดิง	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	----	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - โจ๊ะ
- ดิง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง	ดิง ทัง - ดิง	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ดิง	- ทัง - ดิง	- ดิง - ทัง

สองชั้น

- ดิง - ดิง	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- โจ๊ะ - โจ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ดิง	- ทัง - ดิง	- ดิง - ทัง
-------------	---------------	---------------	---------------	-------------	-------------	-------------	-------------

ชั้นเดียว

-- ดิง ทัง	- ดิง --	ดิง ทัง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง
------------	----------	---------------	---------------

หน้าทับสองไม้

สามชั้น

- ดิง - ดิง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง	- ดิง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง
-------------	--------------	--------------	--------------	-------------	---------------	-------------	---------------

สองชั้น

-- โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ดิง ดิง - ดิง	-- โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ดิง ดิง - ทัง	(ดิง)
-------------	---------------	-------------	---------------	-------

ชั้นเดียว

-- โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ดิง ดิง - ทัง
-------------	---------------

หน้าทับลาว

สองชั้น

- ดิง - โฉ๊ะ	- ดิง - ดิง	--- ทัง	- ดิง - ทัง
--------------	-------------	---------	-------------

ภาพประกอบ 5 จังหวะหน้าทับ

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2542, น. 6-7)

1.2.3 ทำนอง (Melody)

ทำนองเป็นการจัดระเบียบของเสียงที่เกี่ยวข้องกับความสูง-ต่ำ ความสั้น-ยาว และความดัง-เบา คุณสมบัติเหล่านี้ เมื่อนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของความช้า-เร็ว จะเป็นองค์ประกอบของดนตรีที่ผู้ฟังสามารถถ่ายทอดการทำความเข้าใจได้มากที่สุด ในเชิงจิตวิทยาทำนองจะกระตุ้นผู้ฟังในส่วนของสติปัญญา ทำนองจะมีส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจ จดจำ และแยกแยะความแตกต่างระหว่างเพลงหนึ่งกับอีกเพลงหนึ่ง ทำนองของดนตรีไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทำนองหลัก และทำนองตกแต่ง

1) **ทำนองหลัก** เป็นเนื้อทำนองที่แท้จริงของเพลงไทย ในหมู่นักดนตรีไทยเรียกกันว่า “ลูกซ่อง” ที่เรียกว่าลูกซ่องนั้น เป็นการเรียกตามวิธีการแต่งเพลงไทยที่ครูอาจารย์ผู้ประพันธ์จะอาศัยการประดิษฐ์ทำนอง โดยยึดลีลาของทำนองซ่องวงใหญ่เป็นหลัก ตลอดทั้งตามระเบียบวิธีขณะที่กำลังบรรเลงดนตรีไทย ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีชนิดอื่นจะต้องยึดถือทำนองของซ่องวงใหญ่เป็นหลัก

2) **ทำนองตกแต่ง** เป็นการประดิษฐ์ตกแต่งประดับประดาทำนองหลักหรือลูกซ่องให้มีความไพเราะเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละประเภท กระบวนการตกแต่งทำนองให้ไพเราะและเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละเครื่องนี้เรียกว่า “การแปรทำนอง”

วัฒนธรรมดนตรีตะวันตกและดนตรีไทยมีลักษณะความแตกต่างที่เด่นชัด คือ วิธีการสร้างทำนองในดนตรีตะวันตกนั้น การสร้างทำนองจะกระทำโดยผู้ประพันธ์เพลง โดยผู้ประพันธ์เพลงจะแยกแยะลีลาทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดให้อย่างสมบูรณ์ นักดนตรีเพียงทำหน้าที่ใช้ความสามารถถ่ายทอดโน้ตผ่านสื่อเครื่องดนตรีออกมาเป็นเสียง ในขณะที่วัฒนธรรมดนตรีไทยนั้น กระบวนการสร้างทำนองเกิดจากบุคคล 2 กลุ่ม คือ ผู้ประพันธ์ทำนองหลัก และนักดนตรีผู้แปรทำนอง ตามระเบียบวิธีการของการบรรเลงดนตรีไทยผู้บรรเลงเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ จะใช้ภูมิปัญญา ปฏิภาณไหวพริบ และทักษะระดับตกแต่งทำนองลูกซ้อยให้เหมาะสมกับทาง (ลีลา) ของเครื่องดนตรีที่ตนกำลังบรรเลงอยู่ โดยยึดกรอบของทำนองลูกซ้อยเป็นเกณฑ์ ลีลาการบรรเลงของเครื่องดนตรีที่ต่างกันนี้เรียกว่า “ทาง” เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม ทางซออด้วง เป็นต้น

ธรรมเนียมในการบรรเลงดนตรีไทยที่ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องมานั้น แต่ละท่อนจะบรรเลงซ้ำ 2 เที้ยว ดังนั้น จึงพบว่าในขณะที่นักดนตรีบรรเลงทำนองในเที้ยวที่ 2 นั้น มักจะดำเนินทำนองหรือทางที่ไม่ซ้ำกับทำนองที่บรรเลงในเที้ยวแรก การบรรเลงในลักษณะเช่นนี้เป็นการจงใจของนักดนตรีเอง เป็นลักษณะที่โดดเด่น และภาพลักษณ์อันงดงามของดนตรีไทย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาไทยได้อย่างดียิ่ง

ในกรณีที่เป็นการตกแต่งทำนองร้องจะต้องคำนึงถึงทำนองที่แท้จริงของเพลงและคำร้อง ในทางปฏิบัติทำนองทางร้อง ได้แก่ การนำเอาทางหลักมาปรุงแต่งให้เหมาะสมกับระบบเสียงทางภาษาศาสตร์ เช่น วรรณยุกต์เสียงเอก โท ตรี จัตวา หรือสระเสียงสั้น เสียงยาว เป็นต้น ดังนั้น จึงหมายความว่านอกจากจะคำนึงถึงความถูกต้องด้านความสั้น-ยาว และสูง-ต่ำของทำนองร้องแล้ว ความถูกต้องสมบูรณ์ในด้านเนื้อหาของคำร้องก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน

1.2.4 พื้นผิวของเสียง (Texture)

พื้นผิวเป็นคำที่ใช้อยู่ทั่วไปในวิชาการด้านจิตศิลป์ หมายถึง ลักษณะพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ เช่น พื้นผิวของวัสดุที่มีลักษณะขรุขระ เกลี้ยงเกลา ซึ่งอาจจะทำจากวัสดุที่ต่างกัน เช่น พื้นผิวที่ทำจากไม้ไผ่ กระดาษ เป็นต้น ในเชิงดนตรีนั้นพื้นผิว หมายถึง ลักษณะหรือรูปแบบของเสียง ทั้งที่ประสานสัมพันธ์และไม่ประสานสัมพันธ์ โดยอาจจะเป็นการนำเสียงมาบรรเลงซ้อนกันหรือพร้อมกัน ซึ่งอาจพบทั้งในแนวตั้งและแนวนอนตามกระบวนการประพันธ์เพลง ผลรวมของเสียงหรือแนวทั้งหมดเหล่านั้น จัดเป็นพื้นผิวตามนัยของดนตรีทั้งสิ้น ลักษณะรูปแบบพื้นผิวของเสียงมีอยู่หลายรูปแบบดังนี้

1) **พื้นผิวของเสียงแบบแนวทำนองเดียว (Monophonic Texture)** เป็นลักษณะพื้นผิวของเสียงที่มีแนวทำนองเดียวไม่มีเสียงประสาน พื้นผิวเสียงในลักษณะนี้ถือเป็นรูปแบบการใช้แนวเสียงของคนตรีในยุคแรก ๆ ของดนตรีในทุกวัฒนธรรม ในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกดนตรีประเภทมีแนวทำนองเดียวได้มีพัฒนาการมาจากเพลงส่วนในศาสนาพิธีของชาวคริสต์เตียนซึ่งเรียกว่า เพลงซานท์ (Chant หรือ Plainsong) หากพิจารณาในส่วนของคนตรีไทยแล้ว เพลงที่มีแนวทำนองเดียว เช่น การขับร้องเพลงไทย การเดี่ยวซอด้วง การเดี่ยวปี่ เป็นต้น

2) **พื้นผิวของเสียง 2 แนวทำนองขึ้นไป (Polyphonic Texture)** เป็นลักษณะพื้นผิวของเสียงที่ประกอบด้วยแนวทำนองตั้งแต่ 2 แนวทำนองขึ้นไป โดยแต่ละแนวมีความเด่นและเป็นอิสระจากกัน ในขณะที่ทุกแนวสามารถประสานกลมกลืนไปด้วยกัน ลักษณะแนวเสียงประสานในรูปของ Polyphonic Texture มีวิวัฒนาการมาจากเพลงซานท์ (Chant) ซึ่งมีพื้นผิวเสียงในลักษณะของเพลงทำนองเดียว (Monophonic Texture) ภายหลังได้มีการเพิ่มแนวขับร้องเข้าไปอีกหนึ่งแนว แนวที่เพิ่มเข้าไปใหม่นี้จะใช้ระยะขั้นคู่ 4 และคู่ 5 และจะดำเนินไปในทางเดียวกับเพลงซานท์เดิม การดำเนินทำนองในลักษณะนี้เรียกว่า “ออร์กานูม” (Organum) นับได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของการประสานเสียงแบบ Polyphonic Texture หลังจากคริสต์ศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมา แนวทำนองประเภทนี้ได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปมากซึ่งเป็นระยะเวลาที่การสอดทำนอง (Counterpoint) ได้เข้าไปมีบทบาทเพิ่มเติมมากขึ้นในการตกแต่งพื้นผิวของทำนองแบบ Polyphonic Texture

3) **พื้นผิวของเสียงที่ประสานด้วยแนวทำนองแนวเดียว (Homophonic Texture)** เป็นลักษณะพื้นผิวของเสียงที่ประสานด้วยแนวทำนองแนวเดียว โดยมีกลุ่มเสียง (Chords) ทำหน้าที่สนับสนุน ในคีตนิพนธ์ประเภทนี้แนวทำนองมักจะเคลื่อนที่ในแนวระดับเสียงสูงที่สุดในบรรดากลุ่มเสียงด้วยกัน ในบางโอกาสแนวทำนองอาจจะเคลื่อนที่ในระดับเสียงต่ำได้เช่นกัน ถึงแม้ว่าคีตนิพนธ์ประเภทนี้จะมีแนวทำนองที่เด่นเพียงทำนองเดียวก็ตาม แต่กลุ่มเสียง (Chords) ที่ทำหน้าที่สนับสนุนนั้นมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าแนวทำนอง การเคลื่อนที่ของแนวทำนองจะเคลื่อนไปในแนวนอน ในขณะที่กลุ่มเสียงสนับสนุนจากเคลื่อนไปในแนวตั้ง

4) **พื้นผิวของเสียงหลายทำนอง (Heterophonic Texture)** เป็นรูปแบบของแนวเสียงที่มีทำนองหลายทำนองแต่ละแนวมีความสำคัญเท่ากันทุกแนว คำว่า Hetero เป็นภาษากรีก พลาโต (Plato) นักปราชญ์ชาวกรีกเป็นผู้ที่นำมาใช้เป็นครั้งแรกลักษณะการผสมผสานของแนวทำนองในลักษณะนี้เป็นรูปแบบการประสานเสียงในวัฒนธรรมดนตรีไทย

ในการบรรเลงดนตรีไทยแนวหลายแนว ซึ่งอาจจะบรรเลงดนตรีระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซลุ่ม ต่างมีอิสระในการสร้างลีลาของทำนองตามธรรมชาติของเครื่องดนตรีแต่ละเครื่อง แต่จะต้องอยู่ในกรอบของทำนองหลัก (ลูกซ้อย) ร่วมกัน

1.2.5 สีสันของเสียง (Tone Color)

สีสันของเสียง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่กำเนิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน แหล่งกำเนิดเสียงดังกล่าวเป็นได้ทั้งที่เป็นเสียงร้องของมนุษย์และเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ความแตกต่างของเสียงร้องมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นระหว่างเพศชายกับเพศหญิง หรือระหว่างเพศเดียวกัน มีพื้นฐานของการแตกต่างทางด้านสรีระ เช่น หลอดเสียง กล่องเสียง เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดนตรีนั้น ความหลากหลายด้านสีสันของเสียงประกอบด้วยปัจจัยที่แตกต่างกันหลายประการ เช่น วิธีการบรรเลง วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี รูปทรง ขนาด เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลโดยตรงต่อสีสันของเสียงเครื่องดนตรี ทำให้เกิดคุณลักษณะของเสียงที่แตกต่างกันออกไป

1) **วิธีการบรรเลง** วิธีการผลิตเสียงของเครื่องดนตรีไทยอาศัยวิธีดีด สี ตี เป่า วิธีการผลิตเสียงดังกล่าว ล้วนเป็นปัจจัยให้เครื่องดนตรีมีคุณลักษณะของเสียงที่ต่างกันพิจารณาจากภาพรวมด้านคุณลักษณะของเสียงจะสามารถแยกออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

(1) กลุ่มที่มีเสียงราบเรียบ เครื่องดนตรีในกลุ่มนี้ ได้แก่ เครื่องเป่าและเครื่องสี โดยธรรมชาติของการบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า ทรายใดที่นักดนตรียังสามารถผ่อนลมเข้าออกให้หมุนเวียนไปมา (ระบายลม) กระแสเสียงก็จะถูกผลิตออกมาอย่างราบเรียบและต่อเนื่อง ในลักษณะที่คล้ายกันของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี หากนักดนตรีที่สีซอยังลากคันชักเข้าออกสัมผัสกับสายซอโดยไม่หยุดพัก กระแสเสียงที่ผลิตออกมาจะมีความราบเรียบและต่อเนื่อง เปรียบประดุจกับลีลาของการลากเส้นลงบนแผ่นกระดาษ หากลากเส้นโดยไม่หยุดชะงัก เส้นที่ได้จะเป็นแนวที่ต่อเนื่อง

(2) กลุ่มที่มีเสียงไม่ราบเรียบ เครื่องดนตรีในกลุ่มนี้ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีในตระกูลเครื่องตีและดีด ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้อยวงเล็ก ซ้อยวงใหญ่ จะเข้ เป็นต้น โดยธรรมชาติแล้วเครื่องดนตรีในกลุ่มนี้หากตีหรือดีดหนึ่งครั้ง จะผลิตเสียงได้เพียงหนึ่งเสียง และเสียงที่ผลิตออกมานั้นจะเป็นเสียงสั้น ๆ ดังนั้นหากต้องการผลิตเสียงยาว จำเป็นที่ต้องตีหรือดีดหลายครั้งตามขนาดความยาวของจังหวะที่ต้องการ คุณค่าของอรรถรสที่ผู้ฟังเพลงได้รับ จึงอยู่ที่เสียงของการตีหรือดีดที่พรั่งพรูออกมาอย่างถี่ละเอียดยและต่อเนื่องดุจเป็นสายแห่งเส้นเสียงเดียวกัน

2) **วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี** วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรีของแต่ละวัฒนธรรมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรีที่แตกต่างกันนับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านสีสันทันของเสียง สำหรับเครื่องดนตรีไทยนั้น วัสดุส่วนมากเป็นวัสดุที่เป็นผลิตผลจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ กะลามะพร้าว เป็นต้น ดังนั้น กระแสเสียงที่ผลิตจากเครื่องดนตรีไทยจึงมีสีสันทันนุ่มนวล ประสานกลมกลืนกับสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยได้อย่างดียิ่ง

3) **ขนาดและรูปทรง** ลักษณะของเครื่องดนตรีที่มีรูปทรงและขนาดที่ต่างกันจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในด้านสีสันทันของเสียง

1.2.6 คีตลักษณ์ (Forms)

คีตลักษณ์หรือรูปแบบของเพลงเปรียบเสมือนกรอบที่หลอมรวมเอาจังหวะ ทำนอง พื้นผิว และสีสันทันของเสียงให้เคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน เพลงที่มีขนาดสั้น-ยาว วนกลับปมมา ล้วนเป็นสาระสำคัญของคีตลักษณ์ทั้งสิ้น ในกรณีของเพลงไทยสามารถพิจารณาได้จากลักษณะดังนี้

1) **รูปแบบของเพลง** เป็นส่วนที่เป็นกรอบภายนอก การที่เพลงจะสั้นยาว มีกี่ท่อน มีอัตราจังหวะที่ซ้ำเร็วอย่างไร เท่าใด เป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของเพลง รูปแบบของเพลงไทยที่สำคัญ เช่น เพลงเถา เพลงตับ เพลงลา เพลงโหมโรง เป็นต้น

2) **ลีลาของเพลง** ในดนตรีไทยมีความเกี่ยวข้องกับวิธีการที่ผู้ประพันธ์เพลงใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น เพลงลูกล่อลูกขัด เพลงเก็บ เพลงกรอ เป็นต้น

1.3 การปรับวงดนตรีไทย

การปรับวงดนตรีไทยเป็นการปฏิบัติงานในวงดนตรีไทยวงหนึ่ง ๆ ที่มุ่งให้วงดนตรีวงนั้น ๆ มีคุณภาพในการบรรเลงดีขึ้น ลักษณะของการบรรเลงทุกส่วนในวงดำเนินไปอย่างสอดคล้องกลมกลืน เป็นไปตามความหมายและอารมณ์ของเพลง ตรงเป้าหมายของผู้ปรับวง ดังนั้นเพลงที่เกิดจากการบรรเลงรวมวง ซึ่งได้รับการปรับวงแล้ว จึงมีความไพเราะงดงามขึ้น แต่ความไพเราะงดงามจะสมบูรณ์หรือไม่นั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญที่มีคุณภาพ และมีความพร้อม 5 ประการ คือ เครื่องดนตรี นักดนตรี เพลงผู้ปรับวง และผู้สนับสนุน (นัฐพงศ์ โสวัตร, 2544)

1) **เครื่องดนตรี** เป็นองค์ประกอบส่วนแรกของการบรรเลงรวมวง หากวงดนตรีมีเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ ทั้งด้านรูปลักษณ์และเสียงแล้ว การบรรเลงรวมวงก็จะมีคุณภาพมากกว่าวงดนตรีที่ปราศจากเครื่องดนตรีที่ดีคุณภาพของเครื่องดนตรีจะต้องมีลักษณะสวยงามถูกต้องตามแบบแผนและประเพณีของวงดนตรีไทย เช่น ขนาดและสัดส่วนของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดต้องเป็นไปตามกำหนดที่โบราณจารย์วางไว้ ซึ่งผ่านกระบวนการทดลองด้วยภูมิปัญญา

ของครูดนตรีไทยที่นับเนื่องมานานหลายชั่วอายุคน จนได้มาตรฐานว่าสอดคล้องกับคุณภาพด้านเสียง คือ เสียงของเครื่องดนตรีทุกชิ้นต้องดังกังวาน แจ่มใส ถูกต้องตามระบบเสียงดนตรีไทยที่ระหว่างเสียงต้องห่างกันหนึ่งเสียงเต็ม แต่ละเครื่องมือในวงประเภทเดียวกันต้องเทียบเสียงให้ตรงกัน ไม่เพี้ยนเสียง ถ้าขนาดและสัดส่วนไม่ได้มาตรฐาน เสียงก็จะไม่ได้คุณภาพด้วย นอกจากนี้ความสวยงามด้านสีสนของเครื่องดนตรีก็จะเสริมให้น่าชม ดึงดูดใจให้น่าฟังด้วย

2) นักดนตรีและนักร้อง นักดนตรีและนักร้องต้องมีคุณภาพจึงจะเกิดเสียงดนตรีที่ไพเราะ ได้คุณสมบัติสำคัญของนักดนตรีไทย ได้แก่ มีความรู้ในการบรรเลงและขับร้องเป็นอย่างดี เช่น รู้ว่าเพลงที่บรรเลงเป็นเพลงประเภทบังคับทางหรือดำเนินทำนอง ใช้หน้าทับอะไร อัตราชั้นใด ความหมาย และอารมณ์เพลงเป็นอย่างไร ทางเพลงอย่างไร เป็นต้น มีความสามารถในการประดิษฐ์เสียงบรรเลงหรือขับร้องได้ จนถึงขั้นพร้อมที่จะรับการปรับวงได้ตามที่ผู้ปรับวงต้องการ นอกจากนี้นักดนตรีต้องมีความอดทน ขยันหมั่นเพียร ฝึกฝน และฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอวินัยตรงต่อเวลา ทั้งต่อตนเองและต่อหมู่คณะ คุณสมบัติเหล่านี้ของนักดนตรีไทยจะต้องสร้างและสั่งสมให้เกิดขึ้นให้พร้อมก่อนรับการปรับวง

3) เพลง เพลงที่จะบรรเลงสำหรับการปรับวง ผู้จัดการบรรเลงหรือผู้ฝึกสอนจะต้องเตรียมเพลงให้พร้อมด้านทำนองหลัก การแปลทำนองเป็นทางเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น บทร้อง และทางขับร้องแล้ว จึงดำเนินการต่อเพลงและฝึกซ้อมเพลงนั้น ๆ ให้แม่นยำเป็นระยะเวลาานพอสมควรจนมั่นใจ แล้วจึงเชิญผู้ปรับวงมาปรับให้การบรรเลงเพลงนั้นไพเราะน่าฟังขึ้น

4) ผู้ปรับวง ผู้ปรับวงจะต้องมีความรู้และความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีทุกชิ้นเป็นอย่างดี หรือเรียกว่ามีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีทุกชิ้นเป็นอย่างดี หรือเรียกว่ามีความสามารถ “รอบวง” จะต้องปรับวงเพื่อให้นักดนตรีทุกคนบรรเลงร่วมกันอย่างกลมกลืน สอดคล้อง และมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ความไพเราะที่ให้อารมณ์เพลง ผู้ปรับวงจึงต้อง “รู้จักเพลง รู้จักนักดนตรี รู้จักฟัง และรู้จักออกแบบ” ในการจะปรับวงดนตรีวงหนึ่ง ๆ

การรู้จักเพลงของผู้ปรับวงจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเภทความหมาย หน้าทับ และอัตราชั้นของเพลง ต้องมีความรู้ความสามารถบรรเลงทำนองหลักของเพลงนั้น ๆ และสามารถแปลทำนองหลักเป็นทำนองแปลของเครื่องดนตรีทุกชิ้นได้ เมื่อแปลทำนองแล้วจะต้องสามารถประดิษฐ์ตกแต่งเสียงให้ไพเราะตามอารมณ์เพลงได้ ผู้ปรับวงจะต้องเข้าใจความหมายของเพลงได้อย่างถ่องแท้ สามารถบอกอธิบายและทำตัวอย่างให้นักดนตรี นักร้องทำตามได้ตามศักยภาพของนักดนตรีและนักร้อง

การรู้จักนักดนตรีของผู้ปรับวง หมายถึง รู้จักศักยภาพของนักดนตรีในวงดนตรีที่จะปรับ รู้ว่ามีมือแค่ไหนความสามารถเพียงใด จุดเด่น จุดดี จุดด้อย และข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการบรรเลงได้ ก็จะทำให้การบรรเลงนั้น ๆ มีคุณภาพขึ้นมาได้ ผู้ปรับวงจะต้องเน้นเรื่องความพร้อมเพียงของนักดนตรีในการเริ่มต้นบรรเลงต้องพร้อมกันทุกเสียงเสมือนเป็นสิ่งเดียวกัน บรรเลงต่อเนื่องกันไปอย่างมีแนวทำนองที่เรียบ หรือ “แนวต้องเรียบ” จนถึงเสียงสุดท้ายที่บรรเลงต้องหยุดอย่างพร้อมเพียงเช่นกัน

ขณะที่วงดนตรีบรรเลง ผู้ปรับวงจะต้องสังเกตปริมาณของเสียงที่เครื่องดนตรีทุกชิ้นบรรเลงว่าดังเท่า ๆ กันหรือไม่ โดยให้นักดนตรีทุกคนฟังเสียงของเครื่องดนตรีที่ใกล้หรือข้างเคียง หากได้ยินคนข้างเคียงบรรเลงแสดงว่าตนเองบรรเลงในปริมาณเสียงที่ไม่ดังเกินไป และพยายามให้นักดนตรีทุกคนประติษฐ์เสียงให้ไพเราะและดังชัดเจนถึงขนาดคมชัด เช่น ระนาดเอกต้องตีสะบัด สะเดาะ เสียงคู่แปดต้องตีสองมือดังพร้อมกันและเท่ากัน เป็นต้น การบรรเลงสวมส่งและร้องรับต้องกลมกลืนกัน ทั้งปริมาณเสียงและแนวที่บรรเลง นักดนตรีทุกคนในวงต้องบรรเลงให้อารมณ์ของเพลงตรงตามเป้าหมายของผู้ปรับวง ซึ่งผู้ปรับวงควรจะอธิบายให้นักดนตรี นักร้องมีความเข้าใจทุกส่วน ทุกท่อน ทุกวรรค ทุกประโยค เพื่อให้อารมณ์ให้สอดคล้องกับความหมายของท่วงทำนองเพลงในส่วนนั้น ๆ ผู้ปรับวงต้องกำหนดเป็นข้อตกลงให้เข้าใจกันระหว่างปรับวงกับนักดนตรีทุกคนมีภาษาท่าทางเป็นสื่อให้รู้ว่าหมายถึงอะไร นักดนตรีทุกคนต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดและสอดคล้องกันทุกคน

การรู้จักผู้ฟัง ผู้ปรับวงจะต้องศึกษาให้รู้เกี่ยวกับผู้ฟังว่าเป็นใคร วัยไหน และลักษณะโดยรวมเป็นอย่างไร การปรับวงก็ต้องให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่จะฟังดนตรี เช่น ถ้าเป็นการปรับวงเพื่อประกวดก็ต้องศึกษาว่า กรรมการตัดสินเป็นผู้ฟัง การปรับวงจึงต้องยึดหลักกติกาถือความถูกต้องเป็นเกณฑ์ก่อน แล้วจึงปรับให้ไพเราะภายหลัง ผู้ปรับวงจะต้องรู้จักออกแบบการปรับวงให้เหมาะสมกับวงดนตรีแต่ละวง ซึ่งต้องดูภาพรวมของวงดนตรีนั้น ๆ ก่อนเปรียบเสมือนอาชีพนักออกแบบเครื่องแต่งกายจะต้องดูบุคลิกลักษณะของนางแบบหรือนายแบบก่อน จึงจะออกแบบได้เหมาะสมสำหรับบุคคลนั้น ๆ ผู้ปรับวงจึงต้องรู้จักเพลง รู้จักนักดนตรี และรู้จักผู้ฟังให้ดี จึงจะสามารถออกแบบการปรับวงได้

5) **ผู้สนับสนุน** นอกจากองค์ประกอบสำคัญของการปรับวง คือ เครื่องดนตรี นักดนตรี เพลง และผู้ปรับวง ผู้ปรับวงจะต้องมีผู้สนับสนุนในการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ผู้สนับสนุนงบประมาณ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง (เฉพาะนักดนตรีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา) และสนับสนุนปัจจัย

ด้านเวลาและสถานที่ ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องประสานงานกันให้การดำเนินหารฝึกซ้อมและการปรับวงเป็นไปด้วยดี

ดังนั้นการปรับวงดนตรีไทยจึงเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนโดยย่อ คือ ขั้นตอนแรกต้องเลือกสรรเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ นักดนตรีที่มีคุณภาพ และเพลงที่มีคุณภาพ ขั้นตอนที่สองให้นักดนตรีในวงทุกคนต้องแก้ไขจุดด้อยและเน้นจุดเด่น แล้วทำภาพรวมการบรรเลงให้ดีขึ้น ขั้นที่สามผู้ปรับวงต้องฝึกซ้อมให้นักดนตรีบรรเลงจุดเด่นของตนโดยทำซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ และหากแก้ไขข้อบกพร่องไม่ได้ ก็ให้กลบเกลื่อนข้อบกพร่องหรือจุดด้อยเท่าที่ทำได้ และขั้นสุดท้ายผู้ปรับวงจะต้องมีความอดทน เสียสละ มีความมั่นใจ และรู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยเฉพาะพัฒนาความรู้ความสามารถในการบรรเลงของนักดนตรีในระดับ “หนูทำได้” เป็นระดับ “หนูทำเป็น”

1.4 วงเครื่องสาย

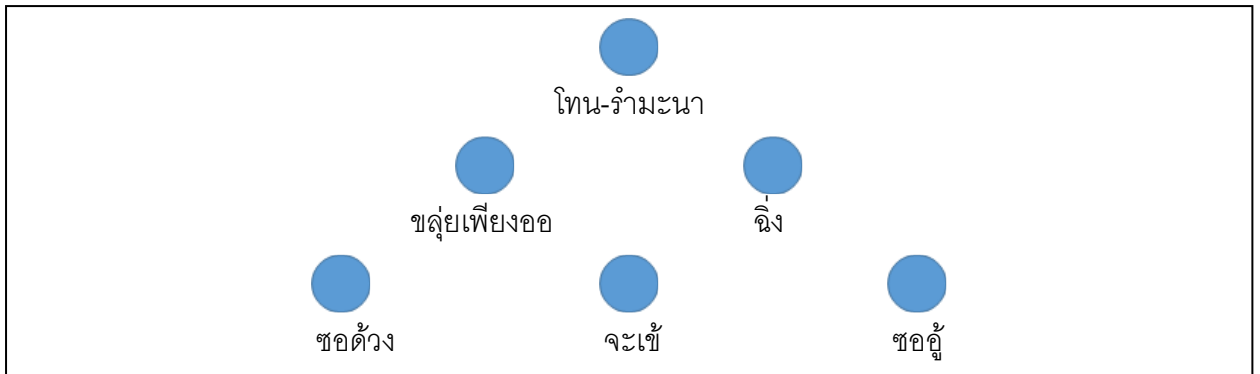
วงเครื่องสายเป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายเป็นหลัก และมีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าเป็นส่วนประกอบ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนังใช้โทน รำมะนา บรรเลงจังหวะหน้าทับ และมีฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ร่วมบรรเลงประกอบจังหวะ วงเครื่องสายเหมาะสำหรับการบรรเลงในอาคาร นิยมบรรเลงในงานมงคล เช่น พิธีมงคลสมรส งานเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น วงเครื่องสายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วงเครื่องสายไทย วงเครื่องสายผสม และวงเครื่องสายปี่ชวา

1) วงเครื่องสายไทย

วงเครื่องสายไทย เป็นวงดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการบรรเลงในอาคาร ในลักษณะของการขับกล่อมที่เป็นพิธีมงคล เช่น พิธีมงคลสมรส งานเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น วงเครื่องสายไทยนี้มักจะเรียกกันสั้น ๆ ว่า “วงเครื่องสาย” มีอยู่ 2 ขนาด คือ วงเครื่องสายวงเล็ก และวงเครื่องสายเครื่องคู่

(1) วงเครื่องสายวงเล็ก ประกอบด้วย เครื่องดนตรีในตระกูลเครื่องสายและเป่าอย่างละหนึ่งเครื่องดังนี้

จะเข้	1	ตัว
ซอด้วง	1	ตัว
ซออู้	1	ตัว
ขลุ่ยเพียงออ	1	เลา
โทน-รำมะนา	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่

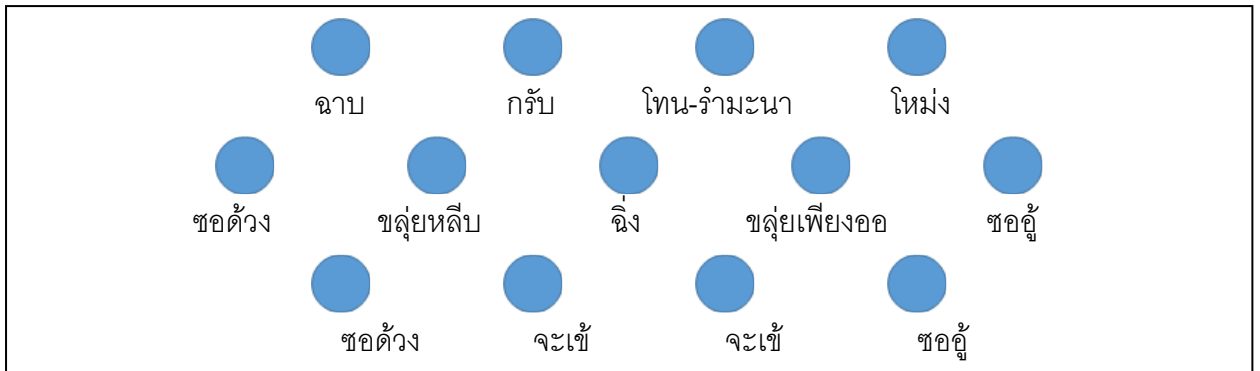

ภาพประกอบ 6 วงเครื่องสายวงเล็ก

ที่มา: กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

(2) วงเครื่องสายเครื่องคู่ วงเครื่องสายเครื่องคู่ประกอบด้วย เครื่องดนตรีที่อยู่ในวงเครื่องสายวงเล็กเป็นหลัก โดยเพิ่มจำนวนของเครื่องดนตรีประเภททำทำนองจากเครื่องมือละหนึ่งเป็นสองหรือคู่ จึงประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังต่อไปนี้

จะเข้	2	ตัว
ซอด้วง	2	ตัว
ซออู้	2	ตัว
ขลุ่ยเพียงออ	1	เลา
ขลุ่ยหลีบ	1	เลา
โทน-รำมะนา	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่
ฉาบ	1	คู่
กรับ	1	คู่
โหม่ง	1	คู่

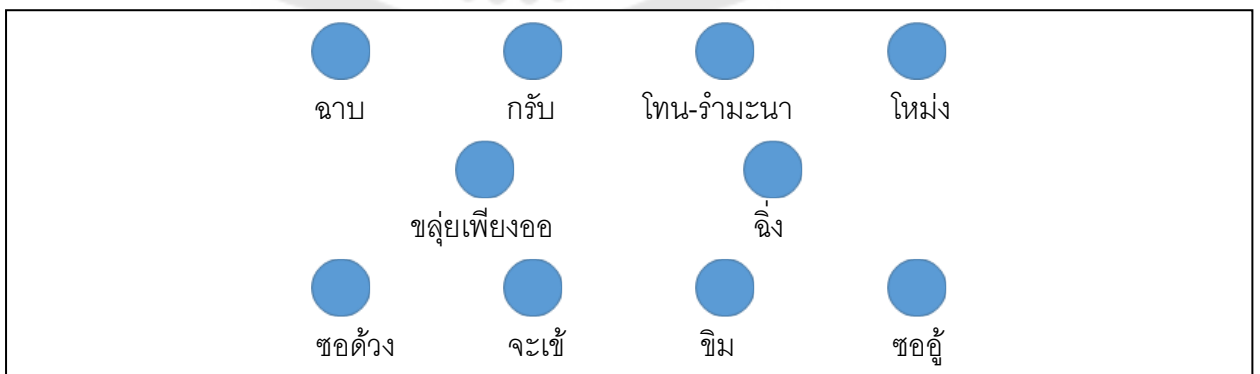

ภาพประกอบ 7 วงเครื่องสายเครื่องคู่

ที่มา: กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

2) วงเครื่องสายผสม

วงเครื่องสายผสมเป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่ดัดแปลงในวงเครื่องสายไทยทุกประเภท เพียงแต่นำเอาเครื่องดนตรีที่อยู่นอกเหนือจากวงเครื่องสายไทยมาผสม เช่น ไวโอลิน ออร์แกน ซิม แคน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เครื่องดนตรีที่นำมาผสมนั้นต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของเสียงด้วยว่ามีความกลมกลืนมากน้อยเพียงใด เมื่อนำมารวมกันแล้วจะเรียกชื่อตามเครื่องดนตรีที่นำมาผสม เช่น ถ้านำซิมมาบรรเลงร่วมก็จะเรียกว่า วงเครื่องสายผสมซิม ถ้าหากนำออร์แกนมาบรรเลงร่วม ก็เรียกว่า วงเครื่องสายผสมออร์แกน เป็นต้น สำหรับโอกาสในการบรรเลงนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับวงเครื่องสายไทยทุกประการ (เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี, 2542)

ภาพประกอบ 8 วงเครื่องสายผสมซิม

ที่มา: กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

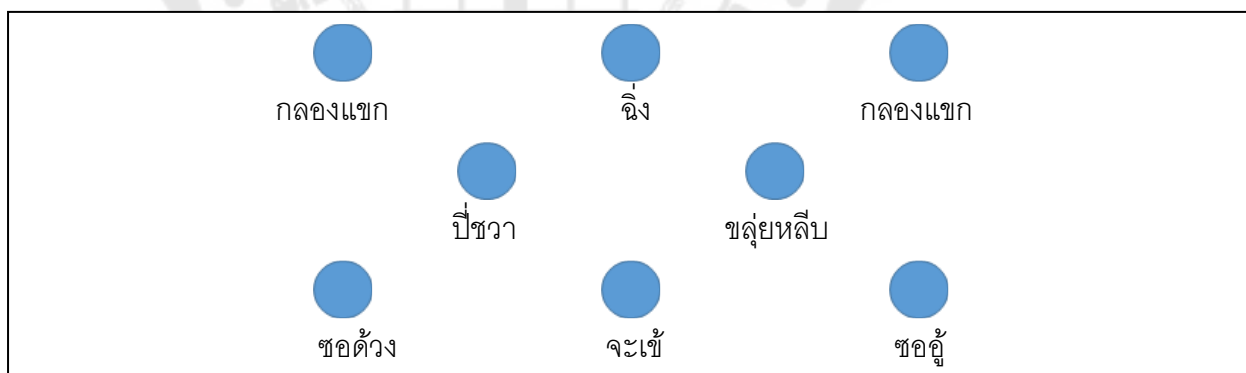
3) วงเครื่องสายปี่ชวา

วงเครื่องสายปี่ชวาเป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายไทยเป็นหลัก โดยนำปี่ชวามาบรรเลงแทนขลุ่ยเพียงออ คงเหลือไว้แต่เพียงขลุ่ยหลีบซึ่งมีเสียงสูงเครื่องหนึ่งซึ่งใช้บรรเลงจังหวะหน้าทับในวงเครื่องสายทั่วไป เช่น โทน-มะนา ซึ่งมีเสียงเบาไม่เหมาะกับปี่ชวาซึ่งมีเสียงดังมาก จึงเปลี่ยนมาใช้กลองแขกบรรเลงแทน วงเครื่องสายชวามี 2 ขนาด คือ วงเครื่องสายปี่ชวาวงเล็ก และวงเครื่องสายปี่ชวาวงใหญ่

(1) วงเครื่องสายปี่ชวาวงเล็ก ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

ปี่ชวา	1	เลา
ขลุ่ยหลีบ	1	เลา
จะเข้	1	ตัว
ซอด้วง	1	ตัว
ซออู้	1	ตัว
กลองแขก	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่

ฉาบ กรับ โหม่ง ตามความเหมาะสม

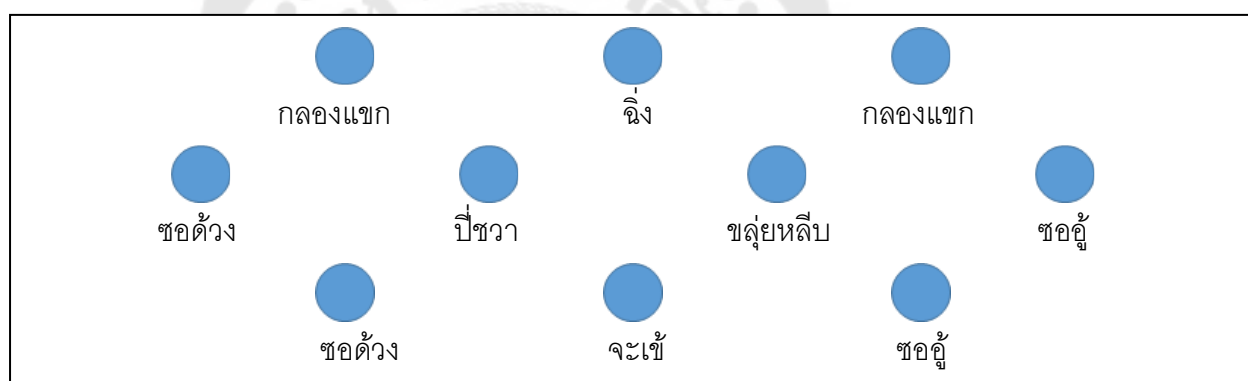
ภาพประกอบ 9 วงเครื่องสายปี่ชวาวงเล็ก

ที่มา: กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

(2) วงเครื่องสายปี่ชวาวงใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายปี่ชวา วงเล็กเป็นหลัก โดยเพิ่มเครื่องดนตรีในตระกูลเครื่องสายให้เป็น 2 หรือคู่ ดังนี้

ปี่ชวา	1	เลา
ขลุ่ยหลีบ	1	เลา
จะเข้	2	ตัว
ซอด้วง	2	ตัว
ซออู้	2	ตัว
กลองแขก	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่

ฉาบ กรับ โหม่ง ตามความเหมาะสม

ภาพประกอบ 10 วงเครื่องสายปี่ชวาวงใหญ่

ที่มา: กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

2. ชุดการสอน

2.1 ความหมายของชุดการสอน

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของชุดการสอนไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2539) ชุดการสอน คือ สื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิตและนำสื่อ การสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542ก) กล่าวว่า ชุดการสอนหรือชุดการเรียน มาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package เดิมใช้คำว่า ชุดการสอน เพราะครุนำมาใช้

ประกอบการสอน ต่อมาแนวคิดในการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ได้เข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น จึงมีผู้นิยมเรียกว่าชุดการเรียนและบางคนมักจะเรียกรวมกันว่า ชุดการเรียนการสอน

วรกิต วัตเข้าหาลาม (2542) กล่าวว่า ชุดการเรียน คือ ชุดสื่อประสมที่จัดเตรียมไว้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วย เนื้อหาวิชา เพื่อที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมักจะจัดไว้ในรูปของกล่องหรือซองเป็นหมวดหมู่ ภายในจะบรรจุคู่มือการใช้ชุดการเรียน แผนการสอนและสื่อประกอบอื่น ๆ ที่จะใช้ประกอบในหน่วยเพื่อหาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น

สุรางค์ สามทอง (2550) กล่าวว่า ชุดการเรียน หมายถึง สื่อประสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาแต่ละหน่วย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำเท่านั้น ทั้งยังอำนวยความสะดวกให้ครูได้ใช้ชุดการเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ชุดการเรียน หมายถึง สื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์นำมาใช้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ประเภทของชุดการเรียน

ชุดการเรียนถูกแบ่งเป็นประเภทไว้หลายลักษณะ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านแบ่งประเภทของชุดการเรียนไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) ได้กล่าวถึงประเภทของชุดการเรียนไว้ว่า ชุดการเรียนแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) **ชุดการเรียนประกอบการบรรยาย** เป็นชุดการเรียนที่มุ่งบรรยายขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้ผู้สอนพูดน้อยลง และให้สื่อการสอนทำหน้าที่แทนชุดการเรียนแบบนี้นิยมใช้กับการฝึกอบรมและการสอนในระดับอุดมศึกษาที่ยังถือว่าการสอนแบบบรรยายยังมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน

2) **ชุดการเรียนแบบกลุ่มกิจกรรม** เป็นชุดการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมกลุ่ม เช่น ในการสอนแบบศูนย์การเรียน การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3) **ชุดการเรียนแบบเอกัตภาพ หรือชุดการเรียนรายบุคคล** เป็นชุดการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล อาจเป็นการเรียนในโรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน เป็นรูปของหน่วยการสอนย่อย หรือ “โมดูล”

4) **ชุดการสอนทางไกล** เป็นชุดการสอนที่ผู้สอนอยู่ต่างเวลาต่างสถานที่กับผู้เรียน มุ่งสอนให้ผู้เรียนศึกษาตนเอง โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ประกอบด้วยสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา

(บุญเกื้อ ควรรหาเวช, 2542ก) ได้แบ่งประเภทชุดการสอนตามลักษณะการใช้ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1) **ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย** เป็นชุดการสอนสำหรับใช้สอนหรือปูพื้นฐานให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้สอนลดการพูด และใช้สื่อการสอนที่มีความพร้อมอยู่ในชุดการสอนมาใช้นำเสนอเนื้อหา สื่อที่ใช้ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น สิ่งที่สำคัญคือ สื่อที่จะนำมาใช้ต้องให้ผู้เรียนเห็นทุกคน ชุดการสอนชนิดนี้อาจเรียกว่า ชุดการสอนสำหรับครู

2) **ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม** เป็นชุดการสอนสำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดการสอนแต่ละชุด มุ่งฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ชุดการสอนชนิดนี้มักจะใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์

3) **ชุดการสอนแบบรายบุคคล หรือชุดการสอนแบบเอกัตภาพ** เป็นชุดการสอนสำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล มุ่งให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาเพิ่มเติม คือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้

กรมวิชาการ (2545) ได้แบ่งประเภทชุดการสอนเป็น 3 ประเภทดังนี้

1) **ชุดการสอนแบบบรรยาย** เป็นชุดการสอนสำหรับครูที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูได้ใช้ประกอบการสอนแบบบรรยาย มีหัวข้อเนื้อหาที่จัดไว้ตามลำดับขั้นตอน สื่อที่ใช้อาจเป็นสไลด์ประกอบเสียงบรรยายในแถบเสียง แผนภูมิ ภาพยนตร์ และกลุ่มกิจกรรม

2) **ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม** มุ่งให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งอาจจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ โดยวางเค้าโครงเรื่องจัดประเด็นเนื้อหาหน่วยความรู้ที่เป็นอิสระจากกัน สามารถเรียนรู้จบในหน่วยความรู้ แต่ละเรื่องที่มีสัดส่วนเนื้อหาใกล้เคียงกัน อาจจัดหน่วยความรู้ให้ได้ 3-5 เรื่อง ตามสัดส่วนของการแบ่งประเด็นเนื้อหาแต่ละเรื่องและเวลาที่ใช้ศึกษาในแต่ละศูนย์ กิจกรรมในศูนย์จัดรูปแบบเป็นรายบุคคลหรือเรียนร่วมกันเป็นเล่ม มีสื่อการเรียน บทเรียน แบบฝึก ครบตามจำนวนผู้เรียนในแต่ละศูนย์

3) **ชุดการสอนรายบุคคล** เป็นชุดการสอนสำหรับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละคน เมื่อเรียนจบแล้วจะทดสอบประเมินผลความก้าวหน้าแล้วจึงศึกษาชุดอื่น ๆ ต่อไปตามลำดับ ถ้ามีปัญหาผู้เรียนจะปรึกษากันได้ โดยผู้สอนพร้อมที่จะช่วยเหลือแนะนำ ชุดการสอนแบบนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปได้จนถึงขีดสุดของความสามารถเป็นรายบุคคล

จากการแบ่งประเภทของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ชุดการสอนแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย เป็นชุดการสอนสำหรับผู้สอนจะใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ มุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อการสอนที่มีหลากหลาย

2) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยใช้สื่อการสอนในชุดการสอน เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3) ชุดการสอนรายบุคคล สำหรับผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละคน และสามารถจะประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้

4) ชุดการสอนทางไกล เป็นชุดการสอนที่ผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ต่างสถานที่ต่างเวลา เน้นให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง ไม่ต้องเข้าชั้นเรียน

2.3 องค์ประกอบของชุดการสอน

รายละเอียดองค์ประกอบของชุดการสอน มีวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2547) กล่าวสรุปถึงส่วนประกอบที่สำคัญภายในชุดการสอนว่า อาจมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) **คู่มือครู** เป็นคู่มือชี้แจงสำหรับครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน อันประกอบด้วย แผนการสอน สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนการสอน บทบาทของครู บทบาทของผู้เรียน เป็นต้น

2) **บัตรคำสั่งหรือใบงาน** เป็นข้อคำสั่งที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในข้อคำสั่ง โดยจะระบุไว้ตามลำดับขั้นตอนในการเรียน ซึ่งจะมีอยู่ทั้งในชุดการสอนทั้งรายบุคคลและแบบกลุ่ม ประกอบไปด้วย

(1) คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา

(2) คำสั่งสำหรับผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมในการเรียน

(3) การสรุปบทเรียน

3) **เนื้อหาสาระและสื่อต่างๆ ในสื่อการสอน** ภายในบทเรียนของชุดการสอนจะมีเนื้อหาและสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น สิ่งตีพิมพ์ประเภทต่าง ๆ แผ่นใส วัสดุกราฟิก ดวีดี วีซีดี บทเรียนที่บันทึกอยู่ในรูปแบบโปรแกรมสไลด์ โมเดลแบบจำลอง เป็นต้น

4) **แบบประเมินผลหรือแบบทดสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน** เป็นแบบวัดประเมินผลที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ทราบว่า ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนหรือไม่ ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ที่ดีขึ้นหรือไม่ และมีพฤติกรรมทางเรียนเป็นเช่นไร แบบประเมินผลอาจอยู่ในรูปของการมอบหมายชิ้นงานให้ผู้เรียนทำ หรืออาจเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน หรือแบบฝึกหัดท้ายบทที่มีลักษณะแบบทดสอบปรนัย อัตนัย หรือเป็นการทดสอบภาคปฏิบัติก็ได้

กุศยา แสงเดช (2545) ได้สรุปส่วนประกอบ และวิธีใช้ชุดการสอนแต่ละประเภทไว้ดังนี้

1) ชุดการสอนสำหรับครู ประกอบด้วย

- (1) ก่อง กระเป๋า หรือซองสำหรับบรรจุชุดการสอนสำหรับครู
- (2) คู่มือครูที่มีคำชี้แจงการใช้ชุดการสอน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียน แบบหรือวิธีการวัดผลและประเมินผล
- (3) สื่อการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในคู่มือครู
- (4) แบบประเมินผลที่สอดคล้องกับวิธีการที่ระบุไว้ในคู่มือครู พร้อมวิธีใช้
  - (4.1) ครูผู้สอนนำมาใช้เมื่อจัดการเรียนการสอนถึงบทเรียนที่ระบุไว้ใน
  - (4.2) ในกรณีที่ครูผู้สอนไม่อยู่ ผู้ที่ทำการสอนแทนสามารถนำชุดการสอนไปใช้สอนได้โดยสะดวก ตามคำชี้แจงในมือที่ระบุไว้ โดยไม่ต้องเสียเวลาเตรียมการ หรือรอให้ครูผู้สอนเป็นผู้กลับมาสอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์พร้อมกับผู้ทำการสอน

2) ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน ประกอบด้วย

- (1) ก่องหรือกระเป๋าสำหรับบรรจุชุดการสอน
- (2) คู่มือครูที่ประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้ชุดการสอน สิ่งที่คุณต้องเตรียม แผนผังการจัดชั้นเรียน แผนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนของศูนย์การเรียนของแต่ละศูนย์ สื่อการเรียนรู้อาจารย์ประเมินผล แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- (3) ซองกิจกรรมของแต่ละศูนย์ย่อย ประกอบด้วย ใบคำสั่งเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม เนื้อหา หรือประสบการณ์ซึ่งจัดไว้ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งอาจเป็น วีดีโอเทป สไลด์ รูปภาพ หรือหนังสือ แบบประเมินผลรายบุคคล หรือรายกลุ่ม พร้อมทั้งเฉลยแบบประเมินผลของแต่ละศูนย์

(4) แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียนที่มีอยู่ในชุด

(5) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน พร้อมวิธีใช้

(5.1) ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนจะเน้นผู้เรียนให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก

(5.2) ครูผู้สอนเป็นผู้เตรียมสถานที่ เตรียมสื่อ และเป็นผู้ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อประสบปัญหาในการเรียน

3) ชุดการสอนแบบรายบุคคล

(1) กล่อง กระเป๋า หรือซองบรรจุชุดการสอน

(2) คู่มือในการใช้ชุดการสอน ได้แก่ คำชี้แจงวิธีใช้ชุดการสอน รายการของสื่อต่าง ๆ

(3) สื่อประกอบบทเรียน

(4) แบบประเมินวิธีใช้

(4.1) ใช้สำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม ในกรณีที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ เสริม และมีเวลาเพียงพอที่จะนำชุดการสอนออกมาใช้จัดการเรียนการสอนได้

(4.2) สำหรับผู้เรียนที่เรียนใช้ หรือมีผลการเรียนในระดับต่ำ ครูผู้สอนอาจให้ผู้เรียนศึกษาชุดการสอนนอกเวลา หรือนำชุดการสอนไปเรียนเพิ่มเติมที่บ้านได้

(4.3) สำหรับผู้เรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี ให้ศึกษาค้นคว้าบทเรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามอัธยาศัย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุดการสอนแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้สอนในการพิจารณาเลือก หรือสร้างชุดการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งโครงสร้างเบื้องต้นขององค์ประกอบชุดการสอนประกอบด้วย

1) **คู่มือครู** เป็นคำชี้แจงการใช้ชุดการสอน

2) **คำสั่ง หรือใบงาน** เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้ผู้เรียนปฏิบัติ

3) **เนื้อหาสาระและสื่อ** มีเนื้อหาและสื่อที่หลากหลาย

4) **การประเมินผล** มีแบบประเมินผลผู้เรียน เพื่อทราบถึงทักษะ ประสิทธิภาพ พฤติกรรมของผู้เรียน

2.4 การสร้างชุดการสอน

การสร้างชุดการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สร้างต้องทำความเข้าใจกระบวนการและขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างชุดการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ได้อย่างแท้จริง การสร้างชุดการสอนมีหลายลักษณะดังนี้

ฉลงชัย สุรวัฒนบุรณ (2546, น. 190-200) ได้วางขั้นตอนของการสร้างสื่อการสอน ประเภทชุดการสอนเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนดำเนินการ

วางแผนรูปแบบการทำชุดการสอน โดยการศึกษาวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของ สาระวิชาว่า ควรจัดสร้างชุดการสอนแบบใด มีเนื้อหาอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับผู้เรียน โดยต้อง คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำสื่อการสอน มีการประเมินผล ในเรียนการสอนทุกครั้ง

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการผลิต

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าตามขั้นที่ 1 มาเป็นแนวคิดในการจัดทำ ชุดการสอนให้มีความสอดคล้องกันของเนื้อหา และลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอน มีการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของชุดการสอน เพื่อให้ชุดการสอนสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และแก้ปัญหาในทักษะการเรียนรู้ที่ผู้สร้างชุดการสอนมุ่งหวัง

ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบประเมินผล

เมื่อสร้างหรือพัฒนาชุดการสอนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ต้องนำผลที่ได้จากการใช้ ชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพของชุดการสอนว่า ให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน มากน้อยเพียงใด เพื่อยืนยันว่าชุดการสอนนั้นมีคุณภาพที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนจริง หรือไม่

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำชุดการสอนสำหรับกลุ่มกิจกรรม 10 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือ บูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการตามที่เหมาะสม
- 2) กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณ เนื้อหาวิชาที่ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ใน 1 สัปดาห์ หรือ 1 ครั้ง
- 3) กำหนดหัวเรื่อง โดยกำหนดประสบการณ์ในหน่วยการเรียนแต่ละหน่วย เป็นเรื่อง ๆ

4) **กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการ** ต้องให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหา ที่ใช้สอนให้สอดคล้องกัน

5) **กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง** เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อน แล้วเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

6) **กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม** ซึ่งเป็นแนวทางในการเลือกและการผลิตสื่อการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ การทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

7) **กำหนดแบบประเมินผล** ต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมโดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8) **เลือกและผลิตสื่อการสอน** วัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูใช้ ถือว่าเป็น สื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนแต่ละหัวเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

9) **การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน** เพื่อเป็นการประกันว่าชุดการสอน ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการ ที่ว่าการเรียนรู้เป็นการช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล ใช้เกณฑ์ 80/80

10) **การใช้ชุดการสอน** ชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ที่ตั้งไว้แล้ว สามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดการสอนและระดับการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนการใช้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ผู้เรียนนำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของ ผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 3 ชั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ชั้นสอน) ผู้สอนบรรยายหรือแบ่งกลุ่ม ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 ชี้นำสรุปผลการสนเพื่อสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ

ขั้นที่ 5 ทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาการสร้างชุดการสอน สรุปได้ว่า ควรมีวางแผนรูปแบบการทำชุดการสอน โดยการศึกษาวัตถุประสงค์ เนื้อหา เพื่อกำหนดความคิดรวบยอดและหลักการจัดลำดับกิจกรรม การเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดแบบประเมินผล เลือกลง และผลิตสื่อการสอน จากนั้นจึงหาประสิทธิภาพของชุดการสอนก่อนนำไปใช้ เพื่อให้ชุดการสอน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davie's Instructional Model for Psychomotor Domain)

หลักการจัดการเรียนตามรูปแบบของเดวีส์ เป็นหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นกระบวนการ จุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้รู้และ เข้าใจกระบวนการในการปฏิบัติทุกขั้นตอน รวมทั้งบูรณาการทักษะอื่น ๆ เข้ามาใช้ในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ทิตินา แชมมณี (2556, น. 246-247) ได้สรุปว่ารูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ ของเดวีส์ (Davie's Instructional Mode) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ด้านทักษะพิสัย เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่แตกต่างไปจากการพัฒนา ด้านจิตพิสัย หรือพุทธิพิสัย รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์เป็นรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านการปฏิบัติ

3.1 แนวคิดของรูปแบบ

รูปแบบที่เกิดจากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะปฏิบัติที่ว่าทักษะส่วนใหญ่ จะประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ ให้ได้ก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยงเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะได้ดีและรวดเร็วขึ้น

3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถค้นทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก

3.3 กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือ การกระทำที่ต้องการนภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ในลักษณะที่เป็น

ธรรมชาติ ไม่ช้าหรือเร็วเกินปกติทักษะ อีกทั้งก่อนการสาธิตครูควรชี้แนะให้ผู้เรียนสังเกตจุดสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนให้ความสนใจในการสังเกตนั้นเป็นพิเศษ

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแบ่งทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามทักษะย่อย ๆ นั้นไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นนี้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทักษะย่อย โดยไม่มีการสาธิต หรือมีแบบอย่างให้ดู เมื่อผู้เรียนติดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนผู้เรียนทำได้ เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้แล้ว ผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และผู้สอนยังคงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทักษะย่อยแต่ละส่วนไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้ทั้งหมดแล้ว ผู้สอนอาจแนะนำวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้น 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

3.4 ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากรูปแบบการเรียนรู้

ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เป็นการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานด้วยตนเอง โดยเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง ทั้งการทำงานรายบุคคล การทำงานเป็นรายกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ มีการปรับปรุง และพัฒนาการทำงานอยู่เสมอ มีนิสัยที่ดีในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. ภาษาเพื่อการสื่อสาร

คำว่า ภาษา นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับพุทธศักราช 2554 ได้ระบุไว้ว่า ภาษา หมายถึง (๑) น. ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือเพื่อสื่อความเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ ภาษากฎหมาย ภาษารวม (๒) น. เสียง ตัวหนังสือ หรือกิริยาอาการที่สื่อความได้ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ภาษามือ กล่าวได้ว่าพจนานุกรมได้คลุมความหมายของภาษาทั้งที่เป็นเสียง ได้แก่ เสียงพูด และถ้อยคำที่ใช้ในการพูด การเขียน และหมายรวมถึงกิริยาอาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำความเข้าใจกันได้

ตำราหลายเล่มอธิบายว่า ภาษาต่างกันออกไปบางเล่มเน้นเฉพาะเสียงและความหมาย บางเล่มเน้นระบบภาษาซึ่งเป็นระบบสัญลักษณ์ แต่โดยทั่วไปจะมีคำอธิบายตรงกันว่า ภาษาเป็น สิ่งที่ต้องเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้แสดงสัญลักษณ์กับผู้รับสัญลักษณ์ ที่กล่าวว่าภาษาเป็น สัญลักษณ์นั้นอธิบายได้ว่าภาษาเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นแทนความหมายเดิม ซึ่งไม่สามารถชี้ให้เห็นให้เห็นได้เป็นคำแทนมโนภาพต่าง ๆ ที่ปรากฏในความคิดของผู้สื่อสาร ภาษาจึงเป็นสื่อกลาง สำหรับส่งผ่านหรือกำหนดความคิดของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร และผู้รับสารก็จะใช้ภาษา ถอดความหมายของความคิดนั้น เพื่อทำความเข้าใจหรือ อาจกล่าวได้ว่า ผู้ส่งสารใช้ภาษา เพื่อแสดงความคิดและผู้รับสารใช้ภาษาเพื่อเข้าใจความคิดนั้นและตอบสนอง

ภาษาเพื่อการสื่อสารแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ วจนภาษา (verbal language) หมายถึง ภาษาที่แสดงออกในรูปถ้อยคำ คำพูด ตัวอักษร ได้แก่ ภาษาพูดและภาษาเขียน และอวจนภาษา (nonverbal language) หมายถึง ภาษาที่ไม่ได้แสดงออกโดยถ้อยคำ คำพูด หรือ ตัวอักษรโดยตรง แต่แสดงออกทางอื่น ซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ คำนิยามนี้สอดคล้องกับความหมายของภาษาทั้งที่ปรากฏในพจนานุกรมและที่อื่น ๆ โดยพจนานุกรมอธิบายว่า ภาษา คือ เสียง หรือ กิริยาอาการ ที่ทำให้เกิดความเข้าใจกันได้ แบ่งออกได้ดังนี้

4.1 วจนภาษา

วจนภาษา หมายถึง เสียง และสัญลักษณ์ที่แสดงออกในรูปถ้อยคำ คำพูด ตัวอักษร มีความหมายเป็นที่เข้าใจร่วมกันได้ ซึ่งหากพิจารณาเฉพาะประเด็นแล้ว สามารถอธิบายได้ว่า

ความหมายของวจนภาษาโดยนัยแรก หมายถึง เสียงพูดของมนุษย์ที่ตกลงกัน เพื่อให้ทำหน้าที่แทนมโนภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ด้วยกันสามารถรับรู้ได้ทางประสาทรับรู้ต่าง ๆ ได้แก่ ทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย

ความหมายของวจนภาษาโดยนัยต่อมา หมายถึง เครื่องหมายสัญลักษณ์แทนเสียงพูด และเขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (สวนิต ยมาภัย, 2526 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551)

วจนภาษา หรือ ภาษาถ้อยคำนั้น จึงรวมทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนของมนุษย์ที่ได้ถูกสร้างขึ้นมามีระบบระเบียบ เป็นหลักเกณฑ์ทางภาษาหรือไวยากรณ์ของแต่ละภาษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ศึกษา จึงจะเข้าใจและสามารถใช้ในการพูด ฟัง เขียน อ่าน ได้

4.2 อวัจนภาษา

อวัจนภาษา หมายถึง สัญลักษณ์ หรือรหัสที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร แต่เป็นที่เข้าใจร่วมกันได้ โดยมีจุดมุ่งหมาย มีความรู้สึก และมีปฏิริยาตอบสนองเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ กิริยาอาการ การแต่งกาย สัมผัส สีหน้าแววตา น้ำเสียง ระยะห่าง และเวลา เป็นต้น ลักษณะของอวัจนภาษา มีหลายลักษณะและแสดงออกหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่

1) อวัจนภาษาที่แสดงออกด้วยอากัปกริยา เกิดขึ้นตามธรรมชาติวิสัย เช่น การโบกมือ การสั่นหน้า กิริยาบิดปายต่าง ๆ หรือเกิดจากอารมณ์แรงเป็นเครื่องเร้า เช่น เวลาอารมณ์โกรธ เลือดจะสูบฉีดจนหน้าแดง มือเกร็ง กำหมัด เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะโดยทั่วไปของมนุษย์ทุกชาติ อาจจัดว่าเป็นลักษณะสากลได้

2) อวัจนภาษาที่เกิดจากบัญญัติของสังคม เป็นการแสดงอากัปกริยาตามระเบียบที่กำหนดขึ้นโดยสังคม ในลักษณะความนิยม หรือระเบียบ กฎหมาย เช่น การไหว้ การยืนตรง เคารพธงชาติ เป็นต้น

3) อวัจนภาษาที่แสดงออกที่ร่างกาย เป็นการใช่วัตถุประกอบกับร่างกาย แล้วบ่งบอกความหมายได้ โดยไม่ได้แสดงกิริยาอาการ เช่น การแต่งกาย เครื่องประดับ ทรงผม เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความหมายทั้งสิ้น

4) อวัจนภาษาที่แสดงออกด้วยวัตถุที่แวดล้อม เป็นสิ่งที่บุคคลให้ความหมาย หรือตกลงในสิ่งนั้นมีความหมายหนึ่ง ๆ ได้แก่ บ้านเรือน ลักษณะ และขนาด สามารถบอกรสนิยมฐานะ เชื้อชาติได้ ป้ายลักษณะ ตัวหนังสือ ภาพ สัญลักษณ์ที่ต้องการให้รับรู้ทั่วกัน เช่น ลูกศรบอกทาง สี แสง เสียง กลิ่น รส เป็นต้น

5) อัจฉริยะที่แสดงออกด้วยพฤติกรรมแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ หรือ คนที่แวดล้อมที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับเรา ทำให้เราต้องแสดงพฤติกรรมตอบสนอง เช่น การติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่นตามปกติในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตามประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ การชื่นชมศิลปกรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่สื่ออารมณ์และวัฒนธรรมได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2551)

5. ภาษามือ

ภาษามือ คือ ภาษาสำหรับคนหูหนวก โดยใช้มือ สีหน้า และกิริยาท่าทางประกอบในการสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์แทนคำพูด ภาษามือของแต่ละชาติแตกต่างกัน เช่นเดียวกับคำพูด แตกต่างกันไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และลักษณะภูมิศาสตร์ ภาษาอังกฤษเรียกว่า 'Sign Language' หรือ 'Manual Communication'

ภาษามือที่ในกลุ่มคนหูหนวกชาติหนึ่ง ๆ มักจะมี 2 อย่างคือ

1) ภาษามือธรรมชาติ (Sign Language) คนหูหนวกเป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อใช้ร่วมกันในแต่ละชุมชน หรือในแต่ละชาติ เช่น American Sign Language, British Sign Language, Swedish Sign Language เป็นท่าเลียนแบบธรรมชาติโดยส่วนใหญ่ ภาษามือธรรมชาติช่วยให้คนหูหนวกมีพัฒนาการในภาษาประจำชาติเท่าเทียมกับคนปกติ

2) ภาษามือประดิษฐ์ (Signed) คือ ภาษามือที่ครู ผู้ปกครอง หรือญาติมิตรของคนหูหนวกคิดขึ้นเพื่อใช้แทนภาษาพูดและภาษาเขียน ทำให้มีคำใช้ให้เพียงพอในการศึกษา และการสื่อความหมายโดยเฉพาะในเรื่องนามธรรม ภาษามือที่ประดิษฐ์ขึ้นนี้ บางทีเรียกว่า ภาษามือที่ใช้ในห้องเรียน หรือภาษามือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นภาษาที่ทำท่าตามไวยากรณ์ภาษาพูด หรือภาษาเขียนของคนปกติ ภาษามือประดิษฐ์มักนำแบบสะกดนิ้วมือ (Finger spelling) มาประสมด้วย

5.1 ลักษณะของภาษามือ

ภาษามือ เป็นภาษาท่าทางที่ใช้การเคลื่อนไหวของมือเป็นหลัก และใช้กิริยาอาการของหน้าตา ร่างกายส่วนอื่นมาเป็นส่วนประกอบช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ท่าภาษามือที่คนหูหนวกยอมรับจะต้องเป็นท่าที่ทำงาน สะดวก รวดเร็ว มีความหมายใกล้เคียงธรรมชาติ และเหมาะสมกับหลักสรีรศาสตร์ ท่ามือควรจะมีจังหวะ คือ มีการเว้นระยะ ไม่รวดเร็วจนเกินไป และอยู่ในระดับที่สายตาสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ในการทำท่าภาษามือ การแสดงสีหน้า และการเคลื่อนไหวของใบหน้า เช่น คิ้ว ปาก นับเป็นสิ่งสำคัญช่วยให้เข้าใจความหมายในภาษามือชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

การส่ายศีรษะ	หมายถึง	การปฏิเสธ
การขมวดคิ้ว	หมายถึง	การแสดงความสงสัย
การเลิกคิ้ว	หมายถึง	การแสดงคำถามที่ต้องการคำตอบ

การแสดงสีหน้าและการเคลื่อนไหวใบหน้าประกอบการเคลื่อนไหวของภาษามือ ควรทำแต่พองาม สุกภาพ ไม่แสดงออกมากเกินไป จนดูน่าเกลียด

5.2 โครงสร้างของภาษามือ ประกอบด้วย

1) ท่ามือ (The hand shape)

คือ การท่ามือเป็นท่าทางต่าง ๆ เช่น การท่ามือ การแบมือ การกางนิ้ว การรวมนิ้ว การจับนิ้ว ฯลฯ

2) ตำแหน่งของมือ (The positions of the hand)

ท่ามือแม้จะเป็นท่าทางเดียวกัน หากจัดให้อยู่ในตำแหน่งที่แตกต่างกันจะทำให้ความหมายแตกต่างกันด้วย เช่น ใช้นิ้วชี้ชี้ที่หน้าอก หมายถึง “ฉัน” หากชี้ที่ขมับ หมายถึง “รู้”

ตำแหน่งที่ทำท่ามือควรจะอยู่ในระดับที่สายตาสามารถมองเห็นได้ชัดเจน คือ บริเวณศีรษะ และใกล้ใบหน้า ไม่ควรต่ำกว่าระดับเอว คำภาษามือที่แสดงถึงความรู้สึกจะอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกับความหมายของคำนั้น ๆ เช่น

ท่ามือบริเวณศีรษะ จะเกี่ยวกับความคิด เช่น รู้ ผัน ฉลาด

ท่ามือบริเวณอกจะเกี่ยวกับความรู้สึก เช่น รัก เสียใจ ขอบคุณ

ท่ามือบริเวณลำตัว จะเป็นคำทั่วไป เช่น ลูก ชักผ้า รองเท้า

3) การเคลื่อนไหวของมือ (The movement of the hands)

การเคลื่อนไหวท่ามือไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ความหมายจะแตกต่างกันไปด้วย เช่น มือทั้งสองตั้งขึ้น หัวแม่มือชิดกัน แล้วเลื่อนออกห่าง คือ “เปิด” แต่ถ้าตั้งมือห่างกันพอควร แล้วเลื่อนให้หัวแม่มือชิดกัน หมายถึง “ปิด” การเคลื่อนไหวมือ มักจะใช้มือที่ถนัดเป็นมือที่เคลื่อนไหว ไม่บังคับว่าจะต้องใช้มือซ้าย หรือมือขวาเสมอไป

4) ทิศทางของฝ่ามือ (The orientation of the palms in relationship to the body or to each other)

ท่ามือตำแหน่งเดียวกัน แต่ทิศทางของฝ่ามือต่างกัน ความหมายจะต่างกัน เช่น ตั้งมือขึ้น นิ้วชิดกัน หันฝ่ามือออก ยื่นไปข้างหน้า หมายถึง “ของเขา” แต่ถ้าหันฝ่ามือเข้าหาตัว หมายถึง “ของฉัน”

การทำท่ามือ ถ้าอยู่ในระดับสายตามองเห็นได้ง่าย เช่น บริเวณใบหน้ามักจะท่ามือเดียว เช่น สวย อิม แต่ถ้าต่ำกว่าระดับอกจะทำสองมือ เพื่อให้เห็นชัดเจนขึ้น ถ้าทำท่าสองมือ จะใช้มือใดมือหนึ่งที่ถนัดเป็นมือที่เคลื่อนไหว มือที่ไม่ถนัดจะทำท่าง่ายๆ หรืออยู่นิ่ง ๆ เป็นฐาน เพราะมนุษย์ส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้มือพร้อมกันทั้งซ้ายและขวาด้วยท่าทางที่แตกต่างในเวลาเดียวกันได้ การสวมเสื้อสีเข้มไม่มีผลต่อการสื่อสารภาษามือ จะช่วยให้เห็นท่าทางชัดเจนขึ้น (มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์, 2526)

สำหรับการเรียนดนตรีนั้น สามารถนำสัญลักษณ์มือที่แทนตัวอักษรภาษาอังกฤษมาเป็นสัญลักษณ์ของเสียงโน้ตดนตรีไทยได้ หรืออาจเป็นท่าที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับการควบคุมการบรรเลง โดยกำหนดความหมายภาษามือประดิษฐ์นี้ให้เข้าใจตรงกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ที่ดีทางหนึ่ง ซึ่งการประดิษฐ์ท่าต้องคำนึงถึงลักษณะของภาษามือ โครงสร้างของภาษามือ ท่ามือ ตำแหน่งของมือ การเคลื่อนไหวของมือ ทิศทางของฝ่ามือดังกล่าวมาแล้วนั้น เพื่อให้ท่าภาษามือประดิษฐ์มีความชัดเจน และเกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร

6. นวัตกรรม

นวัตกรรมเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ดังนั้น จึงมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เรื่องการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เพื่อให้การดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสังคม มุ่งเน้นการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตของด้านการศึกษา เพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ของวัฒนธรรมโลกที่รวดเร็วขึ้นในยุคดิจิทัล ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เข้ากับการดำเนินกิจกรรมทางสังคมในยุคดิจิทัล

6.1 ความหมายของนวัตกรรม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของนวัตกรรม สรุปได้ดังนี้

ทิสนา แชนมณี (2551) กล่าวว่า สิ่งใหม่ที่ทำขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิด หรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ

กิดานันท์ มลิทอง (2543) กล่าวว่า แนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีมาก่อน หรือพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542ข) กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นศัพท์บัญญัติของคณะกรรมการพิจารณาศัพท์วิชาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Innovation แปลว่า ทำใหม่ เปลี่ยนแปลงโดยนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามา เมื่อพิจารณาความหมาย คำว่า นวัตกรรม หมายถึง การนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมวิธีการที่ทำอยู่เดิม เพื่อให้ใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า นวัตกรรม คือ สิ่งที่ทำขึ้นใหม่ อาจเป็นแนวคิด วิธีการปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่ยังไม่แพร่หลาย โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการหรือสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัย เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพ

6.2 ลักษณะของนวัตกรรม

ทางการเรียนการสอนก็ประสบกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากสภาพของการเรียนการสอนเริ่มจากครูเป็นศูนย์กลาง หรือเน้นที่ตัวครูและการสอนของครู (Teaching) ต่อมาจึงได้ขยายขอบเขตไปถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย การให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเริ่มคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครูควบคู่กันไป จึงทำให้เกิดคำว่า การเรียนการสอน (Instruction) ขึ้น เมื่อแนวคิดนี้เริ่มได้รับการยอมรับ นวัตกรรมต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นตามมาจำนวนมาก เพื่อช่วยให้แนวคิดนั้นสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ นวัตกรรมที่นำมาเผยแพร่ในขณะนั้น บางนวัตกรรมได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว บางนวัตกรรมใช้เวลาหลายปีกว่าจะได้รับการยอมรับและบางนวัตกรรมไม่ได้รับการยอมรับเลยก็มี นอกจากนี้มีบางนวัตกรรมได้รับการนำไปใช้ในวงจำกัด แต่บางนวัตกรรมได้รับการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ในขณะที่บางนวัตกรรมไม่ได้รับความนิยมก็จะค่อย ๆ สูญหายไป การที่นวัตกรรมใด ๆ ก็ตามจะได้รับความสนใจ และยอมรับนำไปใช้อย่างกว้างขวางเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นกับคุณสมบัติหรือลักษณะของนวัตกรรมนั้น รวมทั้งรูปแบบหรือลักษณะของการเผยแพร่ นวัตกรรมที่มักได้รับความสนใจและยอมรับนำไปใช้อย่างกว้างขวาง โดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยากจนเกินไป ความยากง่ายของนวัตกรรม อิทธิพลอย่างมากต่อการยอมรับนำไปใช้ หากนวัตกรรมนั้นมีลักษณะที่ผู้ใช้เข้าใจได้ง่าย ใช้ได้ง่าย ใช้ได้สะดวก การยอมรับนำไปใช้ก็มักเกิดขึ้นได้ง่าย ไม่ต้องใช้เวลาในการเผยแพร่มากนัก

2) เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายแพงจนเกินไป นวัตกรรมที่จำเป็นต้องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ และการบำรุงรักษาที่มีค่าใช้จ่ายสูงย่อมได้รับการยอมรับและนำไปใช้น้อยกว่านวัตกรรมที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่า เนื่องจากผู้ใช้จำนวนมากมีข้อจำกัดคั้งงบประมาณ แม้จะมีความต้องการใช้แต่ขาดงบประมาณ ก็ไม่สามารถใช้ได้

3) เป็นนวัตกรรมที่สำเร็จรูป นวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกในการใช้ มักได้รับการยอมรับและนำไปใช้มากกว่านวัตกรรมที่ผู้ใช้จะต้องนำไปจัดทำเพิ่มเติม ซึ่งผู้ใช้จะต้องใช้เวลาจัดเตรียมเพิ่มขึ้น

4) เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก นวัตกรรมที่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมาก จำเป็นต้องปรับหรือเปลี่ยนแปลงบริบทเดิมมาก การนำไปใช้ย่อมยากกว่านวัตกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมากนัก

5) เป็นนวัตกรรมที่มีคนเกี่ยวข้องไม่มากนัก นวัตกรรมใดที่ต้องอาศัยคนหลายกลุ่มเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้ใช้ต้องประสานงานหลายฝ่าย การใช้ที่ขึ้นกับคนหลายฝ่ายย่อมทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ จึงทำให้การยอมรับหรือการใช้นวัตกรรมนั้นยากขึ้น

6) เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน นวัตกรรมที่ส่งผลเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน มักได้รับการยอมรับสูงกว่านวัตกรรมที่ให้ผลไม่ชัดเจน (ทิสนา แซมมณี, 2545)

6.3 การพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

การพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้นมีกระบวนการหลัก ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1) การระบุปัญหา (problem) ความคิดในการพัฒนานวัตกรรมส่วนใหญ่จะเริ่มต้นที่การมองเห็นปัญหาในเรื่องนั้น และมีความต้องการจะแก้ไขปัญหานั้นเพื่อให้เกิดสภาพการณ์หรือผลที่ดีขึ้น

2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย (objective) เมื่อระบุปัญหาได้ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนานวัตกรรมว่า นวัตกรรมที่จะพัฒนานั้นควรมีคุณสมบัติหรือประสิทธิภาพอย่างไร และเพียงใด

3) การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ (constraints) ก่อนที่จะมีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ ขึ้นมา ผู้พัฒนาจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ในบริบทที่จะใช้นวัตกรรมนั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมให้สามารถใช้ได้จริงโดยสะดวกในบริบทนั้น

4) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (innovation) ได้แก่ การแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูล และความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมที่สร้างขึ้น อาจเป็นการนำของเก่ามาดัดแปลงหรือปรับปรุง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรืออาจเป็นการคิดค้นใหม่ทั้งหมดก็ได้ นวัตกรรมอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กัน แล้วแต่ลักษณะของปัญหาและวัตถุประสงค์ของนวัตกรรมนั้น เช่น อาจมีลักษณะเป็นแนวความคิด หลักการ แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการเทคนิค หรือสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด นวัตกรรมจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และรายละเอียดในการใช้นวัตกรรมนั้นให้ได้ผล

5) การทดลองใช้ (experimentation) เมื่อคิดค้นหรือประดิษฐ์นวัตกรรมได้แล้ว ขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นมากก็คือ การทดลองใช้นวัตกรรมนั้น ซึ่งประกอบด้วยการทดลองใช้ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข การทดลองใช้เป็นการศึกษาเพื่อดูว่านวัตกรรมนั้นสามารถนำไปใช้ได้จริงและได้ผลเพียงใด ผลการทดลองใช้จะช่วยให้ผู้พัฒนาผู้คิดที่ควรปรับปรุง และหาทางแก้ไขเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ การทดลองใช้ในขั้นนี้ หากสามารถดำเนินการก่อนนำออกเผยแพร่หลายครั้ง จนแน่ใจว่านวัตกรรมนั้นสามารถใช้ได้ผลจริง จะช่วยให้นวัตกรรมนั้นประสบความสำเร็จมากขึ้น

6) การเผยแพร่ (dissemination) เมื่อแน่ใจแล้วว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่ต้องการ นวัตกรรมนั้นก็พร้อมที่จะได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย

7) การยอมรับหรือต่อต้านนวัตกรรมนั้น เมื่อนวัตกรรมได้รับการเผยแพร่ผ่านไปในช่วงเวลาพอสมควร นวัตกรรมนั้นจะได้รับการพิสูจน์อย่างแท้จริงว่าได้รับการยอมรับในระดับใด บางนวัตกรรมอาจได้รับการยอมรับถึงขั้นนำไปใช้อย่างแพร่หลายในระบบงานปกติ ซึ่งต่อไปจะเปลี่ยนสภาพจากนวัตกรรมเป็นวิธีการปฏิบัติโดยทั่วไป ซึ่งนับได้ว่าเป็นความสำเร็จอย่างสมบูรณ์แบบของนวัตกรรม ในขณะที่บางนวัตกรรมอาจได้รับการยอมรับนำไปใช้แต่ไม่แพร่หลายนัก บางนวัตกรรมอาจได้รับการนำไปใช้ในระยะเวลาหนึ่งและเลิกไป บางนวัตกรรมอาจไม่ได้รับการนำไปใช้อย่างสมบูรณ์เต็มรูป และบางนวัตกรรมก็ตายไป เพราะไม่ได้รับการยอมรับนำไปใช้เลยก็มี ซึ่งก็คงต้องมีการเริ่มต้นใหม่ตั้งแต่ขั้นแรกเป็นต้นไป (ทิสนา เขมมณี, 2545)

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การพิจารณาผู้เรียนว่าประสบความสำเร็จในการเรียนมากน้อยเพียงใดนั้น ทางการศึกษาจะพิจารณาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

7.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อุทุมพร จามรมาน (2549) ได้กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของหลักสูตรนั้น ๆ ซึ่งหลักสูตรต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง

วารี รักหะบุตร (2552) ได้สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดจากความรู้ ทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์เรียนรู้

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นภายหลังได้รับการฝึกฝน หรืออบรมสั่งสอนในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เรียนมา

7.2 แนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพของผู้เรียน และประสิทธิภาพของการจัดการเรียนของครู ผู้สอน ซึ่งมีนักศึกษหลายท่านได้นำเสนอแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

สมบุญรณ์ ตันยะ (2545) ได้นำเสนอแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ดังนี้

- 1) กำหนดสิ่งที่ประเมินและวัดให้ชัดเจนว่าจะประเมินในด้านใด
- 2) วางแผนการประเมินให้รัดกุม สะดวก ประหยัด และเป็นไปได้ โดยวางแผนวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง และเชื่อมั่นได้
- 3) ควรใช้เทคนิคหลาย ๆ ด้านที่สามารถวัดให้ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถทางสติปัญญา ทักษะการนำความรู้ไปใช้ และเจตคติต่อวิชาที่เรียนรู้
- 4) เกณฑ์ที่ใช้ต้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการวัด
- 5) เลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ มีความเที่ยงตรง และมีความเชื่อมั่นในระดับสูง
- 6) เลือกใช้เทคนิคในการวัดให้ตรงคบบจุดมุ่งหมาย และปราศจากความลำเอียง

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้นำเสนอแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การวัดต้องสอดคล้องกับตัวชี้วัด หรือผลการเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข นักเรียนที่ไม่ผ่านตัวชี้วัด

2) มีขั้นตอนการวัดอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่เลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสม ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการวัดผล และนำผลที่ได้ไปใช้ตัดสินผลการเรียน

จากแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต้องมีขั้นตอนการวัดอย่างเป็นระบบ กำหนดสิ่งที่วัดให้ชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจุดประสงค์ เกณฑ์ที่ใช้ต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่วัด และใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ มีการแปลผล และลงข้อสรุปเกี่ยวกับผู้เรียนได้ตามสภาพจริง

7.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครูที่จะใช้ตรวจสอบพฤติกรรม หรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอื่น ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป นักวิชาการได้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2535) ได้เสนอลักษณะของเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 2 ประเภท คือ

1) **แบบทดสอบอิงเกณฑ์** (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนเกณฑ์สำหรับตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ การวัดตามจุดประสงค์นั้น เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2) **แบบทดสอบอิงกลุ่ม** (Norm Reference Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อให้วัดครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร หัวใจของข้อสอบประเภทนี้คือสามารถจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นการรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่ใช้ความสามารถในการให้ความหมาย แสดงถึงศักยภาพของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ (2536) ได้แบ่งไว้เป็น 2 พวก คือ

1) **แบบทดสอบของครู (Teacher Made Test)** หมายถึง ครูเป็นผู้สร้างชุดคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนขึ้น เพื่อทราบความรู้ระดับความรู้ของนักเรียน จุดบกพร่อง ความพร้อม เพื่อนำมาสอนซ่อมเสริม หรือเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2) **แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test)** แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา หรือครูที่สอนวิชานั้น ๆ แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ เพื่อเป็นหลักเปรียบเทียบผลประเมินค่าของการสอนเรื่องใดก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกวิธีสอน และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทตัดสินผลการทดสอบ คือ แบบทดสอบอิงเกณฑ์ และแบบทดสอบอิงกลุ่ม และประเภทกำหนดวิธีการทดสอบ คือ แบบทดสอบของครู และแบบทดสอบมาตรฐานที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เช่นกัน

8. ความพึงพอใจ

8.1 ความหมายความพึงพอใจ

ความหมายความพึงพอใจนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

จิตราภรณ์ เฟ็งดี (2541) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สนุกสนาน ปราศจากความรู้สึกเป็นทุกข์ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า บุคคลจะต้องได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ในทุกสิ่งที่ต้องการ แต่ความพึงพอใจนั้น จะหมายถึงความสุขที่เกิดจากการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และเกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลกับการได้รับการตอบสนอง

วิรุฬ พรรณเทวี (2542) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า หมายถึง ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

อูกกฤษฎี ทรงชัยสงวน (2543) กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง การชอบหรือไม่ชอบของบุคคลเป็นความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับผลประโยชน์ที่ได้รับ

บุศรา เขินอำนาจ (2546) กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่เกิดการยอมรับและได้รับการสนองที่ดี ทำให้เกิดความสุข ความสบาย ซึ่งมีผลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลระหว่างความคาดหวังกับผลประโยชน์ที่ได้รับ ถ้าได้รับการตอบสนองด้วยดีตามความคาดหวัง จะมีความพึงพอใจมาก

8.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ

ทฤษฎีความพึงพอใจนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

Herzberg.W.H. (1959) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1) **ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors)** เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน เป็นต้น

2) **ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors)** เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งในปัจจุบันครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก หรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงาน มีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

(1) ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

(2) ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยง

ด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลของการตอบแทน หรือ การตอบสนองความพึงพอใจที่เหมาะสม ผลของการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนอง ในรูปของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งประกอบด้วยผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และ ผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของ ผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ผลตอบแทนที่ได้รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้นจากแนวคิด พื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายใน เป็นผลทางด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแต่ผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้น เมื่อเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เกิดความมั่นใจ ตลอดจนได้รับความยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลของการตอบแทนภายนอกจะเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับที่ตนพอใจ

9. โรงเรียนวัดยางซ้าย

9.1 ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษา

- 1) โรงเรียนวัดยางซ้าย ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง รหัสไปรษณีย์ 14120 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
- 2) เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 3) มีเขตพื้นที่บริการ จำนวน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 2 3 บ้านยางซ้าย
- 4) ปรัชญาการศึกษา “ความรู้คู่คุณธรรม”
- 5) คำขวัญของโรงเรียนวัดยางซ้าย “เรียนดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี”
- 6) สีประจำโรงเรียน “น้ำเงิน – เหลือง”
- 7) อักษรย่อของโรงเรียน “ ย.ช. ”
- 8) ต้นไม้ประจำโรงเรียน “ต้นราชพฤกษ์”

ภาพประกอบ 11 ตราประจำโรงเรียนวัดยางซ้าย

ที่มา: โรงเรียนวัดยางซ้าย, 2562.

9.2 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน

โรงเรียนยางซ้าย เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2478 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ศาลาการเปรียญเป็นที่เรียน ต่อมา พระครูวิมลศีลวัตร (หลวงพ่อพิน) เจ้าอาวาสวัดยางซ้าย ได้ร่วมมือกับชาวบ้านจัดหาทุนทรัพย์ สมทบกับงบประมาณทางราชการ สร้างอาคารเรียนเป็นเอกเทศขึ้น

พ.ศ. 2509 ทางราชการได้อโอนโรงเรียนประถมศึกษาไปขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กระทรวงมหาดไทย

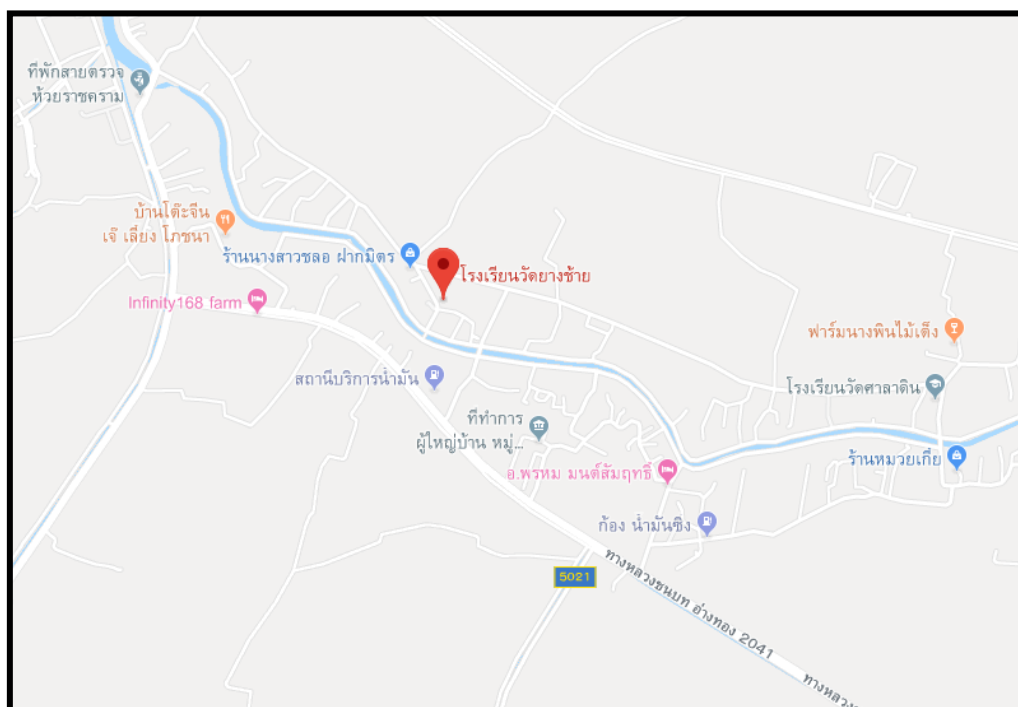
พ.ศ. 2515 หลวงพ่อพินได้รวบรวมปัจจัยกับชาวบ้านสร้างอาคารเรียนถาวร แบบ 014 จำนวน 2 ชั้น 18 ห้อง

พ.ศ. 2516 จังหวัดอ่างทองอนุญาตให้เปิดทำการสอนถึงชั้นประถมปลาย(ป.7) และให้ขยายรับเด็กอายุ 5 ขวบเข้าเรียนในชั้นเด็กเล็ก

พ.ศ. 2521 ทางราชการประกาศการศึกษาภาคบังคับ (ป.1-6) และได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1-2

พ.ศ. 2534 โรงเรียนได้รับอนุญาตให้จัดการศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ตามมติคณะรัฐมนตรีโดยให้เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีแรก จำนวน 23 คน

9.3 แผนที่โรงเรียน

ภาพประกอบ 12 แผนที่โรงเรียนวัดยางซ้าย

ที่มา: Google maps (2563)

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทิมา เมยประโคน (2555) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาศิลปะ เรื่อง การสร้างสรรค์จากเศษวัสดุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดทองธรรม ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำการทดลองกับนักเรียนจำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก การดำเนินการทดลองครั้งนี้ใช้แผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ภาคปฏิบัติ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียน โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการทางสถิติแบบ t-test dependent sample ผลการวิจัยพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจต่อการเรียนศิลปะของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจต่อการเรียน

ศิลปะแบบ 4 MAT ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียน การสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด

สุพัตรา รักชาติ (2556) ผลการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทักษะปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยนี้เป็นวิจัยแบบแผนการทดลอง (Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน One Group Pretest-Posttest Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 32 คน จากโรงเรียนเซนต์พอลวิทยาเขต จังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เสริมด้วยแบบฝึกทักษะเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบประเมินทักษะปฏิบัติดนตรีไทย (ห้องวงใหญ่) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 14.53 คิดเป็นร้อยละ 48.44 คะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 23.94 คิดเป็นร้อยละ 79.79 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีไทย (ห้องวงใหญ่) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.97 คิดเป็นร้อยละ 85.66 โดยคะแนนความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

ณัฐพล สุทธิเกษม (2561) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา การวิจัยนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง โดยทำการทดลองกับนักเรียนจำนวน 20 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สเรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สก่อนและหลังการเรียน ด้วยสถิติการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส โดยใช้สถิติพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า นักเรียนดนตรีที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และนักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สอยู่ในระดับมาก

วรรณวุฒิ วรรณารุณ (2553) ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของโคโค ที่มีต่อทักษะทางดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มุ่งศึกษานักเรียนที่มีทักษะทางดนตรีน้อย จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของโคโค กลุ่มควบคุมได้รับการให้ข้อสนเทศ แบบแผนการทดลองของงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะทางดนตรีมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของโคโค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีทักษะทางดนตรีมากขึ้น หลังจากได้รับการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของโคโค มีทักษะทางดนตรีมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เกศริน ศรีวิสัย (2558) การใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันและเดวิส ในการสอนการประดิษฐ์โคมลอยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหางดงสังฆราษฎร์ อุดมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันและเดวิส ในการสอนการประดิษฐ์โคมลอย และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันและเดวิสในการสอนการประดิษฐ์โคมลอย ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียน (สามแถว) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 รูป ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสาระเพิ่มเติม การประดิษฐ์โคมลอย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.90 และผลการวิเคราะห์คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.20 และหลังเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.20 และผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันและเดวิสในการสอนการประดิษฐ์โคมลอย พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน นักเรียนเห็นด้วยมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายการในแต่ละด้านพบว่า ด้านการใช้สื่อการสอน สื่อและอุปกรณ์มีเพียงพอในการเรียน นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด

นิกุล เปี่ยมมาลย์ (2560) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานช่างในบ้าน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานช่างในบ้าน ตามเกณฑ์ 75/75 ศึกษาทักษะการปฏิบัติงานช่างในบ้านของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จำนวน 30 คน ทดลองจำนวน 10 วัน 20 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานช่างในบ้านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.69/ 80.17 2) ทักษะการปฏิบัติงานช่างในบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.23) และความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50)

บุญรอด ชาตยานนท์ (2559) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในรายวิชา การปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (semi-experimental design) แบบกลุ่มเดียว (one-shot case study) กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชาการปลูกพืชผักสวนครัว จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการปลูกพืชผักสวนครัวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent samples ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสในรายวิชา การปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.20/86.43 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7523 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะ

ปฏิบัติของเดวิสในรายวิชาการปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ชนันท์วิไล ธงเชื้อ (2555) การใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในรายวิชาสาระเพิ่มผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสาระเพิ่มผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขา เรื่องการปฏิบัติชิ้นงานของใช้ของที่ระลึก ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส แบบประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาสาระเพิ่มผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขา เรื่องการปฏิบัติชิ้นงาน ซึ่งประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะ การปฏิบัติ โดยใช้รูบรีคส์ประเมิน และแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้รูปแบบ การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในการปฏิบัติชิ้นงาน รายวิชาผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานโดยการใช้รูปแบบ การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 85.71 และ ผลสัมฤทธิ์จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน พบว่า นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จากร้อยละ 53.21 เป็นร้อยละ 85.00 2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนโดยรวมไปในทางที่สอดคล้องกันอยู่ ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านการใช้สื่อการจัดกิจกรรม ด้านการวัดผล ประเมินผล และ ด้านบรรยากาศในการจัดกิจกรรม รองลงมาอยู่ในระดับเห็นด้วยมากในด้านการจัดกิจกรรม ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานทางด้านบวกได้พัฒนาขึ้นเป็นอย่างดี ดังนั้นควรนำรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชา สาระเพิ่มผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขาอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนดนตรี สรุปได้ว่า การใช้วิธีการสอนที่มีแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ หรือการใช้ชุดการสอน ย่อมส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนด้านดนตรี ทั้งการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยเฉพาะการปฏิบัติ ทำให้เกิดแนวทางการฝึกปฏิบัติ อย่างชัดเจน นักเรียนเข้าใจภาคทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์กับภาคปฏิบัติได้ง่ายขึ้น สามารถปฏิบัติได้ อย่างถูกต้อง ส่งผลให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและ ความพึงพอใจที่มีต่อการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติ ของเดวิส ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังจะได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) โดยใช้แบบแผน การวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนและหลัง (One-Group Pretest- Posttest Design) ดังตาราง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนทดลอง	ทดลอง	หลังทดลอง
E	T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการศึกษา

E แทน กลุ่มทดลอง

T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

T₂ แทนการทดสอบหลังการทดลอง

X แทน การดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีความสนใจ เรียนดนตรีไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย จำนวน 6 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามแบบแผนรูปแบบวงเครื่องสาย วงเล็ก โดยคัดเลือกจากทักษะปฏิบัติระดับเดียวกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

- 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย
- 2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาสาระการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนและวิธีการสอนการบรรเลงรวมวงจากเอกสารและ ตำราที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรวบรวม เนื้อหา แนวคิด และวิธีการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

2) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล

3) ดำเนินการสร้างชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ และการฝึกบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยที่ใช้ในการวิจัยนี้ ระยะเวลาการเรียน 8 สัปดาห์ ในแต่ละสัปดาห์ ใช้เวลาช่วงหลังเลิกเรียน 1 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ โดยมีเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติดังนี้

- (1) องค์ประกอบของดนตรีไทย
- (2) การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย
- (3) ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น
- (4) ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น
- (5) ทำนองทางเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

4) นำชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

5) นำชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประกอบด้วย

- รองศาสตราจารย์สมภพ เขียวมณี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- ดร.ทิพนงค์ กุลเกตุ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและงานวิจัย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

- อาจารย์วีรวัฒน์ เสน่จันทร์ชัย อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของชุดการสอน โดยการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด และมีเกณฑ์การประเมิน (ประสาท เนื่องเฉลิม, 2566) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 0.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการตรวจสอบชุดการสอน ด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 (S.D. 0.42) อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

6) นำชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน ได้ผลประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (E1/E2 Efficiency Index หรือ 80/80 Efficiency Index) ที่ 89.60 : 90.00

7) ได้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ที่มีคุณภาพ นำไปใช้ในการวิจัย

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเนื้อหาสาระของการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำมากำหนดกรอบ และขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย

2) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย คะแนนเต็ม 50 คะแนน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

(1) แบบทดสอบภาคทฤษฎี จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน

(2) แบบประเมินภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย การปฏิบัติเดี่ยว คะแนนเต็ม 15 คะแนน และการปฏิบัติรวมวงเครื่องสายไทย คะแนนเต็ม 15 คะแนน

3) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- รองศาสตราจารย์สมภาพ เขียวมณี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

- ดร.ทิพนงค์ กุลเกตุ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและงานวิจัย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

- อาจารย์วีรวัฒน์ เสนอจันทร์ไชย อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และโครงสร้าง (Content and Construct Validity) ทำการประเมินข้อคำถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไป

5) หาค่าความยากง่าย (Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากง่าย 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป

6) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้สูตร Kuder-Richardson KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82

7) ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการวิจัย

4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส มีวิธีดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเนื้อหาสาระของการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี หลักการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อกำหนดกรอบและ

ขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอน การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์

2) กำหนดรูปแบบ ลักษณะข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 13 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอน การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับดังนี้

5	คะแนน	หมายถึงถึง	พึงพอใจในระดับมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึงถึง	พึงพอใจในระดับมาก
3	คะแนน	หมายถึงถึง	พึงพอใจในระดับปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึงถึง	พึงพอใจในระดับน้อย
1	คะแนน	หมายถึงถึง	พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายคะแนน เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง พึงพอใจในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง พึงพอใจในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง พึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- รองศาสตราจารย์สมภพ เขียวมณี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- ดร.ทิพนงค์ กุลเกตุ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและงานวิจัย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

- อาจารย์วีรวัฒน์ แสนจันทร์มิไชย อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไป มาใช้เป็นคำถาม พบว่า แบบสอบถามจำนวน 13 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

4) หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้สูตร Cronbach's Alpha coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.81

5) ได้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

2) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย (Pretest)

3) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ใช้เวลาช่วงหลังเลิกเรียน 1 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์

4) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย (Posttest)

5) สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-test แบบ Dependent sample T-test)

2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

7.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยมีดังนี้

1) หาความเที่ยงตรง (Validity) ของชุดการสนทนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2556, น. 224) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2556, น. 228) ซึ่งมีสูตรดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

โดย $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$SD = \frac{\sqrt{\sum X^2 - (\sum X)^2}}{n(n-1)}$$

โดย SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน ค่าคะแนน
 n แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม
 $\sum X$ แทน ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น

2) หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสนทนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency) (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2556, น. 190) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3) หาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2556, น. 190-191) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

โดย P แทน ค่าความยาก
 R แทน จำนวนคนที่ทำข้อสอบถูก
 N แทน จำนวนคนผู้เข้าสอบทั้งหมด

4) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย (พรวิณี ลีกิจวัฒน์, 2556, น. 118) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r = \frac{R_H - R_L}{n}$$

โดย r แทน ค่าอำนาจจำแนก
 R_H แทน จำนวนผู้ตอบถูกของข้อนั้นในกลุ่มสูง
 R_L แทน จำนวนผู้ตอบถูกของข้อนั้นในกลุ่มต่ำ
 n แทน จำนวนผู้ตรวจ

5) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยการใช้สูตร Kuder – Richardson KR-20 (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2556, น. 192) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r_{tt} = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[\frac{1 - \sum pq}{S^2} \right]$$

โดย	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ
	p	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ ($q = 1 - p$)

6) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยการใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2556, น. 192) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[\frac{1 - \sum S_i^2}{S^2} \right]$$

โดย	α	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจ
	k	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

7) หาประสิทธิภาพ ของชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (E1/E2 Efficiency หรือ 80/80 Efficiency) (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2556, น. 214) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

โดย	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทุกส่วน
	A	แทน	คะแนนเต็มของกระบวนการ
	B	แทน	คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยก่อนและหลังการเรียนด้วยการเรียนแบบปกติ โดยการใช้ t-test แบบ dependent sample (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2556, น. 230) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

โดย	t	แทน	สถิติทดสอบ
	D	แทน	ผลต่างของคะแนนแต่ละคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่ของข้อมูล

2) หาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2556, น. 224) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ประสาธน์ เถลิงเฉลิม, 2556, น. 228) ซึ่งมีสูตรดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

โดย $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$SD = \frac{\sqrt{\sum X^2 - (\sum X)^2}}{n(n-1)}$$

โดย SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	ค่าคะแนน
n	แทน	จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม
$\sum X$	แทน	ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย จำนวน 6 คน โดยคัดเลือกจากทักษะปฏิบัติระดับเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

2. ความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

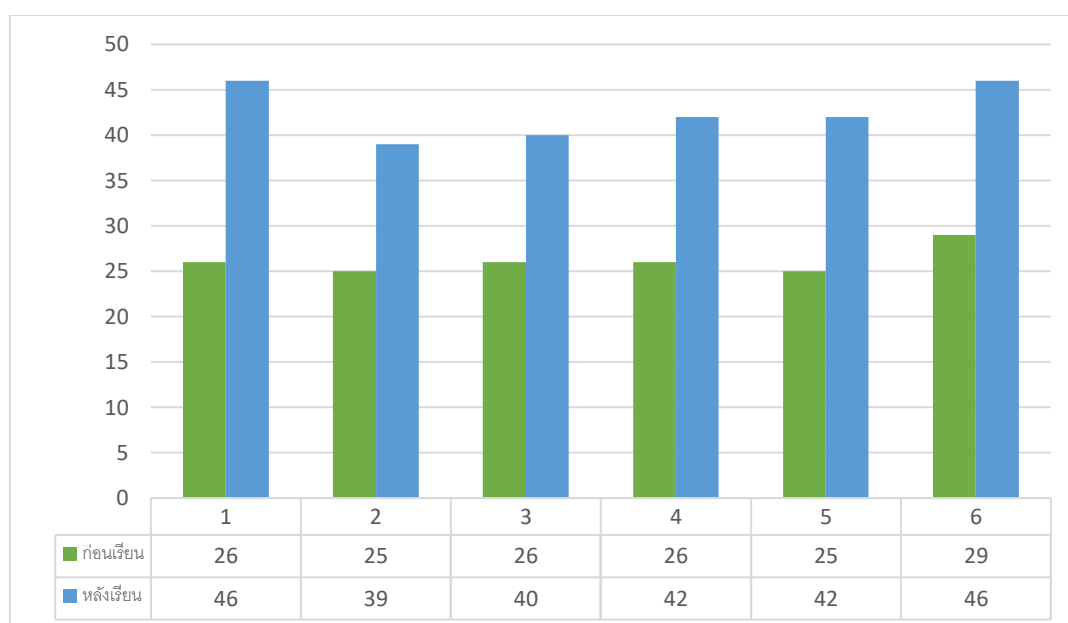
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าทดสอบ t
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส แสดงในภาพประกอบ 13 และตาราง 1

ภาพประกอบ 13 แผนภูมิเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

จากแผนภูมิในภาพประกอบที่ 13 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย จำนวน 6 คน ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนตั้งแต่ 25 ถึง 29 คะแนน และหลังการเรียนมีคะแนนตั้งแต่ 39 ถึง 46 คะแนน แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยสูงขึ้น

ตาราง 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

การทดสอบ	<i>min</i>	<i>max</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{D}$	$S\bar{D}$	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>p</i> – <i>value</i>
ก่อนเรียน	25	29	26.17	1.47	16.33	2.25	5	17.774*	<.001
หลังเรียน	39	46	42.50	2.95					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียน ($\bar{X} = 42.50$, *S.D.* = 2.95) ที่สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียน ($\bar{X} = 26.17$, *S.D.* = 1.47) และพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

ความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ดังแสดงในตาราง 2

การแปลความหมายคะแนน	เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังต่อไปนี้
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49 หมายถึง พึงพอใจในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49 หมายถึง พึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวง
เครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

ข้อ	คำถาม	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{x}$	<i>S. D</i>	ผลการประเมิน
ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน				
1	เนื้อหาบทเรียนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติ	4.33	0.52	มาก
2	เนื้อหาเกี่ยวกับเวลาที่ใช้สอนมีความเหมาะสม	4.33	0.82	มาก
3	บทเพลงในการฝึกหัดมีความยากง่ายเหมาะสม	3.83	0.75	มาก
รวม		4.17	0.71	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
4	กิจกรรมการเรียนเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน เข้าใจง่าย	4.33	0.52	มาก
5	กิจกรรมการเรียนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.83	0.41	มากที่สุด
6	การเรียนรู้ตามชุดการสอนนี้ทำให้ข้าพเจ้าบรรเลงรวมวงได้ง่ายขึ้น	4.50	0.84	มากที่สุด
รวม		4.56	0.62	มากที่สุด
ด้านสื่อการสอน				
7	สื่อการสอนช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจเนื้อหาภาคทฤษฎีมากขึ้น	4.17	0.98	มาก
8	สื่อการสอน “สัญญาณมือดนตรีไทย” ช่วยให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยดีขึ้น	4.83	0.41	มากที่สุด
รวม		4.50	0.62	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล				
9	ชุดการสอนนี้มีการวัดและการประเมินผลครอบคลุมตามเนื้อหาการเรียน	4.67	0.52	มากที่สุด
10	เกณฑ์การวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสม	4.67	0.52	มากที่สุด
รวม		4.67	0.49	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.45	0.67	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่านักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, $S. D. = 0.67$) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายออกเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านเนื้อหาการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, $S. D. = 0.71$) โดยมีประเด็นเนื้อหาบทเรียนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.33$, $S. D. = 0.52$) แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในระดับมาก ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, $S. D. = 0.62$) โดยมีประเด็นกิจกรรมการเรียนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม ($\bar{x} = 4.83$, $S. D. = 0.41$) แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านสื่อการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, $S. D. = 0.62$) โดยมีประเด็นและด้านสื่อการสอน "สัญญาณมือดนตรีไทย" ช่วยให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยดีขึ้น ($\bar{x} = 4.83$, $S. D. = 0.41$) แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, $S. D. = 0.49$) โดยทั้ง 2 ประเด็น คือ การสอนนี้มีการวัดและการประเมินผลครอบคลุม ตามเนื้อหาการเรียน และเกณฑ์การวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, $S. D. = 0.52$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนและหลัง (One-Group Pretest- Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย ด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีความสนใจเรียนดนตรีไทยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย จำนวน 6 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามแบบแผนรูปแบบวงเครื่องสายวงเล็ก โดยคัดเลือกจากทักษะปฏิบัติระดับเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

- 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย
- 2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์
- 2) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย (Pretest)
- 3) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ใช้เวลาช่วงหลังเลิกเรียน 1 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์
- 4) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย (Posttest)
- 5) สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T -test แบบ Dependent sample)
- 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์มีผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.17 และหลังเรียนที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 42.50 และเมื่อทดสอบด้วยสถิติค่าที (t-test) พบว่า นักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยสูงขึ้น

2. นักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, $S. D. = 0.67$) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $S. D. = 0.71$) และนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.56$, $S. D. = 0.62$) ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.50$, $S. D. = 0.62$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.67$, $S. D. = 0.49$)

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่เรียนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติค่าที (t-test แบบ Dependent Sample) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “หลังจากการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส นักเรียนดนตรีไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยสูงกว่าก่อนเรียน” แสดงให้เห็นว่าชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสนี้ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และมีทักษะในการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยการนำแนวคิดและวิธีการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ที่ว่าด้วยทักษะส่วนใหญ่จะประกอบด้วยทักษะส่วนย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะส่วนใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น (ทิศนา แคมมณี, 2545, น. 244-245) และมีการพัฒนาชุดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบรรเลงรวมวงเครื่องสายโดยตรง เพื่อให้หลักการ เนื้อหา กิจกรรม และการวัดและประเมินผลเป็นไปอย่างถูกต้อง น่าสนใจ ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน ดังคำกล่าวของซัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) ได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เพื่อเป็นการประกันว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นการช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสนี้เริ่มต้นจากการเรียนรู้องค์ประกอบดนตรีไทยให้ผู้เรียนมองเห็นในภาพรวมของการบรรเลงรวมวง จากนั้นจึงเข้าสู่การเรียนรู้ประวัติที่มาของเพลงให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบในการบรรเลง เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียน จากนั้นจึงเริ่มต้นพื้นฐานการต่อเพลงทำนองหลัก ฝึกปฏิบัติการบรรเลง

ห้องวงใหญ่เป็นการปูพื้นฐานจากทำนองหลักง่าย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างของเพลง จากนั้นจึงต่อทำนองทางเครื่องดนตรีของแต่ละเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายไทย ซึ่งมีรายละเอียดของการบรรเลงที่แตกต่างกันตามลักษณะวิธีการบรรเลง และบทบาทของเครื่องดนตรี เมื่อผู้เรียนเข้าใจในกลวิธีการบรรเลงในเครื่องมือของตนเองอย่างถ่องแท้ จึงฝึกการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยที่ต้องฝึกการใช้ปฏิภาณไหวพริบในการบรรเลง ฝึกการฟังจังหวะฉิ่ง จังหวะหน้าทับ รวมถึงเสียงเครื่องดนตรีของตนเอง และปรับการบรรเลงของตนเองให้เข้ากับผู้บรรเลงคนอื่น ๆ ซึ่งวงเครื่องสายไทยการฟังถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เนื่องจากผู้บรรเลงประเภทเครื่องสี่ คือ ซอด้วง และซออู้ ต้องบังคับ ควบคุมเสียงของตนเองไม่ให้เพี้ยน หมายถึงการบรรเลงให้ตรงกับเสียงของเครื่องดนตรีที่มีเสียงแน่นอน คงที่คือ ซอด้วงเพียงออ และจะเข้ ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้วิเคราะห์การบรรเลงของผู้บรรเลง ปรับวง เพื่อให้การบรรเลงวงเครื่องสายไทยสอดคล้อง กลมกลืน เกิดความไพเราะสมบูรณ์ โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทยในการสื่อสารควบคุมการบรรเลง ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสส์จึงสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจในการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของนัฐพงศ์ โสวัตร (2544) ที่ว่าการปรับวงดนตรีไทยมุ่งให้วงดนตรีวงนั้น ๆ มีคุณภาพในการบรรเลงดีขึ้น ลักษณะของการบรรเลงทุกส่วนในวงดำเนินไปอย่างสอดคล้อง กลมกลืนเป็นไปตามความหมายและอารมณ์ของเพลง ตรงเป้าหมายของผู้ปรับวง ดังนั้นเพลงที่เกิดจากการบรรเลงรวมวง ซึ่งได้รับการปรับวงแล้ว จึงมีความไพเราะงดงามขึ้น แต่ความไพเราะงดงามจะสมบูรณ์หรือไม่นั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญที่มีคุณภาพ และมีความพร้อม 5 ประการ คือ เครื่องดนตรี นักดนตรี เพลงผู้ปรับวง และผู้สนับสนุน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนจากการใช้ชุดการสอนพบว่า พฤติกรรมผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เนื่องจากการได้เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเป็นกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนรู้หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง รับฟังความเห็นของผู้อื่น และแสดงออกถึงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือในการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับนัฐพงศ์ โสวัตร (2544) ได้อธิบายไว้ว่านักดนตรีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบรรเลงรวมวงให้เกิดคุณภาพ นักดนตรีต้องมีความอดทน ขยัน และหมั่นฝึกซ้อม มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ของตนเอง และต้องเคารพผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นมากในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของสุพัตรา รักษาติ (2556) เรื่อง ผลการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิสส์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทักษะปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีไทย (ห้องวงใหญ่) ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และสอดคล้องกับการวิจัยของชนันท์วิไล ธงเชื้อ (2555) เรื่อง การใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสส์ ในรายวิชาสาระเพิ่มเติมผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จากร้อยละ 53.21 เป็นร้อยละ 85 จากแนวคิดและวิธีการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสส์ และชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยที่มีคุณภาพนี้ ส่งผลให้นักเรียนดนตรีไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยที่สูงขึ้น

2. ความพึงพอใจของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้ายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส มีผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “หลังจากการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส นักเรียนดนตรีไทยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก” เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนพบว่าการทำกิจกรรมกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เข้าใจบทบาทของกันและกันมากขึ้น ทำให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยเกิดความไพเราะ กลมกลืน การจัดการเรียนการสอนกลุ่มเล็ก ๆ นี้สอดคล้องกับแนวคิดชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมของบุญเกื้อ ควรหาเวช (2542) ที่ว่าเหมาะสำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5-7 คน มุ่งฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียน การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนี้ในขณะที่ทำกิจกรรมผู้เรียนเกิดความสุข สนุกสนานร่วมกัน ช่วยให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยดำเนินไปอย่างสนุกสนานเป็นไปตามแนวคิดของบุศรา เชนอำนวย (2546) ที่ว่าความรู้สึกหรือเจตคติที่เกิดการยอมรับและได้รับการสนองที่ดี ทำให้เกิดความสุข ความสบาย ซึ่งมีผลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ความพึงพอใจจึงเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมาก และได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย (วิรุฬ พรรณเทวี, 2542) สิ่งสำคัญที่ผู้เรียนพึงพอใจอย่างมาก คือ สื่อการสอน สัญญานม็อดดนตรีไทยที่ช่วยสร้างความมั่นใจในการบรรเลงให้กับผู้เรียน ช่วยให้การบรรเลงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยนี้ เป็นชุดการสอนที่สร้างความรู้สึกที่ดีแก่ผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน เข้าใจง่าย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สื่อการสอนช่วยให้เข้าใจเนื้อหาภาคทฤษฎีมากขึ้น สัญญานม็อดดนตรีไทยช่วยให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยดีขึ้น อีกทั้งการวัดและประเมินผลครอบคลุมตามเนื้อหา และมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิกุล เปียมมาลย์ (2560) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนตาม

กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานข้างในบ้าน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับบุญรอด ชาตียนนท์ (2559) เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในรายวิชา การปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่า นักเรียนดนตรีไทยมีความพึงพอใจ มีความสุขต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสในระดับมาก จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนดนตรีไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรชี้แจงรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสัปดาห์ให้นักเรียนทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน ก่อให้เกิดความสามัคคี ความรับผิดชอบต่อนตนเอง และความรับผิดชอบต่อการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย
2. ครูควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมตัวในเวลาว่างของแต่ละบุคคลเพิ่มเติม เพื่อให้ นักเรียนได้เตรียมความพร้อมตนเองก่อนการเรียนรวมวง เพื่อให้สามารถบรรเลงได้อย่างราบรื่น
3. ขณะปฏิบัติกิจกรรมผู้สอนควรช่วยเหลือ หรือดูแลนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา ให้กำลังใจผู้เรียน คอยควบคุมเรื่องเวลาและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนสัญญาณมือดนตรีไทยขณะการเรียนการสอนรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นชิน เมื่อบรรเลงรวมวงจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะ และความหมายของสัญญาณมือดนตรีไทยได้ง่ายขึ้น
5. หากมีการนำชุดการสอนนี้ไปใช้ อาจปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม โดยยังคงลำดับขั้นตอนการตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส เพื่อคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพความต้องการ ปัญหาทางการเรียนการสอน รวมถึงศักยภาพของผู้เรียนที่ต่อการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบชุดการสอนที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง
2. ควรมีการศึกษาการสร้างชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ เพื่อให้ทราบขั้นตอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา
3. ควรมีการศึกษาวิธีการดำเนินการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาผลการวิจัยกับผู้เรียนกลุ่มอื่นที่คุณสมบัติแตกต่างกัน จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- Google maps (Cartographer). (2563). โรงเรียนวัดยางซ้าย. Retrieved from Retrieved from <https://www.google.com/maps/>
- Herzberg.W.H. (1959). *Administering Instructional Media Programmed*. New York.
- Trinityexamsthailand. (2563). *Soft Skill* ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เด็กยุคใหม่ไม่มีไม่ได้!. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/trinity.thailand/posts/10161754972670486/>
- เกศริน ศรีวิสัย. (2558). การใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันและเดวีส์ในการสอนการประดิษฐ์โคมลอยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหางดงสังฆราชราษฎร์อุปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต อาชีวศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2542). สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2559, ธันวาคม). ปัญหาครู : ปัญหาที่รอการปฏิรูป. บทความวิชาการ *Hot Issue*. สืบค้นจาก <http://parliament.go.th>
- เสนาะ ดิยาวี. (2541). การสื่อสารในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์.
- กรมวิชาการ. (2545). คู่มือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กุศยา แสงเดช. (2545). ชุดการสอนคู่มือครูพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- จันทิมา เมยประโคน. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการสร้างสรรค์จากเศษวัสดุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ศิลปศึกษา).

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

จิตราภรณ์ เพ็งดี. (2541). ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อบริการสืบค้นรายการบรรณานุกรมระบบออนไลน์ของห้องสมุดสถาบันราชภัฏพระนคร. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ฉลองชัย สุวัฒน์นุรักษ์. (2546). สารานุกรมทางเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนันท์วิไล ธงเชื้อ. (2555). การใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ในรายวิชาสาระเพิ่มเติมผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา หน่วยที่ 11-15.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2539). การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณัฐภรณ์ สุทธิจิตต์. (2538). พฤติกรรมการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพล สุทธิเกษม. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://ir-thesis.swu.ac.th.eu1.proxy.openathens.net/dspace/bitstream/123456789/358/1/gs571130377.pdf>

ทิตนา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แหมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แหมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

นัฐพงศ์ ไส้วีตร. (2544, มกราคม-เมษายน). การปรับตัวดนตรีไทย. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 20(1), 53-55. สืบค้นจาก <https://so03.tci->

thaijo.org/index.php/JLC/article/view/32409/27658

- นิกุล เปี่ยมมาลย์. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานช่างในบ้าน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- บุญเกื้อ คอรวาเวช. (2542ก). นวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- บุญเกื้อ คอรวาเวช. (2542ข). นวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญรอด ชาตียนนท์. (2559, กันยายน-ธันวาคม). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสในรายวิชาการปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 9(3), 205-218. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/71635/58015>
- บุศรา เขินอำนาจ. (2546). ความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กทม. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2556). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชา การสื่อสาร *communication* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์. (2526). หนังสือภาษามือ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์.

- ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรกิต วัดเข้าหลาม. (2542). หลักการ แนวคิด การผลิต และการใช้ชุดการเรียน : ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรณวุฒิ วรรณารุณ. (2553). ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของโคโต ที่มีต่อทักษะทางดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต จิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วารี รักหะบุตร. (2552). การเปรียบเทียบผลการเรียน เรื่อง นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติกับการเรียนแบบปกติ. (วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต เทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิรุฬห์ พรธนะเทวี. (2542). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงาน กระทรวงมหาดไทยในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมบุญ วงศ์คำลือ และจันทร์อาภา คอนชนะนะ. (2548). หนังสือประกอบการเรียนรู้พื้นฐานแนะนำดนตรีไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2545). การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ. สืบค้นจาก <http://nscr.nesdb.go.th/>
- สุเทพ บรรลือสินธุ์. (2537). พื้นฐานการดนตรีสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- สุพัตรา รักชาติ. (2556). ผลการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทักษะปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- สุรางค์ สามทอง. (2550). การพัฒนาชุดการสอนเพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

- อุกฤษฏ์ ทรงชัยสงวน. (2543). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองของแก่น. (วิทยานิพนธ์การบริหารการพัฒนา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อุทุมพร จามรมาน. (2549). การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย
3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับครู กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส สัญญาณมือดนตรีไทย โครงสร้างกระบวนการเรียนการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส แผนการจัดการเรียนรู้ 8 สัปดาห์ เอกสารประกอบการเรียน และใบงาน โดยครอบคลุมเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติดังนี้

1. องค์ประกอบดนตรีไทย
2. วิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่เบื้องต้น
3. ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น และเพลงลาวล่องน่าน สองชั้น
4. ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น
5. ทำนองทางเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น และเพลงลาวล่องน่าน สองชั้น
6. หลักการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

โดยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสนี้ จะใช้ร่วมกับสัญญาณมือดนตรีไทย เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยมีรูปแบบทักษะปฏิบัติที่เป็นลำดับขั้น มีวิธีการสื่อสารที่สะดวก และผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งผลให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยมีคุณภาพในการบรรเลงที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำชี้แจงสำหรับครู

สิ่งที่ครูควรศึกษาก่อน-หลัง การใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสมีดังนี้

1. ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยนี้ มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส 5 ขั้น คือ ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้เทคนิควิธีการ และขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์
2. ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การใช้สื่อและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน
3. ครูควรศึกษารูปแบบและความหมายของสัญญาณมือดนตรีไทยให้เข้าใจ เพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน
4. ครูควรค้นคว้าและอ่านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อให้มีความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาให้มากยิ่งขึ้น
5. ครูควรเตรียมสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
6. ครูควรตรวจสอบความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมใช้งาน ทั้งก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง
7. ครูควรชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบ เพื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
8. ระหว่างการจัดการเรียนการสอน ครูควรให้การดูแลอย่างทั่วถึง ให้คำแนะนำให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้
9. หากผู้เรียนคนใดเรียนไม่ทัน ครูควรให้ความใส่ใจเพิ่มขึ้น หรือสอนเพิ่มเติมในเวลาว่าง
10. ครูควรสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์สภาพปัญหา และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแก่ผู้เรียน หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ เพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ต่อไป

รูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

(Davie's Instructional Model for Psychomotor Domain)

เดวิสได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติไม่ช้าหรือเร็วเกินไปกติกาก่อนการสาธิตควรควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรที่จะแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มี การสาธิต หรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้ว ผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้น 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

“สัญญาณมือดนตรีไทย”

สัญญาณมือดนตรีไทยนำมาใช้สื่อสารในการปรับวงดนตรีไทย เพื่อให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยดำเนินไปอย่างสอดคล้อง กลมกลืน ตรงตามเป้าหมายของผู้ปรับวง โดยมีรูปแบบดังนี้

ที่	ลักษณะ	วิธีปฏิบัติ	ความหมาย
1		ปลายนิ้วหัวแม่มือทับปลายนิ้วก้อย แขนตั้งฉากกับลำตัว 90 องศา	อัตราจังหวะสามชั้น
2		ปลายนิ้วหัวแม่มือทับปลายนิ้วนาง และนิ้วก้อย แขนตั้งฉากกับลำตัว 90 องศา	อัตราจังหวะสองชั้น
3		ปลายนิ้วหัวแม่มือทับปลายนิ้วกลาง -นิ้วนาง-นิ้วก้อย แขนตั้งฉากกับ ลำตัว 90 องศา	อัตราจังหวะชั้นเดียว
4		ปลายนิ้วหัวแม่มือทับปลายนิ้วกลาง -นิ้วนาง-นิ้วก้อย	ท่อน 1
5		ปลายนิ้วหัวแม่มือทับปลายนิ้วนาง และนิ้วก้อย	ท่อน 2
6		นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้แตะกัน นิ้วที่ เหลือตั้งขึ้น หักข้อมือลง 90 องศา	ทอดจังหวะลงจบ
7		ปลายนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ แตะกัน นิ้วที่เหลือตั้งขึ้น	เสียงฉิ่ง อัตราจังหวะสามชั้น

ที่	ลักษณะ	วิธีปฏิบัติ	ความหมาย
8		นิ้วชี้-นิ้วกลาง-นิ้วนาง-นิ้วก้อยเรียง ชิดติดกันโค้งลงเล็กน้อยปลาย นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้แตะกัน	เสียงฉับ อัตราจังหวะสามชั้น
9		นิ้วนางและนิ้วก้อยเรียงชิดติดฝ่ามือ นิ้วที่เหลือตั้งขึ้น	เสียงฉิ่ง อัตราจังหวะสองชั้น
10		นิ้วนางและนิ้วก้อยเรียงชิดติดฝ่ามือ ปลายนิ้วที่เหลือแตะกัน	เสียงฉับ อัตราจังหวะสองชั้น
11		นิ้วกลาง-นิ้วนาง-นิ้วก้อยเรียงชิดติด ฝ่ามือ นิ้วที่เหลือตั้งขึ้น	เสียงฉิ่ง อัตราจังหวะชั้นเดียว
12		นิ้วกลาง-นิ้วนาง-นิ้วก้อยเรียงชิดติด ฝ่ามือ ปลายนิ้วที่เหลือแตะกัน	เสียงฉับ อัตราจังหวะชั้นเดียว

โครงสร้างชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

ชุดการสอนนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้สอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ใช้เวลาในการเรียนทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง โดยแบ่งรายละเอียดในการเรียนแต่ละสัปดาห์ ดังนี้

Pretest		แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ดำเนินการสอนด้วย ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์		
แผน	หัวข้อ	การวัดการประเมิน
แผน 1 (5 ชม.)	องค์ประกอบดนตรีไทย	ประเมินการเรียนรู้
	- องค์ประกอบดนตรีไทย - ลาวล่องน่าน	ประเมินใบงาน สังเกตพฤติกรรม
แผน 2 (5 ชม.)	ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1	ประเมินการเรียนรู้
	- ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น - วิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่เบื้องต้น - ทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1	ประเมินภาคปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม
แผน 3 (5 ชม.)	ทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2	ประเมินการเรียนรู้
	- ทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2	ประเมินภาคปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม
แผน 4 (5 ชม.)	การดำเนินทำนองของเครื่องดนตรี 1	ประเมินการเรียนรู้
	- ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2	ประเมินภาคปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม
แผน 5 (5 ชม.)	การดำเนินทำนองของเครื่องดนตรี 2	ประเมินการเรียนรู้
	- ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4	ประเมินภาคปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม
แผน 6 (5 ชม.)	การดำเนินทำนองของเครื่องดนตรี 3	ประเมินการเรียนรู้
	- ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2	ประเมินภาคปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม

แผน	หัวข้อ	การวัดการประเมิน
แผน 7 (5 ชม.)	การดำเนินงานของเครื่องดนตรี 4	ประเมินการเรียนรู้
	- ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สอง ชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4	ประเมินภาคปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม
แผน 8 (5 ชม.)	การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย	ประเมินการเรียนรู้
	หลักการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย	ประเมินภาคปฏิบัติ สังเกตพฤติกรรม
Posttest	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบสอบถามความพึงพอใจ	

ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ในแต่ละสัปดาห์ ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เนื้อหาการเรียนของแต่ละสัปดาห์จะมีความสัมพันธ์กัน มีการทบทวน การฝึกซ้ำให้เกิดความชำนาญ ดังนั้นการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน จึงสามารถปรับได้ตามความเหมาะสม โดยยังคงเนื้อหาในแต่ละสัปดาห์ให้ครบถ้วนตามกระบวนการ เน้นการทบทวนและการฝึกซ้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอน จนผู้เรียนสามารถเพิ่มทักษะการบรรเลงในเครื่องดนตรีของตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง องค์ประกอบดนตรีไทย

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

ดนตรีไทยเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่มีระเบียบแบบแผนในการบรรเลง ศิลปะของเสียง จึงเกิดจากการสร้างเสียงให้อยู่ในระเบียบของจังหวะ ทำนอง สีสันของเสียง และคีตลักษณ์ องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ดนตรีแต่ละวัฒนธรรมแตกต่างกัน

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- อธิบายภาพรวมการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- ระบุความหมายขององค์ประกอบดนตรีไทยได้

- บรรเลงเพลงลาวล่องน่านได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญขององค์ประกอบดนตรีไทยในการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

3. สาระการเรียนรู้

3.1 การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

3.2 องค์ประกอบดนตรีไทย

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.1 มีวินัย

5.2 ใฝ่เรียนรู้

5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนการสอน

6.1 ขั้นนำ

1. ครูสำรวจความรู้พื้นฐาน เตรียมความพร้อมของนักเรียน และชี้แจงการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์
2. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย (ก่อนเรียน)

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูแสดงภาพรวมการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของวงเครื่องสายไทย และอธิบายวิธีการบรรเลงร่วมกัน
2. ครูอธิบายองค์ประกอบดนตรีไทย และถาม-ตอบกับนักเรียน ดังตัวอย่างคำถามต่อไปนี้
  - 2.1 การบรรเลงรวมวงมีลักษณะอย่างไร
  - 2.2 เครื่องดนตรีไทยในวงเครื่องสายไทยมีกี่ชนิด
  - 2.3 วิธีการบรรเลงของแต่ละเครื่องมือเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
  - 2.4 องค์ประกอบดนตรีไทยมีอะไรบ้าง
  - 2.5 องค์ประกอบดนตรีไทยมีความสำคัญอย่างไร
3. นักเรียนทำใบงานเรื่อง องค์ประกอบดนตรีไทย เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน
4. ครูสาธิตการบรรเลงเพลงลาวล่องน่าน โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลง และอธิบายร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ครูสาธิตตัวอย่างทำนองเพลงลาวล่องน่านแต่ละเครื่องมือให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพลงลาวล่องน่านด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวง ครูควบคุมวง และปรับวงโดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

6.3 ขั้นสรุป

1. ครูทบทวนกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์ให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงแนวทางในการเรียนการสอนในสัปดาห์ต่อไป
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อสงสัยจากการใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

7. สื่อการเรียนการสอน

- 7.1 วีดิทัศน์การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย
- 7.2 เอกสารประกอบการเรียน “องค์ประกอบดนตรีไทย”
- 7.3 ใบงานเรื่อง องค์ประกอบดนตรีไทย
- 7.4 เฉลยใบงานเรื่อง องค์ประกอบดนตรีไทย
- 7.5 เอกสารประกอบการเรียน “เพลงลาวล่องน่าน”
- 7.6 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย (ก่อนเรียน)	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ โดยใช้การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-test แบบ Dependent sample T-test)
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย ตรวจใบงาน การบรรเลงเพลงลาวล่องน่าน	แบบประเมินใบงาน แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 1.1

องค์ประกอบดนตรีไทย

องค์ประกอบดนตรีไทย

ดนตรีเป็นศิลปะของเสียงที่เกิดจากความพากเพียรของมนุษย์ในการสร้างเสียงให้อยู่ในระเบียบของจังหวะ ทำนอง สีสัมผัสของเสียง และคีตลักษณ์ ดนตรีไม่ว่าจะเป็นของชาติใดภาษาใดล้วนมีพื้นฐานมาจากส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งสิ้น ความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละส่วนแต่ละวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่การที่จะแตกต่างกันอย่างไรนั้น กรอบวัฒนธรรมของแต่ละสังคมจะเป็นปัจจัยที่กำหนดให้ตรงตามรสนิยมของแต่ละวัฒนธรรมจนเป็นผลให้สามารถแยกแยะดนตรีของชาติหนึ่งแตกต่างจากดนตรีของอีกชาติหนึ่งอย่างไร ดังนั้น ในการศึกษาองค์ประกอบของดนตรีไทยจึงควรพิจารณาจากองค์ประกอบดังนี้ (เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี, 2542)

1. เสียง (Tone)

ศิลปินผู้สร้างสรรค์ดนตรีสามารถสร้างเสียงที่หลากหลาย โดยอาศัยวิธีการผลิตเสียงเป็นปัจจัยกำหนด เช่น การดีด การสี การตี การเป่า เป็นต้น เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ส่วนเสียงอีกทีกหรือเสียงรบกวนเกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศที่ไม่สม่ำเสมอ ลักษณะความแตกต่างของเสียงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการ คือ ระดับเสียง ความยาวของเสียง ความเข้มของเสียงและคุณภาพของเสียง

1) **ระดับเสียง (Pitch)** หมายถึง ความสูง-ต่ำของเสียง ซึ่งเกิดจากจำนวนความถี่ของการสั่นสะเทือน กล่าวคือ ถ้าเสียงที่มีความถี่สูง ลักษณะการสั่นสะเทือนเร็ว จะส่งผลให้มีระดับเสียงสูง แต่ถ้าหากเสียงที่มีความถี่ต่ำ ลักษณะการสั่นสะเทือนช้า จะส่งผลให้มีระดับเสียงต่ำ

2) **ความสั้น-ยาวของเสียง (Duration)** หมายถึง คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความยาว-สั้นของเสียง ความยาวและสั้นของเสียงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งของการกำหนดลีลาจังหวะในดนตรีตะวันตก การกำหนดความสั้น-ยาวของเสียงสามารถแสดงให้เห็นได้จากลักษณะของโน้ต เช่น โน้ตตัวกลม ตัวขาว ตัวดำ เป็นต้น สำหรับในดนตรีไทยนั้น แต่เดิมมิได้ใช้ระบบการบันทึกโน้ตเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามการสร้างควมยาว-สั้นของเสียง อาจสังเกตได้จากลีลาการกรอระนาดเอก ฆ้องวง ในกรณีของซอแสดงออกมาในลักษณะของการลากคันทักษยาว ๆ

3) **ความเข้มของเสียง (Intensity)** ความเข้มของเสียงเกี่ยวข้องกับน้ำหนักของ ความหนักเบาของเสียง ความเข้มของเสียงจะมีคุณสมบัติที่ก่อประโยชน์ในการเกื้อหนุนเสียงให้มีลีลาจังหวะที่สมบูรณ์ ในกรณีของดนตรีไทยปรากฏอย่างเด่นชัดในเพลงเชิดจีน

4) คุณภาพของเสียง (Quality) เกิดจากคุณภาพของแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ทำให้คุณภาพของเสียงเกิดความแตกต่างกันนั้น เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น วิธีการผลิตเสียง รูปทรงของแหล่งกำเนิดเสียง วัสดุที่ใช้ทำแหล่งกำเนิดเสียง เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดลักษณะคุณภาพของเสียง ซึ่งเป็นหลักสำคัญให้ผู้ฟังสามารถแยกแยะสีสันทันของเสียงระหว่างเครื่องดนตรีเครื่องหนึ่งกับอีกเครื่องดนตรีหนึ่งได้อย่างชัดเจน

2. พื้นฐานจังหวะ (Element of Time)

จังหวะเป็นศิลปะของการจัดระเบียบเสียงที่เกี่ยวข้องกับความซ้ำเร็ว ความหนักเบา และความสั้น-ยาวขององค์ประกอบเหล่านี้หากนำมาร้อยเรียงปฏิบัติต่อเข้าด้วยกันตามหลักวิชาการเชิงดนตรีแล้ว สามารถที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดลีลาจังหวะอันหลากหลาย ในเชิงจิตวิทยาอิทธิพลของจังหวะที่มีผลต่อผู้ฟังจะปรากฏพบในลักษณะของการตอบสนองเชิงกายภาพ เช่น ฟังเพลงแล้วแสดงอาการกระดิกนิ้วมือ ประบมือร่วมไปด้วย หรืออาการสูดซิดที่มักจะกล่าวกันว่าเกิดอาการ “เนื้อเต้น” จังหวะในดนตรีไทยสามารถแยกพิจารณาได้ 2 ประเภท คือ จังหวะภายในและจังหวะภายนอก

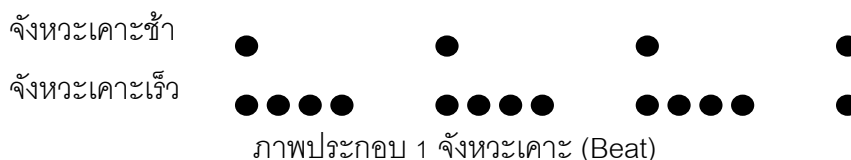
1) จังหวะภายใน เป็นจังหวะที่เกี่ยวพันและแฝงอยู่ในลีลาทำนอง ได้แก่ ความซ้ำเร็ว (Tempo) ความหนัก-เบา (Accent) และลีลาจังหวะ (Rhythm)

(1) ความซ้ำเร็ว (Tempo) เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบจังหวะที่เกี่ยวข้องกับอัตราความซ้ำเร็ว (Speed) ในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกความเร็วของบทเพลงจะถูกระบุไว้อย่างชัดเจน เช่น Presto (เร็วมาก) Moderato (เร็วปานกลาง) Lento (ช้า) Grave (ช้าเฉื่อย) เป็นต้น ทั้งนี้โดยอาศัยเมโทรโนม (metronome) เป็นเครื่องกำหนดจังหวะมาตรฐาน

สำหรับดนตรีไทยความเร็วของบทเพลงไม่ได้มีการกำหนดเป็นกฎกติกาที่ตายตัวเช่นในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก เป็นแต่เพียงการตกลงร่วมกันในหมู่นักดนตรีว่าต้องการให้มีความซ้ำเร็วเพียงใด ดังนั้น จึงปรากฏพบว่า เพลงเพลงเดียวกันบริเวณโดยนักดนตรีคนละกลุ่มจะมีความเร็วที่แตกต่างกัน เช่น ในกรณีของเพลงเถา เพลงสามชั้น สองชั้น ชั้นเดียว เป็นต้น อย่างไรก็ตามอัตราของจังหวะซ้ำเร็วทั้งในดนตรีตะวันตกและดนตรีไทยต่างก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจำนวนความถี่ของจังหวะเคาะต่อระยะเวลาที่เท่ากัน

(2) จังหวะเคาะ (Beat) เป็นมาตราส่วนที่ใช้วัดหรือกำหนดความสั้น-ยาวของเสียงที่เคลื่อนที่ไปการเคลื่อนที่ของจังหวะเคาะจะเป็นอัตราที่สัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะจังหวะที่เคลื่อนที่ไปนั้นจะช้าหรือเร็วเพียงใด จังหวะเคาะจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่ง ผู้ที่ฝึกหัดดนตรีถ้าหากขาดพื้นฐานจังหวะที่ดีจะไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็น

นักดนตรีที่ดีได้โดย ลักษณะของความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอของจังหวะเคาะสามารถแสดงให้เห็นได้ดังนี้

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2542, น. 5)

(3) ลีลาจังหวะ (Rhythm) ลีลาจังหวะเป็นศิลปะของการจัดระเบียบความหนัก-เบา (Accent) และความสั้นยาว (Duration) ของเสียง เสียงสั้น ๆ ยาว ๆ หรือเสียงหนัก ๆ เบา ๆ จะประกอบอยู่ในส่วนประโยคและสลับสับเปลี่ยนกันไป ในวิถีแห่งการดำเนินของเพลงควบกับจังหวะ ดำเนินเป็นระยะ ๆ ตามแบบของการประพันธ์เพลงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบจังหวะทั้งในส่วนของจังหวะเคาะ (Beat) ความหนัก-เบา (Accent) และความสั้น-ยาว (Duration) เมื่อนำมารวมกันจะทำให้บรรดาสัทที่หลากหลายน่าฟังและงดงาม ดังเช่นกรณีของเพลงลาวดวงเดือน ดังนี้

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2542, น. 5)

2) **จังหวะภายนอก** เป็นจังหวะเสริมเพิ่มเติมจากภายนอก สามารถแยกได้จากลีลาของท่านอง จังหวะภายในประสานสัมพันธ์อยู่ในลีลาท่านอง โดยมีเครื่องดนตรีประเภทท่านองหรือเสียงร้องทำหน้าที่เป็นสื่อผลิต ในขณะที่จังหวะภายนอกเป็นจังหวะที่เพิ่มเติมให้กับลีลาท่านองได้มีสีสันมากขึ้น โดยมีเครื่องดนตรีประเภทใช้ทำจังหวะเป็นสื่อผลิตเสียง จังหวะภายนอกสามารถแยกเป็น 2 ประเภท คือ จังหวะฉิ่ง และจังหวะหน้าทับ

(1) จังหวะฉิ่ง เป็นจังหวะที่เกิดจากการกระทำของฉิ่ง มีระเบียบการบรรเลงแตกต่างกันไป ตามลักษณะประเภทของเพลงและสำเนียงของเพลง ถึงแม้ว่าฉิ่งจะมีศักยภาพในการผลิตเสียงเพียง 2 เสียง คือ เสียง “ฉิ่ง” และเสียง “ฉับ” ก็ตามที แต่ในเชิงปฏิบัติแล้ว การสลับสับเปลี่ยนระหว่างเสียงฉิ่งและฉับที่เปลี่ยนไปตามลีลาของเพลงและสำเนียง สามารถสร้างรูปแบบของการบรรเลงได้อย่างหลากหลาย ดังตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

แบบที่ 1	-	+	-	+	-	+
	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ

เช่นในกรณีของเพลงเถา เพลงสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว

แบบที่ 2	-	-	-	-	-	-
	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง

เช่นในกรณีของเพลงสาธุการ เชิดฉิ่ง เพลงสำเนียงฝรั่ง เป็นต้น

แบบที่ 3	-	-	-	+	+	+
	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉิ่ง	ฉับ	ฉับ	ฉับ

เช่นในกรณีของเพลงสำเนียงจีน

ภาพประกอบ 3 จังหวะฉิ่ง

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2542, น. 5-6)

(2) จังหวะหน้าทับ เป็นจังหวะที่เกิดจากการกระทำของเครื่องหนังหรือกลอง ความหนักเบาของเสียงที่ผลิตหมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนกันไปมานั้น มีผลอย่างมากต่อการสร้างสีสันให้แก่บทเพลง แต่เดิมที่เดียววัตถุประสงค์หลักของหน้าทับมีไว้เพื่อวัดขนาดว่าขาดหรือเกินหรือไม่ หน้าทับที่ใช้บรรเลงในดนตรีไทยมีหลายประเภท แต่หน้าทับที่มักจะได้ยินได้ฟังเสมอ คือ หน้าทับปรบไก่ และหน้าทับสองไม้

หน้าทับปรบไ้

สามชั้น

- ดิง - ดิง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- - - -	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ
- ดิง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง	ดิง ทัง - ดิง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ดิง	- ทัง - ดิง	- ดิง - ทัง

สองชั้น

- ดิง - ดิง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ดิง	- ทัง - ดิง	- ดิง - ทัง
-------------	--------------	--------------	--------------	-------------	-------------	-------------	-------------

ชั้นเดียว

- - ดิง ทัง	- ดิง - -	ดิง ทัง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง
-------------	-----------	---------------	---------------

หน้าทับสองไม้

สามชั้น

- ดิง - ดิง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง	- ดิง - ดิง	- ทัง ดิง ทัง
-------------	--------------	--------------	--------------	-------------	---------------	-------------	---------------

สองชั้น

- - โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ดิง ดิง - ดิง	- - โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ดิง ดิง - ทัง	(ดิง)
--------------	---------------	--------------	---------------	-------

ชั้นเดียว

- - โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ดิง ดิง - ทัง
--------------	---------------

หน้าทับลาว

สองชั้น

- ดิง - โฉ๊ะ	- ดิง - ดิง	- - - ทัง	- ดิง - ทัง
--------------	-------------	-----------	-------------

ภาพประกอบ 4 จังหวะหน้าทับ

ที่มา: เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2542, น. 6-7)

3. ทำนอง (Melody)

ทำนองเป็นการจัดระเบียบของเสียงที่เกี่ยวข้องกับความสูง-ต่ำ ความสั้น-ยาว และความดัง-เบา คุณสมบัติเหล่านี้ เมื่อนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของความช้า-เร็ว จะเป็นองค์ประกอบของดนตรีที่ผู้ฟังสามารถถ่ายทอดการทำความเข้าใจได้มากที่สุด ในเชิงจิตวิทยาทำนองจะกระตุ้นผู้ฟังในส่วนของสติปัญญา ทำนองจะมีส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจ จดจำ และแยกแยะความแตกต่างระหว่างเพลงหนึ่งกับอีกเพลงหนึ่ง ทำนองของดนตรีไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทำนองหลัก และทำนองตกแต่ง

1) **ทำนองหลัก** เป็นเนื้อทำนองที่แท้จริงของเพลงไทย ในหมู่นักดนตรีไทยเรียกกันว่า “ลูกซ่อง” ที่เรียกว่าลูกซ่องนั้น เป็นการเรียกตามวิธีการแต่งเพลงไทยที่ครูอาจารย์ผู้ประพันธ์จะอาศัยการประดิษฐ์ทำนอง โดยยึดลีลาของทำนองซ่องวงใหญ่เป็นหลัก ตลอดทั้งตามระเบียบวิธีขณะที่กำลังบรรเลงดนตรีไทย ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีชนิดอื่นจะต้องยึดถือทำนองของซ่องวงใหญ่เป็นหลัก

2) **ทำนองตกแต่ง** เป็นการประดิษฐ์ตกแต่งประดับประดาทำนองหลักหรือลูกซ่องให้มีความไพเราะเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละประเภท กระบวนการตกแต่งทำนองให้ไพเราะและเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละเครื่องนี้เรียกว่า “การแปรทำนอง”

วัฒนธรรมดนตรีตะวันตกและดนตรีไทยมีลักษณะความแตกต่างที่เด่นชัด คือวิธีการสร้างทำนองในดนตรีตะวันตกนั้น การสร้างทำนองจะกระทำโดยผู้ประพันธ์เพลง โดยผู้ประพันธ์เพลงจะแยกแยะลีลาทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดให้อย่างสมบูรณ์ นักดนตรีเพียงทำหน้าที่ใช้ความสามารถถ่ายทอดโน้ตผ่านสื่อเครื่องดนตรีออกมาเป็นเสียง ในขณะที่วัฒนธรรมดนตรีไทยนั้น กระบวนการสร้างทำนองเกิดจากบุคคล 2 กลุ่ม คือ ผู้ประพันธ์ทำนองหลัก และนักดนตรีผู้แปรทำนอง ตามระเบียบวิธีการของการบรรเลงดนตรีไทย ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ จะใช้ภูมิปัญญา ปรากฏนโหวพริบ และทักษะประดับตกแต่งทำนองลูกซ่องให้เหมาะสมกับทาง (ลีลา) ของเครื่องดนตรีที่ตนกำลังบรรเลงอยู่ โดยยึดกรอบของทำนองลูกซ่องเป็นเกณฑ์ ลีลาการบรรเลงของเครื่องดนตรีที่ต่างกันนี้เรียกว่า “ทาง” เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม ทางซอด้วง เป็นต้น

ธรรมเนียมในการบรรเลงดนตรีไทยที่ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องมานั้น แต่ละท่อนจะบรรเลงซ้ำ 2 เที่ยว ดังนั้น จึงพบว่าในขณะที่นักดนตรีบรรเลงทำนองในเที่ยวที่ 2 นั้น มักจะดำเนินทำนองหรือทางที่ไม่ซ้ำกับทำนองที่บรรเลงในเที่ยวแรก การบรรเลงในลักษณะเช่นนี้เป็นการจงใจของนักดนตรีเอง เป็นลักษณะที่โดดเด่น และภาพลักษณ์อันงดงามของดนตรีไทย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาไทยได้อย่างดียิ่ง

ในกรณีที่เป็นการตกแต่งทำนองร้องจะต้องคำนึงถึงทำนองที่แท้จริงของเพลงและคำร้อง ในทางปฏิบัติทำนองทางร้อง ได้แก่ การนำเอาทางหลักมาปรับปรุงแต่งให้เหมาะสมกับระบบเสียงทางภาษาศาสตร์ เช่น วรรณยุกต์เสียงเอก โท ตรี จัตวา หรือสระเสียงสั้น เสียงยาว เป็นต้น ดังนั้น จึงหมายความว่านอกจากจะคำนึงถึงความถูกต้องด้านความสั้น-ยาว และสูง-ต่ำของทำนองร้องแล้ว ความถูกต้องสมบูรณ์ในด้านเนื้อหาของคำร้องก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน

4. พื้นผิวของเสียง (Texture)

พื้นผิวเป็นคำที่ใช้อยู่ทั่วไปในวิชาการด้านวิจิตรศิลป์ หมายถึง ลักษณะพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ เช่น พื้นผิวของวัสดุที่มีลักษณะขรุขระ เกลี้ยงเกลา ซึ่งอาจจะทำจากวัสดุที่ต่างกัน เช่น พื้นผิวที่ทำจากไม้ไผ่ กระดาษ เป็นต้น ในเชิงดนตรีนั้นพื้นผิว หมายถึง ลักษณะหรือรูปแบบของเสียง ทั้งที่ประสานสัมพันธ์และไม่ประสานสัมพันธ์ โดยอาจจะเป็นการนำเสียงมาบรรเลงซ้อนกันหรือพร้อมกัน ซึ่งอาจพบทั้งในแนวตั้งและแนวนอนตามกระบวนการประพันธ์เพลง ผลรวมของเสียงหรือแนวทั้งหมดเหล่านั้น จัดเป็นพื้นผิวตามนัยของดนตรีทั้งสิ้น ลักษณะรูปแบบพื้นผิวของเสียงมีอยู่หลายรูปแบบดังนี้

1) **พื้นผิวของเสียงแบบแนวทำนองเดียว (Monophonic Texture)** เป็นลักษณะพื้นผิวของเสียงที่มีแนวทำนองเดียวไม่มีเสียงประสาน พื้นผิวเสียงในลักษณะนี้ถือเป็นรูปแบบการใช้แนวเสียงของดนตรีในยุคแรก ๆ ของดนตรีในทุกวัฒนธรรม ในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกดนตรีประเภทมีแนวทำนองเดียวได้มีพัฒนาการมาจากเพลงส่วนในศาสนาพิธีของชาวคริสต์เตียนซึ่งเรียกว่า เพลงชานท์ (Chant หรือ Plainsong) หากพิจารณาในส่วนของดนตรีไทยแล้ว เพลงที่มีแนวทำนองเดียว เช่น การขับร้องเพลงไทย การเดี่ยวซอด้วง การเดี่ยวปี่ เป็นต้น

2) **พื้นผิวของเสียง 2 แนวทำนองขึ้นไป (Polyphonic Texture)** เป็นลักษณะพื้นผิวของเสียงที่ประกอบด้วยแนวทำนองตั้งแต่ 2 แนวทำนองขึ้นไป โดยแต่ละแนวมีความเด่นและเป็นอิสระจากกัน ในขณะที่ทุกแนวสามารถประสานกลมกลืนไปด้วยกัน ลักษณะแนวเสียงประสานในรูปของ Polyphonic Texture มีวิวัฒนาการมาจากเพลงชานท์ (Chant) ซึ่งมีพื้นผิวเสียงในลักษณะของเพลงทำนองเดียว (Monophonic Texture) ภายหลังได้มีการเพิ่มแนวขับร้องเข้าไปอีกหนึ่งแนว แนวที่เพิ่มเข้าไปใหม่นี้จะใช้ระยะขึ้นคู่ 4 และคู่ 5 และจะดำเนินไปในทางเดียวกับเพลงชานท์เดิม การดำเนินทำนองในลักษณะนี้เรียกว่า “ออร์กานู่ม” (Organum) นับได้ว่า เป็นยุคเริ่มต้นของการประสานเสียงแบบ Polyphonic Texture หลังจากคริสต์ศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมาแนวทำนองประเภทนี้ได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปมากซึ่งเป็นระยะเวลาที่การสอดทำนอง (Counterpoint) ได้เข้าไปมีบทบาทเพิ่มเติมมากขึ้นในการตกแต่งพื้นผิวของทำนองแบบ Polyphonic Texture

3) **พื้นผิวของเสียงที่ประสานด้วยแนวทำนองแนวเดียว (Homophonic Texture)** เป็นลักษณะพื้นผิวของเสียงที่ประสานด้วยแนวทำนองแนวเดียว โดยมีกลุ่มเสียง (Chords) ทำหน้าที่สนับสนุน ในคีตนิพนธ์ประเภทนี้แนวทำนองมักจะเคลื่อนที่ในแนวระดับเสียงสูงที่สุดในบรรดากลุ่มเสียงด้วยกัน ในบางโอกาสแนวทำนองอาจจะเคลื่อนที่ในระดับเสียงต่ำได้เช่นกัน ถึงแม้ว่าคีตนิพนธ์ประเภทนี้จะมีแนวทำนองที่เด่นเพียงทำนองเดียวก็ตาม แต่กลุ่มเสียง

(Chords) ที่ทำหน้าที่สนับสนุนนั้นมีความสำคัญที่ไม่น้อยไปกว่าแนวทำนอง การเคลื่อนที่ของแนวทำนองจะเคลื่อนไปในแนวนอน ในขณะที่กลุ่มเสียงสนับสนุนจากเคลื่อนไปในแนวตั้ง

4) **พื้นผิวของเสียงหลายทำนอง (Heterophonic Texture)** เป็นรูปแบบของแนวเสียงที่มีทำนองหลายทำนองแต่ละแนวมีความสำคัญเท่ากันทุกแนว คำว่า Hetero เป็นภาษากรีก พลาโต (Plato) นักปราชญ์ชาวกรีกเป็นผู้ที่นำมาใช้เป็นครั้งแรกลักษณะการผสมผสานของแนวทำนองในลักษณะนี้เป็นรูปแบบการประสานเสียงในวัฒนธรรมดนตรีไทย ในการบรรเลงดนตรีไทยแนวหลายแนว ซึ่งอาจจะบรรเลงดนตรีระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซลุ่ม ต่างมีอิสระในการสร้างลีลาของทำนองตามธรรมชาติของเครื่องดนตรีแต่ละเครื่อง แต่จะต้องอยู่ในกรอบของทำนองหลัก (ลูกซึ้ง) ร่วมกัน

5. สีสันของเสียง (Tone Color)

สีสันของเสียง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่กำเนิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน แหล่งกำเนิดเสียงดังกล่าวเป็นได้ทั้งที่เป็นเสียงร้องของมนุษย์และเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ความแตกต่างของเสียงร้องมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นระหว่างเพศชายกับเพศหญิง หรือระหว่างเพศเดียวกัน มีพื้นฐานของการแตกต่างทางด้านสรีระ เช่น หลอดเสียง กล่องเสียง เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดนตรีนั้น ความหลากหลายด้านสีสันของเสียงประกอบด้วยปัจจัยที่แตกต่างกันหลายประการ เช่น วิธีการบรรเลง วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี รูปทรง ขนาด เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลโดยตรงต่อสีสันของเสียงเครื่องดนตรี ทำให้เกิดคุณลักษณะของเสียงที่แตกต่างกันออกไป

1) **วิธีการบรรเลง** วิธีการผลิตเสียงของเครื่องดนตรีไทยอาศัยวิธีดีด สี ตี เป่า วิธีการผลิตเสียงดังกล่าว ล้วนเป็นปัจจัยให้เครื่องดนตรีมีคุณลักษณะของเสียงที่ต่างกันพิจารณาจากภาพรวมด้านคุณลักษณะของเสียงจะสามารถแยกออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

(1) กลุ่มที่มีเสียงราบเรียบ เครื่องดนตรีกลุ่มนี้ ได้แก่ เครื่องเป่าและเครื่องสี โดยธรรมชาติของการบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า トラบใดที่นักดนตรียังสามารถผ่อนลมเข้าออกให้หมุนเวียนไปมา (ระบายลม) กระแสเสียงก็จะถูกผลิตออกมาอย่างราบเรียบและต่อเนื่อง ในลักษณะที่คล้ายกันของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี หากนักดนตรีที่สีซออย่างลากคันทักเข้าออกสัมผัสกับสายซอโดยไม่หยุดพัก กระแสเสียงที่ผลิตออกมาจะมีความราบเรียบและต่อเนื่อง เปรียบประดุจกับลีลาของการลากเส้นลงบนแผ่นกระดาษ หากลากเส้นโดยไม่หยุดชะงัก เส้นที่ได้จะเป็นแนวที่ต่อเนื่อง

(2) กลุ่มที่มีเสียงไม่ราบเรียบ เครื่องดนตรีในกลุ่มนี้ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีในตระกูลเครื่องตีและดีด ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงเล็ก ซ้องวงใหญ่ จะเข้ เป็นต้น โดยธรรมชาติแล้วเครื่องดนตรีในกลุ่มนี้หากตีหรือดีดหนึ่งครั้ง จะผลิตเสียงได้เพียงหนึ่งเสียง และเสียงที่ผลิตออกมานั้นจะเป็นเสียงสั้น ๆ ดังนั้นหากต้องการผลิตเสียงยาว จำเป็นที่ต้องตีหรือดีดหลายครั้งตามขนาดความยาวของจังหวะที่ต้องการ คุณค่าของอรรถรสที่ผู้ฟังเพลงได้รับ จึงอยู่ที่เสียงของการตีหรือดีดที่พรั่งพรูออกมาอย่างถี่ละเอียดยและต่อเนื่องดุจเป็นสายแห่งเส้นเสียงเดียวกัน

2) วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรีของแต่ละวัฒนธรรมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมและยุคสมัย วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรีที่แตกต่างกันนับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านสีสันทันของเสียง สำหรับเครื่องดนตรีไทยนั้น วัสดุส่วนมากเป็นวัสดุที่เป็นผลิตผลจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ กะลามะพร้าว เป็นต้น ดังนั้นกระแสเสียงที่ผลิตจากเครื่องดนตรีไทยจึงมีสีสันทันนุ่มนวล ประสานกลมกลืนกับสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยได้อย่างดียิ่ง

3) ขนาดและรูปร่าง ลักษณะของเครื่องดนตรีที่มีรูปร่างและขนาดที่ต่างกันจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในด้านสีสันทันของเสียง

1.2.6 คีตลักษณ์ (Forms)

คีตลักษณ์หรือรูปแบบของเพลงเปรียบเสมือนกรอบที่หลอมรวมเอาจังหวะ ทำนอง ฟันผิว และสีสันทันของเสียงให้เคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน เพลงที่มีขนาดสั้น-ยาว วนกลับปมมา ล้วนเป็นสาระสำคัญของคีตลักษณ์ทั้งสิ้น ในกรณีของเพลงไทยสามารถพิจารณาได้จากลักษณะดังนี้

1) รูปแบบของเพลง เป็นส่วนที่เป็นกรอบภายนอก การที่เพลงจะสั้นยาว มีกี่ท่อน มีอัตราจังหวะที่ซ้ำเร็วอย่างไร เท่าใด เป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของเพลงรูปแบบของเพลงไทยที่สำคัญ เช่น เพลงเถา เพลงตับ เพลงลา เพลงโหมโรง เป็นต้น

2) ลีลาของเพลง ในดนตรีไทยมีความเกี่ยวข้องกับวิธีการที่ผู้ประพันธ์เพลงใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น เพลงลูกล้อลูกซัด เพลงเก็บ เพลงกรอ เป็นต้น

ใบงานเรื่อง องค์ประกอบดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายองค์ประกอบดนตรีไทยให้ถูกต้อง

องค์ประกอบดนตรีไทย	คำอธิบาย
เสียง (Tone)	....
พื้นฐานจังหวะ (Element of Time)	....
ทำนอง (Melody)	....
พื้นผิวของเสียง (Texture)	....
สีสันทของเสียง (Tone Color)	....
คีตลักษณ์ (Forms)	....

ชื่อ ..... ชั้น .....

เจดยโงงนเร่อง องค้ประกอบดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายองค์ประกอบดนตรีไทยให้ถูกต้อง

องค์ประกอบดนตรีไทย	คำอธิบาย
เสียง (Tone)	เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ดนตรีสามารถสร้างเสียงที่หลากหลายได้โดยอาศัยวิธีการผลิตเสียง เช่น การตีด การตี การตี การเป่า เป็นต้น ความแตกต่างของเสียงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการ คือ ระดับเสียง ความยาวของเสียง ความเข้มของเสียง และคุณภาพของเสียง
พื้นฐานจังหวะ (Element of Time)	จังหวะเป็นศิลปะของการจัดระเบียบเสียงที่เกี่ยวข้องกับความซ้ำเร็ว ความหนักเบา และความสั้น-ยาว มีอิทธิพลของจังหวะมีผลต่อผู้ฟัง เช่น ฟังเพลงแล้วแสดงอาการกระดิกนิ้วมือปรบมือร่วมไปด้วย หรืออาการสูดซิดที่มักจะกล่าวกันว่าเกิดอาการ “เนื้อเต้น” จังหวะในดนตรีไทยสามารถแยกพิจารณาได้ 2 ประเภท คือ จังหวะภายใน และจังหวะภายนอก
ทำนอง (Melody)	ทำนองเป็นการจัดระเบียบของเสียงที่เกี่ยวข้องกับความสูง-ต่ำ ความสั้น-ยาว และความดัง-เบา ทำนองจะกระตุ้นผู้ฟังในส่วนของสติปัญญา สร้างความประทับใจ จดจำ และแยกแยะความแตกต่างระหว่างเพลงหนึ่งกับอีกเพลงหนึ่ง ทำนองของดนตรีไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทำนองหลัก และทำนองตกแต่ง
พื้นผิวของเสียง (Texture)	ลักษณะหรือรูปแบบของเสียง ทั้งที่ประสานสัมพันธ์และไม่ประสานสัมพันธ์ โดยอาจจะเป็นการนำเสียงมาบรรเลงซ้อนกันหรือพร้อมกัน ซึ่งอาจพบทั้งในแนวตั้งและแนวนอนตามกระบวนการประพันธ์เพลง ผลรวมของเสียงหรือแนวทั้งหมดเหล่านั้น จัดเป็นพื้นผิวตามนัยของดนตรีทั้งสิ้น

องค์ประกอบดนตรีไทย	คำอธิบาย
สีสันทันของเสียง (Tone Color)	คุณลักษณะของเสียงที่เกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ต่างกันหลายประการ เช่น วิธีการบรรเลง วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี รูปทรง ขนาด เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะของเสียงที่ต่างกันออกไป
คีตลักษณ์ (Forms)	เปรียบเทียบกรอบที่หลอมรวมเอาจังหวะ ทำนอง พื้นผิว และสีสันทันของเสียงให้เคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน เพลงที่มีขนาดสั้น-ยาว วนกลับไปมา สามารถพิจารณาได้จากรูปแบบของเพลง ที่เป็นกรอบภายนอก และลีลาของเพลง ที่ผู้ประพันธ์เพลงใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 1.2

เพลงลาวล่องน่าน

ประวัติเพลงลาวล่องน่าน

เพลงลาวล่องน่าน เป็นเพลงทำนองหนึ่งที่ยินนำมาบรรเลงในวงดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือ และเผยแพร่ในวงดนตรีภาคกลาง เรียกว่าเพลงลาวล่องน่าน เมื่อประกอบการขับร้อง เรียกว่า ซอล่องน่าน (ซอ มีความหมายถึง การขับร้อง) สำหรับตำนานการเกิดเพลงล่องน่าน มีเรื่องเล่ากันว่า พญาก่านเมือง เจ้าเมืองน่านได้ย้ายจากเมืองวรรณคร อำเภอบัว ไปสร้างเมืองใหม่ที่บ้านห้วยไค้ ปัจจุบันอยู่ที่อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน ขบวนอพยพครั้งนั้นใช้ทางน้ำด้วยขบวนแพจำนวนมาก ในจำนวนแพที่เคลื่อนมาตามลำน้ำน่าน มีช่างซอชาย-หญิง คู่หนึ่ง ชาวเมืองเรียกกันว่า ปู่คำมา และย่าคำบู้ ได้ขับซอด้วยปฏิภาณกวีตอบโต้กัน สร้างความพึงพอใจให้แก่ชาวเมืองในขบวนนั้น มาก เป็นที่กล่าวขานและจดจำสืบต่อกันมา

โน้ตเพลงลาวล่องน่าน

ทางจะเข้

สายเอก	----	- มํ รั ดํ	-- ล ซ	ม ซ ล ดํ	- ซ ล ซ	ล ดํ - ล	ดํ ล ซ ม	ซ ร ม ซ
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	----	- ข อ ข	-- อ ข	อ ข อ ข	- ข อ ข	อ ข - ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข

สายเอก	----	- ดํ รั มํ	-- ซ รั	มํ ดํ รั มํ	- ดํ รั มํ	- ซ - ล	-- ดํ ซ	ม ซ ล ดํ
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	----	- ข อ ข	-- อ ข	อ ข อ ข	- ข อ ข	- ข - ข	-- อ ข	อ ข อ ข

หมายเหตุ

- ข หมายถึง การดีดไม่เข้า
- อ หมายถึง การดีดไม่ออก

ทางซอด้วง

สายเอก	- - - -	- ม̣ ร -	- - - -	ม ฆ̣ - -	- - - -	- - - -	- - - -	ฆ̣ ร ม ฆ̣
สายทุ้ม	- - - -	- - - ด̣	- - ล ฆ	- - ล ด	- ฆ̣ ล ฆ̣	ล ด̣ - ล	ด ล ฆ -	- - - -

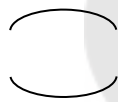
สายเอก	- - - -	- - ร̣ ม̣	- - ฆ̣ ร	ม - ร ม	- - ร̣ ม̣	- - - -	- - - -	ม ฆ̣ - -
สายทุ้ม	- - - -	- ด̣ - -	- - - -	- ด - -	- ด̣ - -	- ฆ̣ - ล	- - ด ฆ	- - ล ด

ทางซออู้

สายเอก	- - - -	- - - -	- - ล ฆ	- ฆ̣ ล ด̣	- ฆ̣ ล ฆ̣	ล ด̣ - ล	ด̣ ล ฆ -	ฆ̣ - - ฆ̣
สายทุ้ม	- - - -	- ม̣ ร̣ ด̣	- - - -	ม - - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ร̣ ม̣ -

สายเอก	- - - -	- - - -	- - ฆ -	- - - -	- - - -	- ฆ̣ - ล	- - ด̣ ฆ	- ฆ̣ ล ด̣
สายทุ้ม	- - - -	- ด̣ ร̣ ม̣	- - - -	ม ด̣ ร̣ ม̣	- ด̣ ร̣ ม̣	- - - -	- - - -	ม - - -

หมายเหตุ

หมายถึง การสืด้นชักเข้า

หมายถึง การสืด้นชักออก

ทางขลุ่ยเพียงออ

- - - -	- ม̣ ร̣ ด̣	- - ล ฆ	ม ฆ̣ ล ด̣	- ฆ̣ ล ฆ̣	ล ด̣ - ล	ด̣ ล ฆ ม	ฆ̣ ร̣ ม ฆ̣
- - - -	- ด̣ ร̣ ม̣	- - ฆ̣ ร̣	ม̣ ด̣ ร̣ ม̣	- ด̣ ร̣ ม̣	- ฆ̣ - ล	- - ด̣ ฆ	ม ฆ̣ ล ด̣

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม				
		การบรรเลงรวมวง			ชนิดของเครื่องดนตรี			วิธีการบรรเลง			องค์ประกอบดนตรีไทย			รายละเอียดองค์ประกอบดนตรีไทย							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง

ให้ 3 คะแนน

ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินใบงาน

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนประเมินใบงานของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	องค์ประกอบดนตรี																		รวม	
		เสียง			พื้นฐาน จังหวะ			ทำนอง			พื้นผิวของ เสียง			สีสันทง เสียง			คีตลักษณ์				
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		18

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

เขียนตรงประเด็น ชัดเจน มีเหตุผล

ให้ 3 คะแนน

เขียนตรงประเด็นบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

เขียนไม่ตรงประเด็น

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

13 - 18

ดี

8 - 12

พอใช้

ต่ำกว่า 8

ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งขัดสมาธิเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์ 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับใจ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		การแสดงความ ความคิดเห็น			การยอมรับ ฟัง ความคิดเห็น ของผู้อื่น			การทำงาน ตามหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การตรง ต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

เพลงลมพัดชายเขา 2 ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปราบไถ่ มี 2 ท่อน ท่อนละ 4 จังหวะ นิยมนำมาใช้ขับร้องในการแสดงละคร โบราณจารย์เรียบเรียงไว้ใน เพลงตับเรื่องนางให้ ปรากฏในตำราเพลงมโหรี ซึ่งต้นฉบับเป็นลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ 3 และในคำกลอนเพลงยาวมโหรี เพลงยาวฉบับนี้สันนิษฐานว่า เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งเมื่อครั้ง รัชกาลที่ 1 ในคำกลอนเพลงยาวมีว่า “นางให้ ลมพัดชายเขา เบ้าหลุด ชมทะเล คำหวาน ห่าบท กำหนดในการ ประมาณที่สืบเอ็ดเพลงมี”

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- บอกประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้นได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- บรรเลงทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 ได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญของการบรรเลงทำนองหลักเพลงไทย

3. สาระการเรียนรู้

3.1 ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

3.2 การบรรเลงห้องวงใหญ่

3.3 ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 มีวินัย
- 5.2 ใฝ่เรียนรู้
- 5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

6.1 ชี้นำ

ครูและนักเรียนทบทวนองค์ประกอบดนตรีไทย และนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ชุดการสอน การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูอธิบายประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น
2. ครูสาธิตวิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่เบื้องต้น
3. ครูสาธิตทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลง และอธิบายวิธีการบรรเลงร่วมกัน

การบรรเลง และอธิบายวิธีการบรรเลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

1. ครูสาธิตวิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และให้นักเรียนปฏิบัติตาม
2. ครูสาธิตการบรรเลงทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 ให้นักเรียนปฏิบัติ

ตามที่ลวดวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวง ครูควบคุมวง และปรับวงโดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

6.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการใช้ชุดการสอน การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส และถาม-ตอบในประเด็น คำถามต่อไปนี้

1. เพลงลมพัดชายเขา สองชั้นมีประวัติที่มาอย่างไร
2. คีตลักษณ์เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 มีลักษณะอย่างไร
3. วิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่ถูกต้องมีลักษณะอย่างไร
4. การบันทึกโน้ตเพลงฆ้องวงใหญ่แตกต่างจากโน้ตเพลงทั่วไปหรือไม่ อย่างไร
5. ลักษณะทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 เป็นอย่างไร

7. สื่อการเรียนการสอน

- 7.1 เอกสารประกอบการเรียน “ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น”
- 7.2 เอกสารประกอบการเรียน “วิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่เบื้องต้น”
- 7.3 เอกสารประกอบการเรียน “ทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1”
- 7.4 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย การบรรเลงทำนองหลัก	แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 2.1

ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

เพลงลมพัดชายเขา 2 ชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปอบไก่อ มี 2 ท่อน ท่อนละ 4 จังหวะ นิยมนำมาใช้ขับร้องในการแสดงละคร โบราณจารย์เรียบเรียงไว้ใน เพลงตับเรื่องนางไห่ ปรากฏในตำราเพลงมโหรี ซึ่งต้นฉบับเป็นลายมือเขียนครั้งรัชกาลที่ 3 และในคำกลอนเพลงยาวมโหรี เพลงยาวฉบับนี้สันนิษฐานว่า เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งเมื่อครั้ง รัชกาลที่ 1 ในคำกลอนเพลงยาวมีว่า “นางไห่ ลมพัดชายเขา เบ้าหลุด ชมทะเล คำหวาน ห้าบท กำหนดในการ ประมาณที่สิบเอ็ดเพลงมี”

เมื่อ พ.ศ. 25474 นายมนตรี ตราโมท นำเพลงลมพัดชายเขา สามชั้น มาเรียบเรียงเป็น เพลงตับ เรียกว่า เพลงตับลมพัดชายเขา มีลักษณะเป็นตับเพลง มี 4 เพลง โดยนำบทร้องจากบท ละครเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. เพลงลมพัดชายเขา ใช้บทร้องจากเรื่องอิเหนา
2. เพลงลมหวน ใช้บทร้องจากเรื่องขุนช้างขุนแผน
3. เพลงแขกมอญบางช้าง ใช้บทร้องจากเรื่องอิเหนา
4. เพลงเหราเล่นน้ำ ใช้บทร้องจากเรื่องขุนช้างขุนแผน

นักดนตรีไม่ทราบนาม นำเพลงลมพัดชายเขา 2 ชั้น มาแต่งขยายเป็นอัตรา 3 ชั้น และ แต่งตัดในอัตราชั้นเดียว เรียบเรียงเป็นเพลงเถาทงหนึ่ง

เมื่อเดือนกันยายน 2520 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ โปรดเกล้าฯ พระราชทานบทร้องแก่คณะเสริมมิตรบรรเลง ทรงเลือกบรรจุเพลง “ลมพัดชายเขา เถา” นายเฉลิม บัวท้ง ซึ่งเป็นผู้ควบคุมวง จึงแต่งทำนองใหม่ตลอดทั้งเถา เพื่อบรรเลงและบันทึกถวายเป็น 2 แบบ คือ แบบแรกบรรเลงโดยใช้ทางเปลี่ยนที่แต่งใหม่เที่ยวแรก ตามด้วยทางพื้น (ของเก่า) ในเที่ยวที่ 2 ตลอดทั้งเถา ส่วนแบบที่ 2 บรรเลงโดยใช้ทางเปลี่ยนที่แต่ง ใหม่ทั้ง 2 เที่ยวตลอดทั้งเถา เพลงนี้แต่งเสร็จเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2520

อ้างอิง

ณรงค์ชัย ปิฎกวิทย์. (2557). สารานุกรมเพลงไทย. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 2.2

วิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่เบื้องต้น

ลักษณะท่าทาง

หลักการทางด้านสรีระศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับความสมดุลของท่าทางในลักษณะต่าง ๆ พบว่า ท่าทางขัดสมาธิเป็นท่าทางที่มีความเป็นธรรมชาติและสามารถรับน้ำหนักส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้เป็นอย่างดีอย่างไรก็ตามดนตรีไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผลิตผลจากภูมิปัญญาไทยภายใต้กรอบของสังคมและวัฒนธรรมไทยความงดงามในลักษณะไทยหลายอย่าง จึงซ่อนอยู่ในการดนตรีในหลายมิติไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมมารยาท เช่น การแสดงออกทางอารมณ์ การไหว้ การนั่ง เป็นต้น สำหรับกรณีการนั่งนั้นท่าทางพับเพียบซึ่งถือเป็นท่าทางที่สำรวมกิจกรรมมารยาทดังนั้นในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่จึงสามารถนั่งได้ใน 2 ลักษณะ คือ

ท่าทางพับเพียบ เป็นท่าทางที่เหมาะสมสำหรับขณะฝึกหัดเมื่ออยู่ต่อหน้าครูอาจารย์ผู้สอนและผู้ประสานความรู้เป็นกิจวิยาที่แสดงถึงความเคารพต่อครูผู้ถ่ายทอดวิชาเป็นกิจกรรมมารยาทที่สุภาพเรียบร้อยตามแบบมารยาทไทย

ท่าทางขัดสมาธิ เป็นท่าทางที่ใช้ขณะบรรเลงจริงเนื่องจาก ท่าทางแบบขัดสมาธิ เป็นท่าทางที่มีความเป็นธรรมชาติดังที่กล่าวมาแล้ว การบรรเลงชั้นสูงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องอยู่ในท่าขัดสมาธิโดยท่าทางขัดสมาธิเมื่อบรรเลงฆ้องวงใหญ่มีข้อปฏิบัติดังนี้

1. นั่งตรงกลางภายในวงฆ้องหันหน้าให้ตรงกับจุดกึ่งกลางของวงฆ้องโดยปกติจะมีตำแหน่งอยู่ประมาณลูกของลูกที่ 8 นับจากลูกทวน (เสียงมี) หากสังเกตจากด้านหลังตำแหน่งโขนของวงฆ้องทั้งด้านซ้ายและด้านขวาจะอยู่ตรงกับขอบด้านซ้ายและขวาของลำตัวผู้บรรเลง

2. ให้ผู้ฝึกหัดตั้งลำตัวให้ตรง ไม่นั่งงอตัว ไม่ก้มและเงยหน้า ซึ่งจะทำให้ขาดความสง่างาม

3. ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องบรรเลงลูกฆ้องที่อยู่ปลายสุดด้านขวาหรือซ้าย ห้ามไม่ให้ใช้วิธีหมุนเปลี่ยนตำแหน่งลำตัวโดยเด็ดขาด ให้ใช้วิธีขำเลียงสายตามองให้เอี้ยวเฉพาะส่วนบนของลำตัวแต่พองาม

วิธีจับไม้ตีฆ้อง

ในการฝึกหัดเครื่องดนตรีทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีไทย หรือเครื่องดนตรีในสังกัดวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก หากการเริ่มฝึกหัดในครั้งแรกตั้งอยู่บนพื้นฐานของความผิดพลาด และฝึกต่อมาจนผู้เรียนเกิดความรู้สึกเป็นความเคยชินแล้ว เป็นสิ่งยากยิ่งที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเหล่านั้น ดังนั้นผู้เริ่มฝึกหัดจะต้องให้ความสำคัญโดยการเริ่มต้นที่ถูกต้อง

วิธีจับไม้ฆ้องเป็นหนึ่งในหลักเกณฑ์ที่สำคัญสำหรับผู้เริ่มเรียนควรจะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง การจับไม้ฆ้องอย่างถูกวิธีไม่เพียงแต่จะทำให้ดูมีความสง่างามเท่านั้น แต่จะส่งผลถึงกระบวนการผลิตเสียงที่มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการบรรเลงเพลงไทยในชั้นสูงวิธีจับไม้ฆ้องนิยมกระทำใน 2 ลักษณะดังนี้

วิธีจับแบบปากนกแก้ว เป็นลักษณะที่ผู้ฝึกหัดจะต้องร่วมนิ้วกลางนิ้วนางและนิ้วก้อย และไม้ตีฆ้องไว้กับฝ่ามือ ในขณะที่เดียวกันใช้นิ้วหัวแม่มือกดด้านในของไม้ฆ้องตรงกับตำแหน่งส่วนโค้งของนิ้วชี้ ซึ่งอยู่ทางด้านนอกของไม้ตีฆ้องส่วนปลายของนิ้วชี้ตัวรัดไม้ฆ้องด้านล่างไว้ จึงทำให้ฆ้องมีลักษณะคล้ายกับปากนกแก้ว

วิธีจับแบบปากกา มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับวิธีจับแบบปากนกแก้วเกือบทุกประการ แตกต่างตรงส่วนของนิ้วชี้กล่าวคือ แทนที่จะใช้นิ้วซึ่งอ้อมตัวรัดไม้ด้านล่างไว้ ให้เหยียดนิ้วชี้ให้ตรงบนส่วนก้านของไม้ตีฆ้อง ส่วนปลายสุดของนิ้วชี้จะอยู่ติดด้านหลังของแบนแผ่นหนัง การจับแบบปากกานี้ผู้ฝึกหัดจะต้องใช้นิ้วชี้กดจากด้านบนของไม้ในขณะที่นิ้วหัวแม่มือกดด้านข้าง

อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นวิธีจับไม้แบบปากนกแก้วหรือปากกาผู้ฝึกหัดจะต้องคว่ำมือ โดยที่ก้านไม้ซ่องจะอยู่ตรงกึ่งกลางของอุ้งมือและลำแขน หากผู้ฝึกหัดมองจากด้านหลังของมือ และแขนแล้วจะต้องมองไม่เห็นก้านไม้ซ่องยื่นออกมา นิ้วทั้ง 5 ที่กุมรัดไม้ซ่องจะต้องไม่บีบรัด แน่นจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดอาการเกร็ง ซึ่งจะส่งผลต่อการผลิตเสียงซ่อง สำหรับกรณีผู้ที่ จะเริ่มฝึกหัดขอแนะนำให้จับไม้ซ่องแบบปากกาเพราะนอกจากจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตเสียงที่มีคุณภาพแล้ว จะช่วยให้เกิดบุคลิกภาพการบรรเลงที่สง่างาม

อ้างอิง

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี และธนวัฒน์ บุตรทองทิม. (2550). อักษรवादुरิยวงค์ทางซ่องวงใหญ่ ฉบับ เพลงไม้ฉวม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 2.3

ทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1

มือขวา	--- ม	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ม - ร	- ด - ซ	-- ล ท	- ด - ร
มือซ้าย	--- ทุ	- ซ - -	--- ล	- ซ - -	- ม - ร	- ด - ซ	--- ทุ	- ด - ร

มือขวา	-- ท -	ท ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	--- ฟ	- (ม ฟ	- ฟ - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	--- ทุ	- - - ร	- ม - ร	- ทุ - ล	- ฟ - -	-- ร - -	- ล - ฟ	- ม - ร

มือขวา	--- ด	-- ร ร	--- ม	-- ร ร	- ม - ร	- ด - ซ	-- ล ท	- ด - ร
มือซ้าย	--- ด	- ร - -	--- ม	- ร - -	- ม - ร	- ด - ซ	--- ทุ	- ด - ร

มือขวา	-- ท -	ท ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ซ	-- ล ท	- ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ทุ	- - - ร	- ม - ร	- ทุ - ล	- ล - ซ	--- ทุ	- ร - ทุ	- ล - ซ

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม				
		ประวัติเพลง			คีตลักษณ์			การบรรเลง ห้องวงใหญ่			โน้ตเพลง			ทำนองหลัก							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง

ให้ 3 คะแนน

ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งขัดสมาธิเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีปีพาทย์ 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับใจเพลง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		ความตั้งใจ			การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			การแสดงความคิดเห็น			ความมีน้ำใจ			การตรงต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

เพลงลมพัดชายเขา 2 ชั้น ประเภทหน้าทับปรบไก่ มี 2 ท่อน ท่อนละ 4 จังหวะ แต่ละท่อน จะมีบางช่วงที่เนื้อทำนองซ้ำกัน ทำให้จดจำได้ง่าย และเป็นเพลงที่มีทำนองเท่าขึ้นต้น ดังนั้น การบรรเลงเทียบวาล์บผู้บรรเลงควรคำนึงถึงการเปลี่ยนทำนองเท่าให้ตรงกับเสียงลูกตกด้วย

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- บอกลักษณะเพลงลมพัดชายเขา สองชั้นได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- บรรเลงทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 ได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญของการบรรเลงทำนองหลักเพลงไทย

3. สาระการเรียนรู้

3.1 การบรรเลงห้องวงใหญ่

3.2 ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.1 มีวินัย

5.2 ใฝ่เรียนรู้

5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

6.1 ขั้นนำ

ครูและนักเรียนทบทวนทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 และนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูอธิบายลักษณะเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น
2. ครูสาธิตทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลง และอธิบายวิธีการบรรเลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ครูสาธิตการบรรเลงทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 ให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวง ครูควบคุมวง และปรับวงโดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

6.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์ และถาม-ตอบในประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. คีตลักษณ์เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 มีลักษณะอย่างไร
2. ทำนองเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 มีลักษณะเด่นอย่างไร
3. วิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ต้องใช้ทักษะใดบ้าง
4. ทำนองหลักมีประโยชน์อย่างไร
5. นักเรียนสังเกตสัญญาณมือดนตรีไทยได้ที่ลักษณะ แต่ละลักษณะมีความหมายอย่างไร

7. สื่อการเรียนการสอน

7.1 เอกสารประกอบการเรียน “ทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2”

7.2 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย การบรรเลงทำนองหลัก	แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 3

ทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2

มือขวา	--- ม	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล
มือซ้าย	--- ทุ	- ซ - -	--- ลุ	- ซ - -	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล	- มี่ - -	รื่ ท - -	--- ซ	-- ล ท
มือซ้าย	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม	-- รื่ ท	-- ล ซ	- ร - -	- ซ - -

มือขวา	-- (ลท)	- รื่ - มี่	- มี่ - มี่	- รื่ - ท	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล
มือซ้าย	-- ซ -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ฟ	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล	- ท - -	ล ล --	ท ท - -	รื่ รื่ - มี่
มือซ้าย	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	--- ฟ	--- ร	--- ม

เทียบกลับ เปลี่ยนทำนองเท่า 4 ห้องแรก ดังนี้

มือขวา	--- รื่	-- มี่ มี่	--- ฟี่	-- มี่ มี่	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล
มือซ้าย	--- ร	- ม - -	--- ฟ	- ม - -	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล	- มี่ - -	รื่ ท - -	--- ซ	-- ล ท
มือซ้าย	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม	-- รื่ ท	-- ล ซ	- ร - -	- ซ - -

มือขวา	-- (ลท)	- รื่ - มี่	- มี่ - มี่	- รื่ - ท	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล
มือซ้าย	-- ซ -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ฟ	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	----	ล ซ - ล	- ท - -	ล ล --	ท ท - -	รื่ รื่ - มี่
มือซ้าย	- - - ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม	- ฟ - ม	--- ฟ	--- ร	--- ม

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม				
		คีตลักษณ์			ลักษณะทำนอง			วิธีการบรรเลง			ทำนองหลัก			สัญญาณมือดนตรีไทย							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง	ให้ 3 คะแนน
ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน	ให้ 2 คะแนน
ตอบคำถามไม่ถูกต้อง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งขัดสมาธิเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีปีพาทย์ 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับใจเพลง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันท่วงที 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		ความตั้งใจ			การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			การแสดงความคิดเห็น			ความมีน้ำใจ			การตรงต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง การดำเนินงานของเครื่องดนตรี 1

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

เครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดมีวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกัน ทำให้การแปรทำนองหลักเป็นทำนองของเครื่องดนตรีต้องมีความสัมพันธ์กับลักษณะการบรรเลงของเครื่องดนตรีนั้น ๆ ผู้บรรเลงต้องเข้าใจวิธีการบรรเลง และบทบาทเครื่องมือของตนเอง เพื่อบรรเลงรวมวงได้อย่างกลมกลืน เกิดสุนทรียภาพตามหลักการบรรเลงรวมวงดนตรีไทย

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- อธิบายลักษณะเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 ได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- บรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 ได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญ เอกลักษณะของทำนองของเครื่องดนตรี

3. สาระการเรียนรู้

3.1 กลวิธีการบรรเลงเครื่องสายไทย

3.2 ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.1 มีวินัย

5.2 ใฝ่เรียนรู้

5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

6.1 ขั้นนำ

ครูและนักเรียนทบทวนทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น และนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูอธิบายลักษณะการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2

2. ครูสาธิตทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 แต่ละเครื่องมือ โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลง และอธิบายวิธีการบรรเลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ครูสาธิตการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 แต่ละเครื่องมือ ให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวง ครูควบคุมวง และปรับวงโดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

6.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส และถาม-ตอบในประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. คีตลักษณ์ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 มีลักษณะอย่างไร

2. ลักษณะทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 แต่ละเครื่องมือเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

7. สื่อการเรียนการสอน

7.1 เอกสารประกอบการเรียน “ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น
ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2”

7.2 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย การบรรเลงทำนองของ เครื่องดนตรี	แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 4

ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2

ทางจะเข้

สายเอก	---ม	ซซซซ	---ล	ซซซซ	-ม-ริ	-ดี-ท	ลซลท	-ดี-ริ
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	---ข	อขอข	---ข	อขอข	-ข-ข	-ข-ข	อขอข	-อ-ข

สายเอก	ทลทท	ทริทท	ลทริมิ	ริดีทล	ฟฟฟฟ	-ม-ฟ	ลทลฟ	-ม-ร
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	อขอข	อขอข	อขอข	อขอข	อขอข	-ข-ข	อขอข	-ข-ข

หมายเหตุ

ข หมายถึง การดีดไม้เข้า

อ หมายถึง การดีดไม้ออก

ทางซอด้วง

สายเอก	---ม	ซซซซ	---ล	ซซซซ	-ม-ร	----	----	---ริ
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	-ดี-ท	ลซลท	-ดี--

สายเอก	----	----	-ม-ริ	----	---ฟ	-ม-ฟ	-ล-ฟ	-ม-ริ
สายทุ้ม	---ท	-ททท	----	-ท-ล	----	----	----	----

ทางซอคู่

สายเอก	----	ซ ซ ซ ซ	--- ล	ซ ซ ซ ซ	----	--- ซ	ทลซ รั ซ	ล ท ด รั
สายทุ้ม	--- ม	----	----	----	- ม ซ รั	ม รั ด -	----	----

สายเอก	--- ท	- ท ท ท	----	- ท - ล	- ล - -	----	ล ท ล -	----
สายทุ้ม	----	----	- ม - รั	----	--- รั	- ม - ฟ	--- ฟ	- ม - รั

หมายเหตุ

หมายถึง การสีคันทักเข้า

หมายถึง การสีคันทักออก

ทางขลุ่ยเพียงออ

--- ม	ซ ซ ซ ซ	--- ล	ซ ซ ซ ซ	- ม - รั	- ด - ท	ล ซ ล ท	- ด - รั
-------	---------	-------	---------	----------	---------	---------	----------

----	--- ท	--- รั	--- ล	--- ฟ	- ม - ฟ	- ท ล ฟ	- ม - รั
------	-------	--------	-------	-------	---------	---------	----------

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม				
		คิดลักษณะ			ทำนองจะเข้า			ทำนองชอด้วง			ทำนองชอคู่			ทำนองขลุ่ยเพียงออ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง

ให้ 3 คะแนน

ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งพับเพียบเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสาย 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับใจเพลง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		ความตั้งใจ			การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			การแสดงความคิดเห็น			ความมีน้ำใจ			การตรงต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
 ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
 ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง การดำเนินงานของเครื่องดนตรี 2

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

เครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดมีวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกัน ทำให้การแปรทำนองหลักเป็นทำนองของเครื่องดนตรีต้องมีความสัมพันธ์กับลักษณะการบรรเลงของเครื่องดนตรีนั้น ๆ ผู้บรรเลงต้องเข้าใจวิธีการบรรเลง และบทบาทเครื่องมือของตนเอง เพื่อบรรเลงรวมวงได้อย่างกลมกลืน เกิดสุนทรียภาพตามหลักการบรรเลงรวมวงดนตรีไทย

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- อธิบายลักษณะเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 ได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- บรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 ได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญ เอกลักษณะของทำนองของเครื่องดนตรี

3. สาระการเรียนรู้

3.1 กลวิธีการบรรเลงเครื่องสายไทย

3.2 ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.1 มีวินัย

5.2 ใฝ่เรียนรู้

5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

6.1 ขั้นนำ

ครูและนักเรียนทบทวนทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 และทบทวนทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 1-2 จากนั้นนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูอธิบายลักษณะการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4

2. ครูสาธิตทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 แต่ละเครื่องมือ โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลง และอภิปรายวิธีการบรรเลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ครูสาธิตการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 แต่ละเครื่องมือ ให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวง ครูควบคุมวง และปรับวงโดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

6.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส และถาม-ตอบในประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. คีตลักษณะทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 มีลักษณะอย่างไร

2. ลักษณะทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 แต่ละเครื่องมือเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

7. สื่อการเรียนการสอน

7.1 เอกสารประกอบการเรียน “ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4”

7.2 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย การบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรี	แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 5

ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4

ทางจะเข้

สายเอก	---ด	ร ร ร ร	---ม	ร ร ร ร	มมมช ร	ม ร ด -	----	---ร
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	---ท	ลช ลท	ลท ด -
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	---ข	อ ข อ ข	---ข	อ ข อ ข	อขอข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข

สายเอก	----	----	----	----	พ ม ร ม	พช ลท	รุ่ม รุ่ม	รุ่ม ลช
สายทุ้ม	---ท	- ท ท ท	ล ท ร ม	ร ด ท ล	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	---ข	- ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข

หมายเหตุ

ข หมายถึง การดีดไม้เข้า

อ หมายถึง การดีดไม้ออก

ทางซอด้วง

สายเอก	----	ร ร ร ร	---ม	ร ร ร ร	- ม ช ร	ม ร --	----	---ร
สายทุ้ม	---ด	----	----	----	----	--ดท	ลช ลท	-ด--

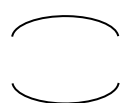
สายเอก	----	----	- ม - ร	----	----	----	ร ม ร -	----
สายทุ้ม	---ท	- ท ท ท	----	- ท - ล	- ร - ช	- ล - ท	---ท	- ล - ช

ทางซอคู่

สายเอก	----	----	----	----	----	---ท	ลชลท	-ด-ร
สายทุ้ม	---ด	ร ร ร ร	---ม	ร ร ร ร	-มชร	มรด-	----	----

สายเอก	---ท	-ททท	----	-ท-ล	---ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช
สายทุ้ม	----	----	-ม-ร	----	-ร--	----	----	----

หมายเหตุ

หมายถึง การสีคันทักเข้า

หมายถึง การสีคันทักออก

ทางขลุ่ยเพียงออ

---ม	ชชชช	---ล	ชชชช	-ม-ร	-ด-ท	ลชลท	-ด-ร
------	------	------	------	------	------	------	------

----	---ท	---ร	---ล	---ฟ	-ม-ฟ	-ทลฟ	-ม-ร
------	------	------	------	------	------	------	------

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
ระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม					
		คิดลักษณะ			ทำนองจะเข้า			ทำนองขอด้วย			ทำนองขอผู้			ทำนองขลุ่ย เพียงออ								
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง

ให้ 3 คะแนน

ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งพับเพียบเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสาย 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับใจ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		ความตั้งใจ			การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			การแสดงความคิดเห็น			ความมีน้ำใจ			การตรงต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
 ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
 ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง การดำเนินงานของเครื่องดนตรี 3

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

เครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดมีวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกัน ทำให้การแปรทำนองหลักเป็นทำนองของเครื่องดนตรีต้องมีความสัมพันธ์กับลักษณะการบรรเลงของเครื่องดนตรีนั้น ๆ ผู้บรรเลงต้องเข้าใจวิธีการบรรเลง และบทบาทเครื่องมือของตนเอง เพื่อบรรเลงรวมวงได้อย่างกลมกลืน เกิดสุนทรียภาพตามหลักการบรรเลงรวมวงดนตรีไทย

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- อธิบายลักษณะเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 ได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- บรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 ได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญ เอกลักษณะของทำนองของเครื่องดนตรี

3. สาระการเรียนรู้

3.1 กลวิธีการบรรเลงเครื่องสายไทย

3.2 ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.1 มีวินัย

5.2 ใฝ่เรียนรู้

5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

6.1 ขั้นนำ

ครูและนักเรียนทบทวนทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 และทบทวนทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 จากนั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูอธิบายลักษณะการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2

2. ครูสาธิตทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 แต่ละเครื่องมือ โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลง และอธิบายวิธีการบรรเลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ครูสาธิตการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 แต่ละเครื่องมือ ให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวง ครูควบคุมวง และปรับวงโดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

6.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์ และถาม-ตอบในประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. คีตลักษณ์ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 มีลักษณะอย่างไร

2. ลักษณะทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 แต่ละเครื่องมือเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

7. สื่อการเรียนการสอน

7.1 เอกสารประกอบการเรียน “ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2”

7.2 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย การบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรี	แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 6

ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2

ทางจะเข้

สายเอก	--- ม	ซ ซ ซ ซ	--- ล	ซ ซ ซ ซ	- ท รั ล	ท ล ซ ม	ร - ร ม	ร ม ซ ล
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	----	- ท --	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	--- ข	อ ข อ ข	--- ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข

สายเอก	ททท รั ล	ท ล ซ ม	ร - ร ม	ร ม ซ ล	รั ม รั ท	รั ท ล ซ	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ท
สายทุ้ม	----	----	- ท --	----	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	--- ข	อ ข อ ข	--- ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข

หมายเหตุ

- ข หมายถึง การดีดไม้เข้า
อ หมายถึง การดีดไม้ออก

ทางซอด้วง

สายเอก	--- ม	ซ ซ ซ ซ	--- ล	ซ ซ ซ ซ	----	--- ม	ร - ร ม	- ซ - ล
สายทุ้ม	----	----	----	----	- ท รั ล	ท ล ซ -	- ท --	----

สายเอก	----	--- ม	ร - ร ม	- ซ - ล	ร ม ร -	----	----	----
สายทุ้ม	- ท รั ล	ท ล ซ -	- ท --	----	--- ท	- ล - ซ	-- ท ล	ซ ล - ท

ทางซอู้

สายเอก	----	ซ ซ ซ ซ	---ล	ซ ซ ซ ซ	-ท ร ี ล	ท ล ซ -	-ท ร -	-ซ -ล
สายทุ้ม	---ม	----	----	----	----	---ม	ร --ม	----

สายเอก	-ท ร ล	ท ล ซ -	-ท ร -	-ซ -ล	-ร -ท	-ล -ซ	--ท ล	ซ ล -ท
สายทุ้ม	----	---ม	ร --ม	----	----	----	----	----

หมายเหตุ

หมายถึง การสีคั่นซ้เข้า

หมายถึง การสีคั่นซ้ ออก

ทางขลุ่ยเพียงออ

---ม	ซ ซ ซ ซ	---ล	ซ ซ ซ ซ	-ท ร ี ล	ท ล ซ ม	-ร -ม	-ซ -ล
------	---------	------	---------	----------	---------	-------	-------

-ท ร ี ล	ท ล ซ ม	-ร -ม	-ซ -ล	-ร ี -ท	-ล -ซ	--ท ล	ซ ล -ท
----------	---------	-------	-------	---------	-------	-------	--------

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม				
		คิดลักษณะ			ทำนองจะเข้า			ทำนองขอด้วย			ทำนองขอผู้			ทำนองขลุ่ยเพียงออ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง

ให้ 3 คะแนน

ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งพับเพียบเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสาย 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับใจ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		ความตั้งใจ			การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			การแสดงความคิดเห็น			ความมีน้ำใจ			การตรงต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

เรื่อง การดำเนินงานของเครื่องดนตรี 4

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

เครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดมีวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกัน ทำให้การแปรทำนองหลักเป็นทำนองของเครื่องดนตรีต้องมีความสัมพันธ์กับลักษณะการบรรเลงของเครื่องดนตรีนั้น ๆ ผู้บรรเลงต้องเข้าใจวิธีการบรรเลง และบทบาทเครื่องมือของตนเอง เพื่อบรรเลงรวมวงได้อย่างกลมกลืน เกิดสุนทรียภาพตามหลักการบรรเลงรวมวงดนตรีไทย

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- อธิบายลักษณะเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4 ได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- บรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4 ได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญ เอกลักษณะของทำนองของเครื่องดนตรี

3. สาระการเรียนรู้

3.1 กลวิธีการบรรเลงเครื่องสายไทย

3.2 ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.1 มีวินัย

5.2 ใฝ่เรียนรู้

5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

6.1 ขั้นนำ

ครูและนักเรียนทบทวนทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 และทบทวนทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 1-2 จากนั้นนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูอธิบายลักษณะการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4

2. ครูสาธิตทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4 แต่ละเครื่องมือ โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลง และอภิปรายวิธีการบรรเลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ครูสาธิตการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4 แต่ละเครื่องมือ ให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4 ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวง ครูควบคุมวง และปรับวงโดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

6.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส และถาม-ตอบในประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. คีตลักษณ์ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 มีลักษณะอย่างไร

2. ลักษณะทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 1 บรรทัดที่ 3-4 แต่ละเครื่องมือเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

7. สื่อการเรียนการสอน

7.1 เอกสารประกอบการเรียน “ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4”

7.2 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย การบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรี	แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์

เอกสารประกอบการเรียนสัปดาห์ที่ 7

ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ท่อน 2 บรรทัดที่ 3-4

ทางจะเข้

สายเอก	ล ช ล ท	ล ท ร ี่ ม ี่	ซ ี่ ซ ี่ ซ ี่ ม ี่	ซ ี่ ม ี่ ร ี่ ท	ล ท ร ี่ ล	ท ล ช ม	ร - ร ม	ร ม ช ล
สายทุ้ม	----	----	----	----	----	----	- ท --	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	อ ข อ ข	อ ข อ ข	ข ข ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข

สายเอก	ท ท ท ร ี่ ล	ท ล ช ม	ร - ร ม	- ช - ล	--- ล	--- ท	-- ม ี่ ร ี่	ท ร ี่ - ม ี่
สายทุ้ม	----	----	- ท --	----	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----	----	----	----	----
ไม้ดีด	ข ข ข อ ข	อ ข อ ข	อ ข อ ข	- ข - ข	--- ข	--- ข	-- อ ข	อ ข - ข

กลับต้น ท่อน 2 เปลี่ยนทำนองเท่า 4 ห้องแรก ดังนี้

สายเอก	--- ร ี่	ม ี่ ม ี่ ม ี่	--- ฟ ี่	ม ี่ ม ี่ ม ี่
สายทุ้ม	----	----	----	----
สายลวด	----	----	----	----
ไม้ดีด	--- ข	อ ข อ ข	--- ข	อ ข อ ข

หมายเหตุ

- ข หมายถึง การดีดไม้เข้า
- อ หมายถึง การดีดไม้ออก

ทางซอด้วง

สายเอก	-----	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	-----	--- ม	ร - ร ม	- ช - ล
สายทุ้ม	- <u>ช ล</u> ท	-----	-----	-----	- <u>ท ร</u> ล	ท ล ช -	- ท - -	-----

สายเอก	-----	--- ม	ร - ร ม	- ช - ล	-----	-----	- - <u>ม ร</u>	- <u>ร -</u> ม
สายทุ้ม	- <u>ท ร</u> ล	ท ล ช -	- ท - -	-----	--- ล	--- ท	-----	ท - - -

กลับต้น ท่อน 2 เปลี่ยนทำนองเท่า 4 ห้องแรก ดังนี้

สายเอก	--- ร	ม ม ม ม	--- ฟ	ม ม ม ม
สายทุ้ม	-----	-----	-----	-----

ทางซออู้

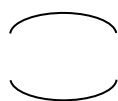
สายเอก	- <u>ช ล</u> ท	-----	ช ล ช -	--- ท	- <u>ท ร</u> ล	ท ล ช -	-----	- ช - ล
สายทุ้ม	-----	- ร - ม	--- ม	- ร - -	-----	--- ม	- ร - ม	-----

สายเอก	- <u>ท ร</u> ล	ท ล ช -	-----	- ช - ล	--- ล	--- ท	-----	ท <u>ร -</u> -
สายทุ้ม	-----	--- ม	- ร - ม	-----	-----	-----	- - <u>ม ร</u>	--- <u>ม</u>

กลับต้น ท่อน 2 เปลี่ยนทำนองเท่า 4 ห้องแรก ดังนี้

สายเอก	-----	-----	-----	-----
สายทุ้ม	--- ร	ม ม ม ม	--- ฟ	ม ม ม ม

หมายเหตุ

หมายถึง การสีคันทักเข้า

หมายถึง การสีคันทักออก

ทางขลุ่ยเพียงออ

- ช ล ท	- รั - มี่	- ซี่ - มี่	- รั - ท	- ท รั ล	ท ล ช ม	- ร - ม	- ช - ล
---------	------------	-------------	----------	----------	---------	---------	---------

- ท รั ล	ท ล ช ม	- ร - ม	- ช - ล	--- ล	--- ท	--- ร	--- ม
----------	---------	---------	---------	-------	-------	-------	-------

กลับต้น ท่อน 2 เปลี่ยนทำนองเท่า 4 ห้องแรก ดังนี้

--- ร	ม ม ม ม	--- ฟ	ม ม ม ม
-------	---------	-------	---------

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม				
		คิดลักษณะ			ทำนองจะเข้า			ทำนองขอด้วย			ทำนองขอผู้			ทำนองขลุ่ยเพียงออ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง

ให้ 3 คะแนน

ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งพับเพียบเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสาย 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับใจ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		ความตั้งใจ			การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			การแสดงความคิดเห็น			ความมีน้ำใจ			การตรงต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
 ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
 ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

เรื่อง การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

เวลา 5 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

โรงเรียนวัดยางซ้าย

1. สาระสำคัญ

การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยให้มีคุณภาพ ลักษณะการบรรเลงทุกส่วนต้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกลมกลืน เป็นไปตามความหมายและอารมณ์ของเพลง ระหว่างการฝึกซ้อมจึงต้องปรับวงให้องค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรีไทยประกอบเข้าด้วยกันอย่างลงตัว รวมถึงสั่งเกตผู้บรรเลงรายบุคคล เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และสร้างความเข้าใจร่วมกัน ทำให้การบรรเลงมีความไพเราะ เกิดความกลมกลืน และพร้อมเพรียง

2. จุดประสงค์

2.1 ด้านพุทธิพิสัย

- อธิบายหลักการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยได้

2.2 ด้านทักษะพิสัย

- บรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยเพลงลมพัดชายเขา สองชั้นได้

2.3 ด้านจิตพิสัย

- เห็นความสำคัญของการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

3. สาระการเรียนรู้

3.1 หลักการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

3.2 องค์ประกอบดนตรีไทย

3.3 ทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

3.3 ทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 มีวินัย
- 5.2 ใฝ่เรียนรู้
- 5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.4 รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนการสอน

6.1 ขั้นนำ

ครูและนักเรียนทบทวนทำนองหลักเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น และทบทวนการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น จากนั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์

6.2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

1. ครูทบทวนความรู้เรื่อง องค์ประกอบของดนตรีไทย
2. ครูแสดงภาพรวมการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของวงเครื่องสายไทย และอภิปรายร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ครูสาธิตชี้แจงรายละเอียด กลวิธี และหลักการการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น ให้นักเรียนสังเกต และปฏิบัติตามร่วมกันทีละวรรค

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ

ครูปรับการบรรเลงให้ผู้เรียนรายบุคคลและปรับการบรรเลงรวมวง โดยใช้สัญญาณมือดนตรีไทย

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

ผู้เรียนบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

6.3 ชั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการใช้ชุดการสอน การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส และถาม-ตอบในประเด็น คำถามต่อไปนี้

- 1.1 วงเครื่องสายไทยมีกี่ประเภท อะไรบ้าง
- 1.2 บทบาทของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดแตกต่างกันอย่างไร
- 1.3 วงเครื่องสายมีบทบาทการบรรเลงอย่างไร
- 1.4 ข้อปฏิบัติในการบรรเลงรวมวงมีอะไรบ้าง
- 1.5 เทคนิคในการบรรเลงรวมวงมีอะไรบ้าง

2. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย (หลังเรียน)

3. ครูสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอน การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

7. สื่อการเรียนการสอน

- 7.1 เอกสารประกอบการสอน “หลักการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย”
- 7.2 เครื่องดนตรีไทย

8. การประเมินผล

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
ด้านพุทธิพิสัย การถาม-ตอบ	แบบประเมินการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านทักษะพิสัย บรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย	แบบประเมินภาคปฏิบัติ	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ด้านจิตพิสัย สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับคุณภาพ ดี ผ่านเกณฑ์
ทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย (หลังเรียน)	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ โดยใช้ การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T -test แบบ Dependent sample T-test)

วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน	แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์	การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เอกสารประกอบการสอนสัปดาห์ที่ 8

“หลักการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย”

การบรรเลงรวมวง หมายถึง การนำเครื่องดนตรีหลาย ๆ ชนิดมาบรรเลงร่วมกัน สำหรับวงเครื่องสาย เป็นวงดนตรีไทยที่ใช้เครื่องดำเนินทำนองประเภทเครื่องสายเป็นหลัก ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ และจะเข้ เครื่องดำเนินทำนองเพียงชนิดเดียวที่ไม่ใช้สายในวงเครื่องสาย คือ ขลุ่ยเพียงออ ส่วนเครื่องดนตรีกำกับจังหวะหน้าทับจะใช้โทนคู่กับรำมะนา และใช้ฉิ่งเป็นเครื่องกำกับจังหวะ วงเครื่องสายแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ได้แก่ วงเครื่องสายวงเล็ก วงเครื่องสายเครื่องคู่ วงเครื่องสายผสม และวงเครื่องสายปี่ชวา

บทบาทของเครื่องดนตรีในวงเครื่องสาย

1. ซอด้วง สีเป็นทำนองเพลงมีที่บ้าง โหยหวนเป็นเสียงยาวบ้าง มีหน้าที่เป็นผู้นำวง และเป็นหลักในการดำเนินเนื้อเพลง
2. ซออู้ สีหยอกล้อยั่วเข้าไปกับทำนองเพลง
3. จะเข้ ตีได้เก็บถี่ ๆ บ้าง ห่าง ๆ บ้าง ไปกับทำนองเพลง
4. ขลุ่ยเพียงออ ดำเนินทำนองเพลงโดยเป่าเก็บถี่ ๆ บ้าง โหยหวนเป็นเสียงยาวบ้าง
5. โทน ตีให้สอดคล้องกับรำมะนา กำกับจังหวะหน้าทับ
6. รำมะนา ตีให้สอดคล้องกับโทน กำกับจังหวะหน้าทับ
7. ฉิ่ง มีหน้าที่กำกับจังหวะย่อยให้รู้จังหวะเบาจังหวะหนัก

การบรรเลงวงเครื่องสายส่วนใหญ่ใช้บรรเลงเพื่อขับกล่อมให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน บางโอกาสใช้บรรเลงประกอบพิธีมงคลต่าง ๆ เช่น งานมงคลสมรส งานเลี้ยงฉลอง หรือแสดงความยินดีในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น เทคนิคในการถ่ายทอดอารมณ์เพลงจึงเน้นที่ความไพเราะ อ่อนหวาน แนวการบรรเลงจะช้า ไม่โลดโผน ไม่กร้าวแกร่งเหมือนวงปี่พาทย์ ยกเว้น วงเครื่องสายปี่ชวาเพียงชนิดเดียวที่ใช้บรรเลงในงานศพ เสียงของเครื่องดนตรีดำเนินทำนองทุกชนิดในวงต้องเทียบให้เข้ากับเสียงของปี่ชวา ซึ่งมีเสียงสูงและแหลม แนวการบรรเลงของวงเครื่องสายปี่ชวาค่อนข้างเร็วและกร้าวกว่า ไม่เน้นความเพลิดเพลิน อ่อนหวาน

ข้อปฏิบัติในการบรรเลงรวมวง

การบรรเลงดนตรีต้องมีความกล้าหาญเป็นที่ตั้งเหมือนกัน และเวลาบรรเลงก็ต้องมีระเบียบ นั่ง (หรือยืนตามโอกาส) โดยเรียบร้อยถูกต้องตามวิธีนั่งของการบรรเลงนั้น ๆ ounge อาจ ผึ่งผาย ไม่ซอมซ่อซ่อนหน้าคนฟัง ไม่หน้าเป็นจรรยาซัง แต่ก็ไม่ใช่หน้าตายจนน่าเกลียด จับเครื่องดนตรีและบรรเลงถูกแบบแผนทั้งหมู่และเดี่ยว รับรัองได้สนิทสนม ประกอบการแสดงต่าง ๆ ได้

ถูกระเบียบ ทำนองดำเนินเรียบร้อย ให้หนทางสละสลวย ไม่หลบขึ้นหลบลงวูบวาบ รักษาจังหวะ และหน้าทับถูกต้องสม่ำเสมอ แนวซ้ำเร็วสมลักษณะของเพลง เนื้อเพลงถูกต้องไม่ขาดเกิน มีฝีมือความสามารถในการใช้เครื่องดนตรีนั้นได้คล่องแคล่วชำนาญ ทำเสียงได้ชัดเจน ไม่เพี้ยน

เทคนิคในการบรรเลงรวมวง

1. ฝึกฟังจังหวะเพื่อให้สามารถบรรเลงดนตรีได้ถูกต้องตามจังหวะและช่วยให้งวงบรรเลงได้อย่างราบรื่น
2. ผู้บรรเลงจะต้องฝึกการอ่านโน้ตที่จะบรรเลงเพื่อให้บรรเลงได้อย่างถูกต้อง
3. ขณะบรรเลงผู้บรรเลงต้องมีความมั่นใจและบรรเลงได้เข้าจังหวะ ทำนองกับผู้บรรเลงอื่น
4. ผู้บรรเลงต้องมีปฏิภาณไหวพริบในการบรรเลง เพราะบรรเลงร่วมกับผู้อื่นเมื่อมีการผิด จะต้องสามารถกลับเข้าสู่บทเพลงร่วมกับผู้อื่นได้อย่างแม่นยำ

อ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2545). คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- มนตรี ตราโมทและคณะ. (2531). หนังสือเรียน ศิลปกรรม ศ 023 – ศ 024 นวัตกรรมดนตรีไทย 1-2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- blogger. (2561). ศ 33102 รูปแบบการบรรเลงดนตรีไทย. สืบค้นจาก <https://athornmusic.blogspot.com/2018/02/33102.html>

แบบประเมินการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการคำถาม															รวม				
		ประเภทของ เครื่องสาย			บทบาทของ เครื่องดนตรี			บทบาทของ วงเครื่องสาย			ข้อปฏิบัติใน การบรรเลง รวมวง			เทคนิคใน การบรรเลง รวมวง							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบคำถามถูกต้อง

ให้ 3 คะแนน

ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน

ให้ 2 คะแนน

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินภาคปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตการบรวบเล่งรวมวงของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับ

คะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งพับเพียบเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสาย หรือ นั่งขัดสมาธิเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีปี่พาทย์ 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมือมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับเพลง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันท่วงที 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม				
		ความตั้งใจ			การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			การแสดงความคิดเห็น			ความมีน้ำใจ			การตรงต่อเวลา							
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย

คำชี้แจง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย ประกอบด้วยการวัดผล ประเมินผล 3 ส่วน รวม 50 คะแนน ดังนี้

1. แบบทดสอบภาคทฤษฎี เป็นแบบทดสอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน
2. แบบประเมินภาคปฏิบัติ การบรรเลงรายบุคคล คะแนนเต็ม 15 คะแนน
3. แบบประเมินภาคปฏิบัติ การบรรเลงรวมวง คะแนนเต็ม 15 คะแนน

สำหรับแบบทดสอบภาคทฤษฎี ใช้วัดความรู้ เข้าใจ เรื่อง องค์ประกอบของดนตรีไทย ประวัติเพลงลมพัดชายเขา สองชั้น หลักการบรรเลงรวมวง บทบาทของเครื่องดนตรีในวงเครื่องสาย ข้อปฏิบัติในการบรรเลงรวมวง และเทคนิคในการบรรเลงรวมวง ประกอบด้วย ข้อคำถามแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ส่วนแบบประเมินภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การบรรเลงรายบุคคลและการบรรเลงรวมวง ในประเด็นการประเมิน 5 ด้าน คือ บุคลิกภาพ คุณภาพเสียง ความแม่นยำของจังหวะ การดำเนินทำนอง และปฏิภาณไหวพริบ

แบบทดสอบภาคทฤษฎี

ได้คะแนน	คะแนนเต็ม
	20

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- ข้อใดไม่จัดอยู่ในองค์ประกอบดนตรีไทย
  - ทำนอง
  - จังหวะ
  - ผู้บรรเลง
  - คีตลักษณ์
- ข้อใดไม่ใช่ลักษณะคุณภาพเสียงที่ดีในการบรรเลง
  - เสียงดนตรีมีความชัดเจน
  - น้ำเสียงมีความคงที่
  - ระดับเสียงถูกต้อง
  - คงความดังสม่ำเสมอ
- แหล่งกำเนิดใดไม่ก่อให้เกิดสีันของเสียง
  - สีของเครื่องดนตรี
  - ขนาด รูปร่างของเครื่องดนตรี
  - วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี
  - วิธีการบรรเลง
- ทำนองหลัก หมายถึงข้อใด
  - ลีลาของทำนองซ้องวงใหญ่
  - เนื้อทำนองที่แท้จริงของเพลงไทย
  - การบรรเลงซ้องวงใหญ่
  - ทำนองที่มีคุณภาพเสียงชัดเจน
- ทางเครื่องดนตรีไทย หมายถึงข้อใด
  - ทำนองเฉพาะของเครื่องดนตรีไทย
  - ทำนองที่สัมพันธ์กับจังหวะหน้าทับ
  - ทำนองที่นิยมบรรเลงในวงดนตรีไทย
  - ทำนองที่แต่งขึ้นเพื่อเป็นเนื้อแท้ของเพลงไทย
- ข้อใดกล่าวถึงประวัติเพลงลมพัดชายเขา ได้ถูกต้อง
  - เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับสองไม้ เป็นเพลงท่อนเดียว
  - เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับสองไม้ มี 2 ท่อน ท่อนละ 4 จังหวะ
  - เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภทหน้าทับปรบไ้ มี 2 ท่อน ท่อนละ 2 จังหวะ
  - เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา ประเภท หน้าทับปรบไ้ มี 2 ท่อน ท่อนละ 4 จังหวะ
- ก่อนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
  - ทำความสะอาดเครื่องดนตรี
  - เตรียมพร้อมเครื่องดนตรีก่อนการบรรเลง
  - ศึกษาประวัติเพลงให้เข้าใจ
  - ฟังการบรรเลงของวงดนตรีอื่น ๆ

8. ใครมีความแม่นยำของจังหวะในการบรรเลงมากที่สุด
- ก. สมยศ บรรเลงได้ตรงตามจังหวะสามัญของตนเอง
- ข. สมปอง บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ
- ค. สมศักดิ์ บรรเลงเหลือมจังหวะหน้าทับเสมอ
- ง. สมศรี บรรเลงเร่งจังหวะอยู่เสมอ
9. การดำเนินทำนองในข้อใดไม่ถูกต้อง
- ก. บรรเลงนำเครื่องดนตรีอื่น ๆ
- ข. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ
- ค. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ
- ง. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จับเพลง
10. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของการมีปฏิภาณไหวพริบในการบรรเลง
- ก. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง
- ข. สามารถแก้ปัญหาได้ทันที่
- ค. จดจ่ออยู่กับการบรรเลงของตนเอง
- ง. มีทักษะ สังเกตบริบทรอบข้าง
11. บุคลิกภาพที่ดีของผู้บรรเลงดนตรีไทยควรมีลักษณะอย่างไร
- ก. นั่งลำตัวตรง ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป ทำทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง
- ข. นั่งเอียงตัวไปทางซ้าย ก้มหน้าเล็กน้อย ทำทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง
- ค. นั่งอลำตัว มองตรงไปด้านหน้าตลอดเวลา ทำทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง
- ง. นั่งตามสบาย ก้มหน้าไม่มองผู้ชม ทำทางตามลักษณะการบรรเลง
12. ข้อใดไม่ใช่ข้อปฏิบัติในการบรรเลงรวมวง
- ก. ยึดจังหวะสามัญของตนเอง
- ข. รักษาจังหวะและหน้าทับ
- ค. แนวซ้ำเร็วเหมาะสมกับบทเพลง
- ง. บรรเลงถูกแบบแผน ตามแนวการปรับวง
13. เมื่อบรรเลงผิด จะต้องกลับเข้าสู่บทเพลงได้อย่างไรแม่นยำ คือเทคนิคใด
- ก. การอ่านโน้ต
- ข. การถ่ายทอดอารมณ์เพลง
- ค. การควบคุมเสียงดนตรี
- ง. การมีปฏิภาณไหวพริบ
14. ข้อใดไม่จัดเป็นประเภทของวงเครื่องสาย
- ก. วงเครื่องสายวงเล็ก
- ข. วงเครื่องสายเครื่องคู่
- ค. วงเครื่องสายเครื่องใหญ่
- ง. วงเครื่องสายผสม

15. “บรรเลงหยอกล้อยั่วเข้าไปกับทำนองเพลง” คือบทบาทของเครื่องดนตรีใด
- ซอด้วง
  - ซออู้
  - จะเข้
  - ขลุ่ยเพียงออ
16. “บรรเลงเป็นทำนองเพลงมีถ้อยบ้าง โหยหวน เป็นเสียงยาวบ้าง มีหน้าที่เป็นผู้นำวง และเป็นหลักในการดำเนินเนื้อเพลง” คือบทบาทของเครื่องดนตรีใด
- ซอด้วง
  - ซออู้
  - จะเข้
  - ขลุ่ยเพียงออ
17. “บรรเลงเก็บถี่ ๆ บ้าง โหยหวนเป็นเสียงยาวบ้าง” คือบทบาทของเครื่องดนตรีใด
- ซอด้วง
  - ซออู้
  - จะเข้
  - ขลุ่ยเพียงออ
18. “บรรเลงเก็บถี่ ๆ บ้าง ห่าง ๆ บ้าง ไปกับทำนองเพลง” คือบทบาทของเครื่องดนตรีใด
- ซอด้วง
  - ซออู้
  - จะเข้
  - ขลุ่ยเพียงออ
19. ข้อใดเป็นเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับของวงเครื่องสาย
- กลองแขก
  - โทน - รำมะนา
  - ตะโพน
  - กลองทัด
20. วงเครื่องสายมีบทบาทการบรรเลงอย่างไร
- บรรเลงประกอบพระราชาพิธี
  - บรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร
  - บรรเลงขับกล่อมให้เกิดความเพลิดเพลิน
  - บรรเลงประกอบการแสดงพื้นบ้าน

เฉลยแบบทดสอบภาคทฤษฎี

ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย
1	ค	11	ก
2	ง	12	ก
3	ก	13	ง
4	ข	14	ค
5	ก	15	ข
6	ง	16	ก
7	ข	17	ง
8	ข	18	ค
9	ก	19	ข
10	ค	20	ค

แบบประเมินภาคปฏิบัติ การบรรเลงรายบุคคล

คำชี้แจง ให้นักเรียนบรรเลงเครื่องดนตรีของตนเอง เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น โดยมีเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ 5 รายการ คือ บุคลิกภาพ คุณภาพเสียง ความแม่นยำของจังหวะ การดำเนินทำนอง และปฏิภาณไหวพริบ (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

แบบประเมินภาคปฏิบัติ การบรรเลงรายบุคคล

คำชี้แจง ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ															รวม			
		บุคลิกภาพ			คุณภาพเสียง			ความแม่นยำของจังหวะ			การดำเนินทำนอง			ปฏิภาณไหวพริบ						
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งพับเพียบเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสาย 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมีอมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จนจบเพลง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบประเมินภาคปฏิบัติ การบรรเลงรวมวง

คำชี้แจง ให้นักเรียนบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น โดยมีเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ 5 รายการ คือ บุคลิกภาพ คุณภาพเสียง ความแม่นยำของจังหวะ การดำเนินทำนอง และปฏิภาณไหวพริบ (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

แบบประเมินภาคปฏิบัติ การบรรเลงรวมวง

คำชี้แจง ให้ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติรวมวงของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

รายการ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. บุคลิกภาพ			
2. คุณภาพเสียง			
3. ความแม่นยำของจังหวะ			
4. การดำเนินทำนอง			
5. ปฏิภาณไหวพริบ			
รวม (15 คะแนน)			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
บุคลิกภาพ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. นั่งพับเพียบเมื่อบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสาย 2. นั่งลำตัวตรง 3. ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป 4. ท่าทางสวยงามตามลักษณะการบรรเลง 5. เตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลง	ปฏิบัติได้ 3-4 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 3 รายการ
คุณภาพเสียง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. เสียงดนตรีมีความชัดเจน 2. เสียงดนตรีดังพอดี 3. น้ำเสียงมีความคงที่ 4. ระดับเสียงถูกต้อง 5. รสมีอมีความไพเราะ	ปฏิบัติได้ 2-3 รายการ	ปฏิบัติได้น้อย กว่า 2 รายการ
ความแม่นยำของ จังหวะ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะ 2. ควบคุมอัตราจังหวะได้คงที่ 3. บรรเลงได้สัมพันธ์กับเครื่องกำกับจังหวะ	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
การดำเนิน ทำนอง	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. บรรเลงทำนองได้ถูกต้อง แม่นยำ 2. ควบคุมการบรรเลงได้ตามแนวอัตราจังหวะ 3. ควบคุมการดำเนินทำนองได้จนจบเพลง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ
ปฏิภาณไหวพริบ	ปฏิบัติได้ครบถ้วน ดังรายการต่อไปนี้ 1. กล้าตัดสินใจในการบรรเลง 2. สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ 3. มีทักษะ สังเกตการณ์บริบทรอบข้าง	ปฏิบัติได้ 2 รายการ	ปฏิบัติได้ 1 รายการ

แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย

คำชี้แจง ให้ผู้สอนบันทึกคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยทั้ง

3 ส่วนลงในตาราง

ที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน			รวม คะแนน (50)
		ภาคทฤษฎี (20)	ภาคปฏิบัติ		
			การบรรเลงเดี่ยว (15)	การบรรเลงรวมวง (15)	
	คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวกนวรรณ บุญทิพย์ภานนท์)

ตำแหน่ง ครู

**แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลง
รวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเกณฑ์พิจารณาที่ตรงกับความเห็นของท่าน โดยมี
เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน						
1	เนื้อหาบทเรียนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติ					
2	เนื้อหากับเวลาที่ใช้สอนมีความเหมาะสม					
3	บทเพลงในการฝึกหัดมีความยากง่ายเหมาะสม					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน						
4	กิจกรรมการเรียนเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน เข้าใจง่าย					
5	กิจกรรมการเรียนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม					
6	การเรียนรู้ตามชุดการสอนนี้ ทำให้ข้าพเจ้าบรรเลงรวมวงได้ง่ายขึ้น					
ด้านสื่อการสอน						
7	สื่อการสอนช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจเนื้อหาภาคทฤษฎีมากขึ้น					
8	สื่อการสอน “สัญญาณมมือดนตรีไทย” ช่วยให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยดีขึ้น					
ด้านการวัดและประเมินผล						
9	ชุดการสอนนี้มีการวัดและการประเมินผลครอบคลุมตามเนื้อหาการเรียน					
10	เกณฑ์การวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสม					

ภาคผนวก ข

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
2. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย

ที่ อว 8714.1 / 0063

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

๗ กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอเรียนเชิญบุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เนื่องด้วย นางสาวกนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์ นิสิตในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการจัดทำ ปริญญาานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสของนักเรียนดนตรี ไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานิก หวังพานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญาานิพนธ์ ในการนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า รองศาสตราจารย์สมภพ เขียวมณี ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการทำวิจัย จึงขอเรียนเชิญเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย (ดังมีรายละเอียดตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทร 02 - 260-0123 ต่อ 110 หรือ 089-135-1268

ที่ อว 8714.1 / 0063

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

๗ กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอเรียนเชิญบุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เนื่องด้วย นางสาวกนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์ นิสิตในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการจัดทำ ปริญญาานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสของนักเรียนดนตรี ไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฌานิก หวังพานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญาานิพนธ์ ในการนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า ดร.ทิพอนงค์ กุลเกตุ ซึ่งเป็นบุคลากร ในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการทำวิจัย จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ เครื่องมือวิจัย (ดังมีรายละเอียดตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทร 02 - 260-0123 ต่อ 110 หรือ 089-135-1268

ที่ อว 8714.1 / 0063

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

7 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอเรียนเชิญบุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เนื่องด้วย นางสาวกนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์ นิสิตในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการจัดทำ ปริญญาานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสของนักเรียนดนตรี ไทยโรงเรียนวัดยางซ้าย โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณิก หวังพานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญาานิพนธ์ ในขณะนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า นายวีรวัฒน์ เสนจันทร์ฉโย ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการทำวิจัย จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย (ดังมีรายละเอียดตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอคมพันธุ์)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ อว 8714.1 / 0276

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

11 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ขอบขออนุญาตขอเก็บข้อมูลวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางซ้าย หน่วยงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

เนื่องด้วย นางสาวกนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์ นิสิตในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการจัดทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อ ชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนดนตรี ไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉานิก หวังพานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอเข้าพื้นที่โรงเรียนวัดยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของท่าน และขอเข้าเก็บข้อมูลวิจัยระหว่างวันที่ 17 พฤษภาคมถึง 8 กรกฎาคม 2565

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 035/2565E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทยและความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอน การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิดส์ ของนักเรียนดนตรีไทย โรงเรียนวัดยางซ้าย

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางสาว กนกวรรณ บุญทิพย์ภานนท์

สังกัด: คณะศิลปกรรมศาสตร์

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 กุมภาพันธ์ 2565
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 กุมภาพันธ์ 2565
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 กุมภาพันธ์ 2565
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 11 กุมภาพันธ์ 2565

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกูล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

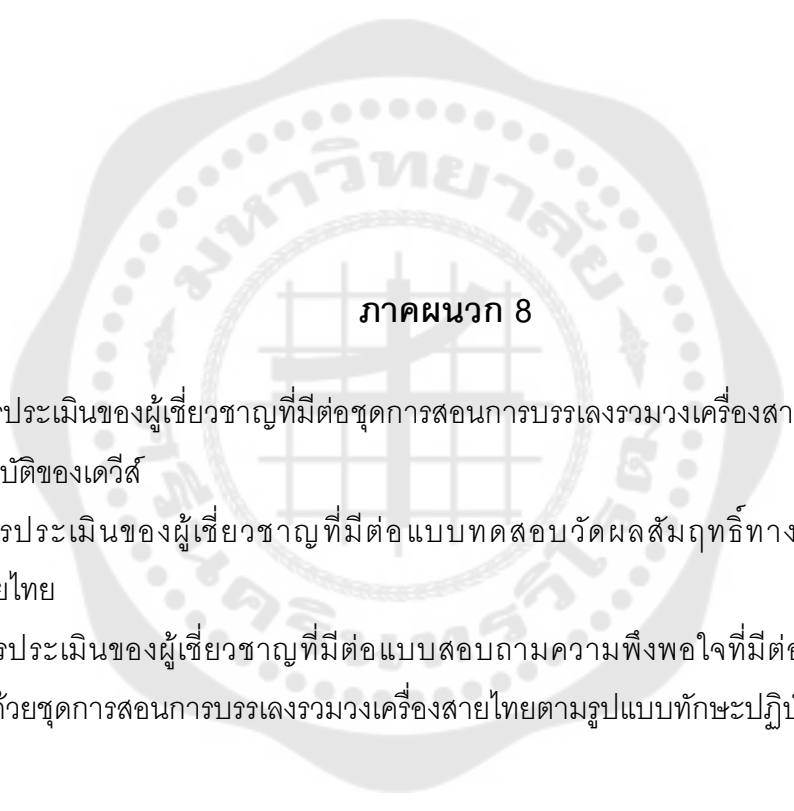
(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-035/2565

วันที่ให้การรับรอง : 11/02/2565

วันหมดอายุใบรับรอง : 11/02/2566

ภาคผนวก 8

1. ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์
2. ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย
3. ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวีส์

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสาย
ไทยตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
ด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้							
1	วัตถุประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
2	มีการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ อย่างชัดเจน	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
3	ระบุพฤติกรรมด้านทักษะการบรรเลง รวมวงเครื่องสายไทยได้อย่างเหมาะสม	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
4	วัตถุประสงค์ด้านการเรียนสามารถวัด ประเมินผลได้	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
ผลรวม					5	0	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน							
5	เนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
6	เนื้อหาบทเรียนมีความถูกต้อง	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
7	เนื้อหาบทเรียนมีความเหมาะสมกับ เวลาในการเรียนการสอน	5	4	5	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
8	เนื้อหาการเรียนมีความง่ายเหมาะสม กับผู้เรียน	5	4	5	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
9	แบบฝึกหัดในบทเรียนมีความเหมาะสม	5	4	5	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
10	จัดเรียงลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความยากง่ายได้อย่างเหมาะสม	5	4	5	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
11	กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจใน การเรียน	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
12	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริง	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
13	กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
ผลรวม					4.85	0.36	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านสื่อการสอน							
14	ชุดการสอนมีรูปแบบที่เหมาะสม	5	4	5	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
15	เอกสารประกอบการเรียนในชุดการสอนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	5	4	5	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
16	ชุดการสอนมีการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4	4	5	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
17	ชุดการสอนช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
ผลรวม					4.67	0.48	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านการวัดและการประเมินผล							
18	แบบทดสอบภาคทฤษฎี สามารถวัดระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนได้	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
19	การประเมินการปฏิบัติ การบรณลงเดี่ยว สอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม	3	5	5	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
20	การประเมินการปฏิบัติ การบรณลงรวมวง สอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม	5	5	5	5	0	เหมาะสมมากที่สุด
ผลรวม					4.78	0.67	เหมาะสมมากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน					4.83	0.42	เหมาะสมมากที่สุด

**ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรวมวงเครื่องสายไทย**

เกณฑ์การประเมิน/ ข้อคำถาม	ระดับคะแนน ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
แบบทดสอบภาคทฤษฎี					
1	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
2	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
3	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
4	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
5	0	1	1	0.67	สามารถนำไปใช้ได้
6	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
7	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
8	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
9	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
10	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
11	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
12	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
13	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
14	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
15	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
16	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
17	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
18	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
19	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
20	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้

เกณฑ์การประเมิน/ ข้อคำถาม	ระดับคะแนน ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
แบบทดสอบภาคปฏิบัติ					
1	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
2	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
3	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
4	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้
5	1	1	1	1	สามารถนำไปใช้ได้

**ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อ
การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย
ตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส**

ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน						
1	เนื้อหาบทเรียนมีความเหมาะสม	1	1	1	1	ใช้ได้
2	เนื้อหาบทเรียนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติ	1	1	1	1	ใช้ได้
3	เนื้อหาเกี่ยวกับเวลาที่ใช้สอนมีความเหมาะสม	1	1	1	1	ใช้ได้
4	บทเพลงในการฝึกหัดมีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	1	ใช้ได้
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน						
5	กิจกรรมการเรียนทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจ	1	1	1	1	ใช้ได้
6	กิจกรรมการเรียนเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน	1	1	1	1	ใช้ได้
7	กิจกรรมการเรียนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม	1	1	1	1	ใช้ได้
8	การปฏิบัติกิจกรรมย่อย ๆ ตามลำดับขั้น ทำให้เข้าใจง่าย และปฏิบัติได้ถูกต้อง	1	1	1	1	ใช้ได้
9	การเรียนรู้ตามชุดการสอนนี้ ทำให้ข้าพเจ้าบรรเลงรวมวงได้ง่ายขึ้น	1	1	1	1	ใช้ได้
ด้านสื่อการสอน						
10	สื่อการสอนมีความหลากหลาย	1	0	1	0.67	ใช้ได้
11	สื่อการสอน “สัญญาณมือดนตรีไทย” ช่วยให้การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทยดีขึ้น	1	1	1	1	ใช้ได้
ด้านการวัดและประเมินผล						
12	ชุดการสอนนี้มีการวัดและการประเมินผลครอบคลุมตามเนื้อหาการเรียน	1	1	1	1	ใช้ได้
13	เกณฑ์การวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสม	1	1	1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ

T-Test**Paired Samples Statistics**

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Posttest	42.5000	6	2.94958	1.20416
	Pretest	26.1667	6	1.47196	.60093

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Significance	
				One-Sided p	Two-Sided p
Pair 1	Posttest & Pretest	6	.668	.074	.147

Paired Samples Test

		Paired Differences			95% Confidence Interval of the ...
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	Lower
Pair 1	Posttest - Pretest	16.33333	2.25093	.91894	13.97113

Paired Samples Test

		Paired ...			Significance		
		95% Confidence Interval of the ...		t	df	One-Sided p	Two-Sided p
		Upper	Lower				
Pair 1	Posttest - Pretest	18.69554	17.774	5		<.001	<.001

Paired Samples Effect Sizes

		Standardizer ^a		Point Estimate	95% ... Lower
Pair 1	Posttest - Pretest	Cohen's d	2.25093	7.256	2.870
		Hedges' correction	2.67729	6.101	2.413

Paired Samples Effect Sizes

		95% ... Upper	
Pair 1	Posttest - Pretest	Cohen's d	11.688
		Hedges' correction	9.826

- a. The denominator used in estimating the effect sizes.
 Cohen's d uses the sample standard deviation of the mean difference.
 Hedges' correction uses the sample standard deviation of the mean difference, plus a correction factor.

ภาคผนวก จ

ประมวลภาพกิจกรรม

การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (Pretest)

การเรียนรู้การสอนภาคทฤษฎี

การเรียนรู้การสอนภาคทฤษฎี

การเรียนการสอนทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

การเรียนการสอนทำนองหลัก เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

การเรียนการสอนหลักการบรรเลงรวมวง การบรรเลงรวมวงเครื่องสายไทย

การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Posttest)

การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Posttest)

ประวัติผู้เขียน

